

EURÓPSKA ÚZEMNÁ SPOLUPRÁCA

Pokyny
na vypracovanie finančnej a ekonomickej analýzy

Doplnok k sektorovým analýzám

Interreg
Pol'sko-Slovensko

Európsky fond regionálneho rozvoja

Program cezhraničnej spolupráce
Interreg V-A Pol'sko-Slovensko
2014 - 2020

Obsah

Obsah	2
Úvod.....	3
1. Rekreačná infraštruktúra a infraštruktúra kultúrneho dedičstva	4
1.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika.....	4
1.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností.....	8
1.3. Otázky týkajúce sa štátnej pomoci.....	9
1.4. Finančná analýza	10
1.5. Ekonomická analýza.....	12
1.6. Analýza rizika.....	13
2. Ochrana prírodných zdrojov a biodiverzity	15
2.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika.....	15
2.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností.....	19
2.3. Otázky týkajúce sa štátnej pomoci.....	20
2.4. Finančná analýza	21
2.5. Ekonomická analýza.....	22
2.6. Analýza rizika.....	23
3. Investície do cestnej infraštruktúry	25
3.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika.....	25
3.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností.....	27
3.3. Zjednodušená finančná analýza	29
3.4. Analýzy cestnej premávky	31
3.5. Ekonomická analýza.....	33
3.6. Analýza rizika.....	36
4. Multimodálna doprava	38
4.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika.....	38
4.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností.....	40
4.3. Otázky týkajúce sa štátnej pomoci.....	41
4.4. Finančná analýza	42
4.5. Ekonomická analýza.....	44
4.6. Analýza rizika.....	45
5. Vzdelávacie projekty	47
5.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika.....	47
5.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností.....	51
5.3. Otázky týkajúce sa štátnej pomoci.....	52
5.4. Finančná analýza	53
5.5. Ekonomická analýza.....	55
5.6. Analýza rizika.....	56
6. Investície týkajúce sa e-služieb.....	58
6.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika.....	58
6.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností.....	60
6.3. Otázky týkajúce sa štátnej pomoci.....	62
6.4. Finančná analýza	62
6.5. Ekonomická analýza.....	65
6.6. Analýza rizika.....	66

Úvod

Tento *Doplnok* obsahuje širší popis zásad uvedených v hlavnej časti *Pokynov* pri zohľadnení rôznych podmienok analýz v najdôležitejších odvetviach, ktoré sa môžu týkať investícií a neinvestičných zámerov realizovaných v rámci Programu PL-SK.

Doplnok obsahuje súbor metodických štandardov a príkladov, ktoré budú nápomocné pri príprave konkrétnych zámerov v oblasti:

- 1) rekreačnej infraštruktúry, infraštruktúry na ochranu kultúrneho a prírodného dedičstva,
- 2) ochrany prírodných zdrojov a biodiverzity,
- 3) investícií do cestnej infraštruktúry,
- 4) multimodálnej dopravy,
- 5) vzdelávania,
- 6) e-služieb.

V *Doplnku* sú uvedené overené metódy, ktoré by mali byť základom pre analýzu danej investície a mali by zabezpečovať porovnateľnosť niektorých výpočtov. Vo vzťahu k uvedeným typom zámerov, sú v jednotlivých kapitolách štúdie uvedené mnohé praktické pokyny pre partnerov (osoby pripravujúce konkrétne zábery).

Každá z častí venovaná jednotlivým odvetviám má podľa možností rovnakú štruktúru, ktorá je prepojená s jednotlivými etapami stanovenia intervenčnej logiky: od uvedenia odporúčaní týkajúcich sa spôsobu prezentácie problémov, ktoré sú príčinou realizácie projektu, popisu hlavných cieľov, charakteristiky technických prvkov, po príklady alternatívnych riešení.

V odsekoch venovaných vypracovaniu *ekonomickej a finančnej analýzy*, ktoré budú tvoriť prílohy k žiadostiam o finančný príspevok, sú uvedené:

- 1) najdôležitejšie aspekty súvisiace s analýzou potreby poskytnutia štátnej pomoci,
- 2) metódy a hlavné údaje, ktoré by mali byť uvedené vo finančných analýzach, vrátane: metódy prognóz dopytu, prevádzkových nákladov a otázok udržateľnosti investície,
- 3) pokyny k používaniu výpočtových hárkov,
- 4) príklady ekonomicko-sociálnych prínosov a nákladov,
- 5) kľúčové riziká súvisiace s realizáciou a prevádzkou investície.

Súčasne je potrebné podotknúť, že v prípade každej investície sa môžu vyskytnúť nepredvídané situácie, významné rozdiely týkajúce sa vonkajších a vnútorných podmienok spojených s prípravou a implementáciou cezhraničných zámerov.

1. Rekreačná infraštruktúra a infraštruktúra kultúrneho dedičstva

Malebné poľsko-slovenské pohraničie má mnohé atribúty pre hospodársky rozvoj založený na moderných službách spojených s oddychom, cestovným ruchom, ekoturizmom a agroturistikou. Bohatstvo životného prostredia a turistická základňa poskytujú možnosti pre rozvoj celoročnej turistiky a rekreácie najmä tam, kde sa nachádzajú strediská zimných športov. Na oprávnenom území sa nachádzajú mnohé staré kostoly, objekty mestskej architektúry, parky, hrady a paláce, kúpeľné komplexy, zachovalé pamiatky vidieckej drevenej architektúry. Veľa historických objektov z tohto územia sa nachádza na Svetovom zozname kultúrneho dedičstva UNESCO.

Zintenzívnenie trvalo udržateľného využitia kultúrneho a prírodného dedičstva návštevníkmi a obyvateľmi, to sú ciele prioritnej osi 1 *Ochrana a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva cezhraničného územia* Programu PL-SK. Realizácia spoločných investícií by sa mala viesť k využitiu endogénneho potenciálu a k zvýšeniu atraktivity kultúrneho a prírodného dedičstva pohraničia, nepriamo tiež k posilneniu konkurencieschopnosti v oblasti cestovného ruchu v prihraničnom regióne.

Realizované aktivity povedú k zlepšeniu udržateľnosti a posilneniu kultúrnych hodnôt. Umožnia vytvorenie nových atrakcií v obciach alebo na miestach, ktorých prírodný a historický potenciál nebol ešte doteraz využitý. Budú mať tiež pozitívny vplyv na ochranu biodiverzity a životného prostredia v regióne.

1.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika

Odporúčaný postup:

- 1) určenie oblasti vplyvu,
- 2) analýza problémov a ich príčin,
- 3) stanovenie cieľov projektu,
- 4) stanovenie (výber) aktivít,
- 5) určenie ich dopadov (produktov a výsledkov),
- 6) vytvorenie pravidiel pre monitorovanie.

Analýza oblasti vplyvu, problémov a príčin

V prípade rekreačnej infraštruktúry a infraštruktúry kultúrneho dedičstva je potrebné určiť:

- oblasť potenciálneho vplyvu investície (oblasť, na ktorú môže mať vplyv),
- skupinu ľudí, ktorých sa týka (fyzické osoby, podnikateľské subjekty, inštitúcie, mimovládne organizácie atď.),
- súčasnú ponuku kultúrneho, prírodného dedičstva a turistických možností,
- a charakterizovať cestovný ruch na danom území.

Opis musí nadväzovať na predmet plánovaných aktivít a na budúce efekty investície.

Analýza potenciálu kultúrneho a prírodného dedičstva daného územia by mala zahŕňať:

- ponuky kultúrnych a prírodných atrakcií v danej oblasti (príroda, pamiatkové objekty, rekreačná infraštruktúra, kultúrne a športové udalosti),
- analýzy silných a slabých stránok tejto infraštruktúry (kapacity a kvality ubytovacích objektov, gastronomického zázemia, dopravnej dostupnosti, kvality služieb súvisiacich s cestovným ruchom, intenzity cestovného ruchu, počtu zahraničných turistov, prístupu k turistickým a kultúrnym informáciám),
- počtu obyvateľov, podnikateľských subjektov na projektovom území/územiach investície,
- územného plánu a hospodárskeho využitia územia (obytné priemyselné a komerčné zóny, rekreačné, poľnohospodárske a lesné oblasti atď.).

Pre investície, ktoré sa týkajú rekreačnej infraštruktúry (napr. rekreačné oblasti a služby, turistické chodníky), sa odporúča vypracovať prezentáciu úžitkových vlastností existujúcich objektov a prispôsobenia ponuky infraštruktúry potrebám a možnostiam rozvoja sektora cestovného ruchu, vrátane:

- počtu a druhov kultúrnych podujatí,
- konkurencie objektov s podobným zameraním (vzdialenosti, dopyt, cenová úroveň atď.),
- značenia turistických chodníkov,
- charakteristiky osôb využívajúcich ponuku daného objektu (počty návštevníkov, vrátane tých zo Slovenska/Pol'ska, štruktúra, trendy zmien v posledných rokoch),
- podmienok bezpečnej prevádzky a organizácie hromadných podujatí,
- dostupnosti pre zdravotne postihnutých,
- hygienického, gastronomického zázemia, ponuky kúpeľných služieb, služieb spojených s cestovným ruchom atď.,
- miery zaťaženia obyvateľov a životného prostredia,
- zázemia rekreačných a športových zariadení.
- popisu spolupráce subjektu, ktorý spravuje objekt, s jeho partnermi (vrátane partnerov na druhej strane poľsko-slovenskej hranice).

V prípade výstavby, rekonštrukcie: technických parametrov a fyzických vlastností, konštrukcie budovy/stavby, technológie použitej pri výstavbe budovy, pôdných a vodných podmienok, súčasného spôsobu využitia objektu, jednotlivých miestností.

Pre investície, ktoré sa týkajú objektov kultúrneho dedičstva, ich infraštruktúry a služieb, sa odporúča uvedenie aktuálneho stavu a problémov spojených s užívaním objektu na turistické a kultúrne účely, a to:

- architektonických a kultúrnych hodnôt objektu,
- stavu záchovalosti budovy a okolia,
- technických parametrov a fyzických vlastností, konštrukcie budovy, technológie použitej pri výstavbe budovy, pôdných a vodných podmienok,
- súčasného spôsobu využitia objektu, jednotlivých miestností,
- podmienok ochrany stanovených pamiatkovým úradom,
- dostupnosti pre zdravotne postihnutých,
- vybavenia a muzeálneho fondu,
- počtu a druhov kultúrnych podujatí,
- charakteristiky osôb využívajúcich ponuku daného objektu (počty návštevníkov, vrátane tých zo Slovenska/Pol'ska, štruktúra, trendy zmien v posledných rokoch),
- popisu spolupráce subjektu, ktorý spravuje objekt, s jeho partnermi (vrátane partnerov na druhej strane poľsko-slovenskej hranice).

Pre aktivity v oblasti nadväzovania a rozvoja cezhraničnej medzisektorovej spolupráce týkajúcej sa dedičstva, by analýza mala obsahovať popis organizácií podporujúcich ekonomiku na základe cezhraničnej spolupráce v oblasti dedičstva na území pohraničia a nimi organizovaných aktivít, okrem iného v rozsahu:

- tvorby stratégie aktivít v oblasti kultúrneho a prírodného dedičstva, spoločných štandardov a miestnych predpisov v tomto rozsahu,
- kultúrnych a turisticko-informačných služieb,
- podpory subjektov podnikajúcich v odvetví oddychu, kultúry a športu,
- výmeny hnutelných kultúrnych pamiatok a muzeálnych zbierok,
- podpory miestnych umelcov a remeselníkov,

- organizácie školení a konferencií,
- účasti na turistických veľtrhoch,
- organizácie hromadných a komorných podujatí,
- vypracovania publikácií propagujúcich hodnoty regiónu,
- využívania iných foriem propagácie kultúrneho a prírodného dedičstva daného územia (veľkoplošná reklama, elektronické publikácie, tlačové materiály, Word-of-Mouth Marketing atď.).

Ak sa investícia týka budov alebo stavebných prác a zariadenia, je potrebné charakterizovať súčasnú situáciu v tomto rozsahu a potreby partnerov.

Navyše je potrebné opísať:

- atraktivitu ponuky cestovného ruchu a kultúrnej ponuky na danom území (z cezhraničného hľadiska),
- potreby obyvateľov, turistov a podnikateľov ohľadom nových a rozvoja existujúcich atrakcií kultúrneho a prírodného dedičstva; obzvlášť treba venovať pozornosť potrebám, ktoré ovplyvňujú cestovný ruch a spoluprácu medzi oboma štátmi,
- aktuálnu úroveň a kvalitu uspokojovania potrieb cieľových skupín investície, problémy vyplývajúce zo zlého stavu (nedostatku) turistickej a kultúrnej infraštruktúry, zodpovedajúcej turistickej informácie a propagácie, životného prostredia,
- prevádzkové podmienky objektov (dôležité z hľadiska investície: vybavenie sieťovou a technickou infraštruktúrou)¹.

Stanovenie cieľov projektu

Na základe identifikovaných potrieb rozvoja územia a spoločnosti, ktorej sa týkajú dané problémy, treba zadať ciele a rozsah investície.

Ciele projektu by sa mali týkať rozvoja ekonomík prihraničných regiónov na základe využitia kultúrnych a prírodných hodnôt v súlade s princípom trvalo udržateľného rozvoja, teda pri zachovaní prírodného dedičstva a pri obmedzení zaťaženia miestnych obyvateľov v dôsledku vzniknutej infraštruktúry. Najčastejšie sa čiastkové ciele budú týkať:

- zavedenia nových, rozšírenia alebo zvýšenia kvality ponuky možností cestovného ruchu,
- zefektívnenia fungovania existujúcich kultúrnych a oddychových objektov,
- implementácie aktivít, ktoré obmedzia negatívny vplyv na životné prostredie,
- zvýšenia životnej úrovne miestnych obyvateľov, najmä mimo turisticky najatraktívnejších vysokohorských oblastí.

Každý projekt v rámci Programu PL-SK sa musí vyznačovať tzv. cezhraničným dopadom. V súvislosti s tým sa musia uvedené popisy týkať územia Poľska aj Slovenskej republiky. Opísané podmienky by mali predovšetkým zohľadňovať súčasné obmedzenia rozvoja ekonomiky spojené s hodnotami kultúrneho dedičstva v prihraničných oblastiach oboch krajín. Rovnako dôležité je ukázať, v akej miere tento stav ovplyvňuje kvalitu života obyvateľov daného regiónu, ako aj stav a riziká pre životné prostredie.

Odporúčame, aby popisy týkajúce sa súčasného stavu environmentálnej infraštruktúry daného územia ako aj účelnosti investície, boli doplnené mapami (schémami), ktoré zobrazujú:

- súčasnú lokalizáciu atraktívnych oblastí, objektov kultúrneho a prírodného dedičstva a s nimi súvisiacej rekreačnej infraštruktúry,
- oblasti s vysokou krajinárskou a prírodnou hodnotou: národné parky, prírodné rezervácie, vodné nádrže,

¹ Napr. zlý stav cestnej siete, nedostatočné zabezpečenie zjazdnosti ciest v zime, nedostatočná dostupnosť hromadnej dopravy, nepostačujúca kapacita vodného zdroja v letnom období, chýbajúca kanalizačná sieť, nedostatočné vybavenie záchranných služieb.

- komplexy ubytovacích zariadení a stredísk poskytujúcich služby cestovného ruchu,
- dopravné koridory atď.

Umiestnenie naplánovaného zámeru na mape (schéme) zjednoduší analýzu priestorových prekážok a možností zlepšenia fungovania daného systému infraštruktúry v dôsledku realizácie investície.

Stanovenie aktivít a ich dopadov

Investíciu je potrebné zdefinovať pri konkrétnom určení podmienok lokalizácie a vecného rozsahu.

Pre turistické trasy a chodníky (líniové investície)	Pre budovy (bodové investície)	Nadviazanie a rozvoj cezhraničnej medzisektorovej spolupráce týkajúcej sa dedičstva
Podmienky lokalizácie:		
– obce, výškové a vyhlídkové body, ktorými trasa prechádza (s uvedením počtu obyvateľov, kultúrnych a prírodných atrakcií atď.), – možnosti cezhraničnej integrácie chodníkov.	– obce a konkrétne pozemky, na ktorých sa nachádzajú budovy a stavby, prípadne sa na nich budú realizovať zemné a stavebné práce, – prepojenie na turistické trasy a chodníky.	– lokalizácia sídla danej organizácie, – obce, oblasť, ktorej turistické zdroje budú predmetom propagácie a spolupráce partnerov.
Rozsah prác/dodávok/služieb:		
– dĺžka plánovaných trás, – šírka (vrátane šírky chodníkov pre peších a bicykle), – druh povrchu, – počet, technológia konštrukcie mostov, – druh značenia, – počet a lokalizácia odpočívadiel, parkovísk, informačných tabúl, zabezpečení, sprievodnej infraštruktúry a infraštruktúry pre bezbariérový prístup zdravotne postihnutých osôb (napr. miesta s prístupom na internet, informačné kiosky, gastronomické objekty atď.).	– zemné, stavebné a inštalačné práce, – špecializované práce (napr. športové objekty), – opis navrhovaného využitia terénu vrátane nevyhnutnej infraštruktúry pre realizáciu hromadných podujatí, – bezbariérový prístup pre zdravotne postihnutých, – požadované zariadenie objektov.	– druh, rozsah a dosah plánovaných neinvestičných aktivít realizovaných za účelom propagácie hodnôt kultúrneho dedičstva a spolupráce prihraničných regiónov Slovenska a Poľska, – ak ide o stavbu: opis stavebných, inštalačných a iných technicky špecializovaných prác súvisiacich s výstavbou budov, opis zariadenia, ktoré sa plánuje nakúpiť spolu so zdôvodnením rozsahu tejto potreby a súdržnosti s cieľmi projektu.

Investícia týkajúca sa rekreačnej infraštruktúry je vždy podmienená územnými plánmi a existujúcimi prírodnými, kultúrnymi zdrojmi a športovou infraštruktúrou. Počas analýzy je teda potrebné zvážiť:

- funkčné zapojenie plánovanej infraštruktúry do existujúcej alebo plánovanej medzisektorovej spolupráce týkajúcej sa kultúrneho dedičstva (v miestnom, medziregionálnom alebo národnom meradle) pri zohľadnení cezhraničného dopadu,
- súdržnosť zásad realizácie a riadenia plánovanej infraštruktúry so zásadou trvalo udržateľného rozvoja, zásadou ochrany životného prostredia, technickými a hygienickými normami, bezpečnostnými požiadavkami pre hromadné podujatia,
- mieru súdržnosti s inými projektmi a/alebo rozvojovými plánmi vypracovanými pre oblasť investície pri zohľadnení aktivít, ktoré môžu mať vplyv na jej fungovanie (dopravný systém, infraštruktúra ochrany životného prostredia, rozvoj bytovej zástavby, vzdelávacie objekty, priemyselné zóny atď.).

Je potrebné venovať mimoriadnu pozornosť potenciálne negatívnym vplyvom projektovanej infraštruktúry na životné prostredie. Investície sa budú najčastejšie spájať so zvýšeným odberom energie, vody zo životného prostredia, a tiež s vytváraním

zväčšeného množstva odpadových vôd, znečisťovaním vzduchu, hlukom, cestnou premávkou. Môžu takisto viesť k erózii horských svahov a k zničeniu biotopov chránených druhov rastlín a zvierat (napr. lyžiarske vleky, nové turistické chodníky). Pri odôvodnení potrieb realizácie investície je teda potrebné uviesť argumenty, ktoré potvrdia, že vplyv na životné prostredie sa nebude spájať s významným ohrozením prírody v danej oblasti, je potrebné tiež konkrétnym spôsobom popísať metódy predchádzania nadmernému zaťaženiu životného prostredia a obyvateľov.

Označenie cieľových skupín (obyvateľov, turistov, firiem a inštitúcií), ktoré budú priamo ovplyvnené novou alebo modernizovanou turistickou infraštruktúrou, je základom pre určenie výsledkov zámeru. Je potrebné pri tom zohľadniť aj ukazovatele, ktoré zodpovedajú cieľom rozsahu projektu vrátane ukazovateľov uvedených v *Príručke pre prijímateľov* a v podmienkach pri vyhlásení výzvy. Nakoniec sa musia jasne stanoviť pravidlá monitorovania výsledkov zámeru.

1.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností

Na základe technickej dokumentácie je potrebné vypracovať vecný rozsah investície vrátane popisu hlavných parametrov projektovaných objektov, zariadení, stavebných prác (alebo príslušenstva) v rozsahu investície, ide najmä o:

- územný plán obhospodarovania okolia plánovanej investície,
- hlavné architektonicko-stavebné parametre, popis vnútorných rozvodov, funkcia a zariadenie miestností (ak sa investícia týka stavieb),
- hlavné parametre zariadení, stavieb, konštrukcií, ktoré slúžia na oddychové a rekreačné účely, objektov, v ktorých sa organizujú podujatia pod holým nebom,
- druh prác, dĺžku, povrch turistických chodníkov, druhy a počty objektov malej architektúry, hygienických zariadení atď.,
- čo sa týka príslušenstva: druhy a množstvá, hlavné technické parametre a potenciálne využitie spolu odôvodnením, v akej miere prispievajú k zlepšeniu kvality a konkurencieschopnosti kultúrneho a prírodného dedičstva danej oblasti (funkcie daného objektu atď.),
- ak investícia počíta s aktivitami propagujúcimi hodnoty kultúrneho a prírodného dedičstva v prihraničnej oblasti - treba uviesť naplánované aktivity vzniknutej siete spolupráce, komunikačný plán, rozsah a formy komunikácie pri propagácii/školeniach, miesto usporiadania, počet akcií, účastníkov hromadných podujatí, zoznam a rozpočet plánovaných reklamných/vzdelávacích aktivít, počet stánkov a formy propagácie na špecializovaných trhoch a metódy merania účinnosti realizovaných aktivít.

Popisy musia obsahovať konkrétne zdôvodnenie toho, že navrhované riešenia sú najvhodnejším spôsobom na dosiahnutie cieľov zámeru. Ak má celý zámer niekoľko etáp alebo je súčasťou väčšej investície, je potrebné popísať každú z nich.

Odporúčame, aby zdôvodnenie prijatých technických riešení zahŕňalo problematiku zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia a aktivity súvisiace s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám (najmä „odolnosť“ infraštruktúry voči riziku povodní, extrémnym teplotám, búrkam a vetru, zosuvom pôdy).

V investičnej dokumentácii treba tiež poukázať na možné alternatívne projektové riešenia. Alternatívne možnosti sa týkajú napr.:

- a) lokalizácie – navrhované varianty sa môžu týkať inej lokalizácie projektovaných objektov alebo iného priebehu turistických trás, výstavby novej budovy namiesto rekonštrukcie pamiatkového objektu, ktorý je v zlom stave,

- b) iného rozsahu alebo inej škály investície – iného riešenia v rozsahu obnovy pamiatkových objektov, iného rozsahu konzervačných prác, technológie realizácie alebo využitia turistických zariadení (športových, rekreačných atď.).

Vo vzťahu k navrhnutým alternatívam je potrebné určiť cieľové skupiny a mieru uspokojenia potrieb lokálnej/regionálnej spoločnosti a potenciálnych turistov, ako aj vplyv takejto investície na rozvoj prihraničnej spolupráce Slovenska a Poľska v oblasti cestovného ruchu a kultúry.

Minimálnou požiadavkou je vypracovanie analýzy alternatívnych možností pomocou opisných a kvalitatívnych metód v súlade so zásadami opísanými v bode 2.2. všeobecnej časti *Pokynov*. Odporúčame, aby sa do hodnotiacich kritérií alternatívnych možností zahrnula problematika zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia a aktivít súvisiacich s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám.

V prípade vypracovania kvantifikovanej analýzy alternatívnych možností je potrebné uviesť približné zjednodušené prognózy peňažných tokov jednotlivých navrhovaných variantov a odhadovanú úroveň kľúčových výsledkov. Týka sa to:

- investičných výdavkov (celkových, bez zohľadnenia možnej dotácie),
- prevádzkových nákladov (a tiež prípadných príjmov, ak to bude aktuálne),
- výsledkov (napr. počtu turistov atď.).

Na základe uvedených prognóz sa odporúča stanoviť ukazovatele DGC pre jednotlivé navrhované možnosti, ktoré sa vypočítajú podľa vybraných výsledkov zámeru (zásady a príklad výpočtu - pozri bod 2.2 všeobecnej časti *Pokynov*).

1.3. Otázky týkajúce sa štátnej pomoci

Investície v oblasti kultúrneho a prírodného dedičstva sú v mnohých prípadoch spojené s prijímaním poplatkov za poskytované služby. V takejto situácii by mal partner uviesť argumenty, že daná investícia nepredstavuje riziko narušenie pravidiel verejnej súťaže na spoločnom trhu (analýza kritérií *Altmark*) alebo spĺňa predpoklady poskytnutia oprávnenej štátnej pomoci.

Ak sa investícia môže spájať s prípadným ohrozením podmienok verejnej súťaže, finančný príspevok môže byť poskytnutý iba v prípade:

- a) obmedzenia úrovne poskytnutia finančného príspevku na limity pomoci *de minimis*,
- b) individuálnej notifikácie,
- c) realizácie investície v súlade s nariadením č. 651/2014, na základe, napr.:
 - čl. 53 Pomoc na kultúru a zachovanie kultúrneho dedičstva,
 - čl. 55 Pomoc na športové a multifunkčné rekreačné infraštruktúry,
 - čl. 56 Investičná pomoc na miestne infraštruktúry,
 - čl. 14 Regionálna investičná pomoc,
- d) realizácie investície v tzv. všeobecnom hospodárskom záujme, v súlade s rozhodnutím Komisie z 20. decembra 2011 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za poskytovanie služby vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

Výklad, či patrí daná investícia do sféry verejných služieb, musí byť založený na jednoznačnom vyjadrení národného orgánu príslušného vo veciach ochrany verejnej súťaže (Protimonopolný Úrad SR alebo Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów RP). Podľa situácie si môže finančná analýza investície vyžadovať rozšírenie o analýzu úrovne náhrady poskytovanej prevádzkovateľovi z verejných zdrojov na úhradu nákladov súvisiacich s poskytovaním služieb vo verejnom záujme.

1.4. Finančná analýza

Investície týkajúce sa infraštruktúry kultúrneho dedičstva sa v značnej miere vyznačujú výskytom finančných príjmov (poplatky od osôb a subjektov, ktoré priamo využívajú infraštruktúru; dodatočný predaj alebo prenájom), na základe čoho partner bude povinný monitorovať úroveň čistých príjmov generovaných projektom a prevádzkou navrhutej infraštruktúry. Vytváranie príjmov v značnej miere rozširuje rozsah povinných finančných prognóz. Uvedené sa nebude týkať verejnej infraštruktúry sprístupňovanej bezplatne (napr. cyklistické trasy a pod.). Povinným prvkom každej z analýz je však otázka budúcej finančnej udržateľnosti, t.j. schopnosti partnera financovať aspoň náklady na bežnú údržbu objektu.

Základom finančnej analýzy je správne vyčlenenie analytickej jednotky, pričom sa najčastejšie budú vyskytovať dve situácie:

- 1) partner samostatne realizuje a následne prevádzkuje predmet investície – v takom prípade sa v analýze zohľadňujú investičné náklady a nárast nákladov a príjmov súvisiacich s neskoršou prevádzkou infraštruktúry;
- 2) partner realizuje investíciu a následne záväzky spojené s jej prevádzkou prenáša na vybraný subjekt – v takom prípade sa analýza týka investičných nákladov, ktoré vynaložil investor a zmien nákladov a príjmov spojených s realizáciou investície v tokoch subjektu zriadeného za účelom jej prevádzkovania.

Ak bude partnerom jednotka územnej samosprávy, ktorá realizuje činnosti vo viacerých oblastiach zameraných na uspokojovanie verejných potrieb obyvateľov, je predovšetkým potrebné sústrediť sa na analýzu rozpočtových príjmov a výdavkov spojených s činnosťou priamo súvisiacou s predmetnou investíciou (kultúra, činnosť múzeí, cestovný ruch atď.).

Analýza sa pripravuje tzv. prírastkovou metódou (pozri 3. kapitolu všeobecnej časti *Pokynov*), jedine že by bolo možné objektívne oddeliť príjmy, prevádzkové náklady a investičné náklady na realizáciu investície od celkových finančných tokov subjektu, ktorý žiada o finančný príspevok (napr. realizácia novej investície).

Analýza zohľadňuje 15-ročné referenčné obdobie. Platí 4% diskontná sadzba pre finančné prognózy vedené v stálych cenách.

Základom pre určenie hodnoty investičných nákladov budú rozpočty jednotlivých investícií. V prípade investícií v oblasti cestovného ruchu môže byť DPH neoprávneným nákladom, pretože väčšina týchto investícií je spojená s poskytovaním platených služieb. Problematiku oprávnenosti DPH je potrebné riešiť na základe kapitoly 4 *Príručky pre prijímateľov* a daňových predpisov, pričom v analýze je potrebné uviesť konkrétne vysvetlenie.

V analýze sa odporúča zohľadniť reprodukčné náklady a náklady na opravy. Tieto sa musia ukázať najmä v investíciách, v ktorých je prijaté obdobie amortizácie kratšie ako 15 rokov. Takáto situácia sa týka napr. strojov, športových zariadení (napr. vleky), ozvučovacích systémov, objektov malej architektúry (doba amortizácie je 5-10 rokov). Tieto náklady je potrebné pritom zohľadniť vo fáze prevádzkovania investície (ako osobitnú položku nákladov podľa druhov) v celkovej hodnote v momente ich vynaloženia.

Európska komisia tiež vyžaduje, aby bola odhadnutá hodnota investície po ukončení referenčného obdobia, za ktoré sa finančná analýza vypracováva. Zostatková hodnota sa vypočíta automaticky vo výpočtovom hárku (v hárku „Dane_Dáta”) na základe:

- počiatočnej hodnoty dlhodobého majetku (v roku jeho výstavby, dodania to môže byť súčet výdavkov za niekoľko rokov realizácie výstavby),
- a sadzby odpisov (ročná amortizácia hodnoty investície).

Veľmi dôležitým prvkom finančnej analýzy je spoľahlivé a dôkladné vypracovanie analýzy trhu a potenciálneho dopytu po ponúkaných službách a turistických produktoch. Určenie ročného počtu

návštevníkov (a tempa rastu efektívneho dopytu po ponuke investície) sa bude najčastejšie zakladať na odhadoch vyplývajúcich z doterajších skúseností, na prieskumoch týkajúcich sa potrieb turistov, aktuálnej intenzity cestovného ruchu, ponuky náhradných služieb, porovnávacích analýz v rozsahu dopytu po ponuke konkurenčných zariadení atď.

Okrem turistov je potrebné v analýze zohľadniť aj „vnútorný“ dopyt daného územia, teda obyvateľov a subjekty nachádzajúce sa v obciach obsluhovaných danou infraštruktúrou.

Následne treba uviesť navrhované ceny za poskytované platené služby (vstupenky, permanentky, ceny turistických produktov, parkovné atď.), vrátane návrhov rôznych zliav, sezónnych zliav atď. Je potrebné pritom pamätať, že služby v oblasti kultúry patria v hierarchii potrieb k vyššiemu radu a vyznačujú sa pomerne vysokou cenovou a príjmovou citlivosťou.

V investíciách sa môžu takisto vyskytovať príjmy vyplývajúce z dodatočnej činnosti, napr. z:

- prenájmu priestorov na obchodné či gastronomické účely,
- predaja suvenírov,
- prenájmu reklamných plôch,
- darov návštevníkov,
- darov sponzorov.

V rozsahu nákladov spojených so životnosťou investícií je potrebné venovať pozornosť nasledovným zmenám:

- opotrebovania materiálov, ktoré sa používajú v procese poskytovania služieb (popísať druhy, normy opotrebovania),
- nákladov na energie daného objektu (zariadenia a stroje, osvetlenie, tepelná energia),
- úrovne výdavkov za externé služby, vrátane nákladov na prehliadky a servis zariadení, monitorovacích, komunikačných a dopravných systémov, na poistenia, účasť umelcov, zaistenie bezpečnosti podujatí, cateringové služby, reklamné služby, prevádzkové náklady spojené s externými dodávkami (voda, odpadová voda, tuhý odpad a pod.),
- nákladov na bežné opravy a drobný spotrebný materiál,
- výdavkov na reprodukciu majetku,
- nákladov na mzdy a nákladov na sociálne poistenie v súvislosti so zamestnaním nových zamestnancov,,
- dane z nehnuteľností.

V prípade investícií týkajúcich sa modernizácie existujúcej infraštruktúry môže dôjsť k úsporám výdavkov. Najčastejšie pôjde o investície, ktorých cieľom je zlepšenie energetickej výkonnosti objektov. Tieto úspory treba zohľadniť v analýzach (s opačným znamienkom ako ostatné náklady). **Úspory tvoria pritom prvok, ktorý sa zohľadňuje ako príjem** v prípade požiadavky na vypočítanie čistých príjmov investície.

Na základe odhadnutých peňažných tokov sa vo výpočtovom hárku stanoví finančný výsledok zámeru ako aj diskontné faktory FNPV a FRR (pozri všeobecnú časť *Pokynov*, bod 3.7).

Výška finančného príspevku sa stanovuje na základe výpočtu medzery vo financovaní (pozri zásady a príklad vo všeobecnej časti *Pokynov*, bod 3.9), týka sa to projektov:

- s hodnotou oprávnených výdavkov vyšších ako 1 mil. EUR, u ktorých je predpoklad, že príjmy (z predaja, prenájmu alebo poplatkov) prevýšia prevádzkové náklady,
- spolufinancovaných formou investičnej pomoci na miestnu infraštruktúru (čl. 56 nariadenia č. 651/2014),
- pri ktorých hodnota finančného príspevku predstavuje viac ako 1 mil. EUR vo forme pomoci v oblasti kultúry a zachovania kultúrneho dedičstva (čl. 53 nariadenia č. 651/2014) a pomoci na športové a multifunkčné rekreačné infraštruktúry (čl. 55 nariadenia č. 651/2014).

Výpočtový hárok ďalej vypočíta:

- výsledky analýzy finančnej citlivosti investície na základe zmien investičných výdavkov, príjmov a prevádzkových nákladov,
- koeficienty výkonnosti investovaného národného kapitálu. Investícia môže vykazovať kladné hodnoty FNPV/K a FRR/K > diskontná sadzba, čo znamená, že v prognózovanom období prinesie investícia väčšie príjmy ako bola pôvodná výška výdavkov vynaložených národnými subjektmi.

Poslednou etapou finančnej analýzy je vyhodnotenie finančnej udržateľnosti investície a schopnosti partnera/prevádzkovateľa znášať výdavky spojené s realizáciou a neskoršou prevádzkou investície (pozri bod 3.10 všeobecnej časti *Pokynov*).

1.5. Ekonomická analýza

Sektor cestovného ruchu a sektor ekonomiky týkajúcej sa kultúrneho a prírodného dedičstva sa najčastejšie vyznačuje sezónnym dopytom, vytvára mnohé pracovné príležitosti, pretože poskytovanie služieb si vyžaduje zamestnanie značného počtu zamestnancov (čo je mimoriadne dôležité na periférnych územiach, kde sa nerozvíjajú iné ekonomické odvetvia). Pre turistov plní odpočinok mnohé sociálne a poznávacie funkcie, zlepšuje ich fyzickú kondíciu a zdravotný stav (najmä aktívny odpočinok v horách, pobyt v oblasti bohatej na kúpeľné atrakcie).

K najdôležitejším ekonomickým prínosom investície v oblasti kultúrneho a prírodného dedičstva patria:

- ochota zaplatiť za službu zo strany obyvateľov (za vstupné do múzeí, skanzenov, parkov a prírodných rezervácií, rekreačných objektov a pod.),
- impulz pre nárast príjmov v odvetví cestovného ruchu (zväčšený počet turistov a dlhšie doby pobytov) vrátane nárastu hodnoty nehnuteľností,
- vznik nových pracovných miest vďaka vytvoreniu nových objektov a potrebe zabezpečiť služby v rámci kultúrnych podujatí,
- diferenciácia ekonomiky, ktorá umožňuje nezávislosť od konjunkturálnych výkyvov,
- rozvoj miestnych iniciatív,
- vplyv na sociálno-výchovné a poznávacie schopnosti a na vlastenecké cítenie,
- väčšia spätosť s prostredím a spoločnosťou,
- zlepšenie imidžu a reprezentácie.

Vo vzťahu k prvej kategórii premenných treba prognózy prínosov zakladať na vlastných prieskumoch realizovaných na území vplyvu investície alebo využiť na tento účel porovnateľné analýzy realizované pre kultúrne odvetvie (napr. databáza GEVAD), pričom je potrebné zohľadniť špecifické charakteristiky ponuky investície, miestnych podmienok dopytu a pružnosť dopytu primeranú k daným podmienkam, v prípade zmien cien a príjmov.

Na druhej strane, nárast príjmov v oblasti cestovného ruchu spojeného s objektami kultúrneho dedičstva, odporúčame odhadovať ako predpokladané čisté zisky (vzhľadom na princíp fiškálnej korekcie) nových podnikov na danom území a firmiem, ktoré si zlepšia svoje finančné výsledky. Pomocne je možné použiť odhady prínosov vyplývajúcich z nového alebo udržaného zamestnania, je však potrebné pamätať, že mzdy sú pre podniky nákladmi a spájajú sa so značným daňovým zaťažením a ich výška nemusí odzrkadľovať skutočnú trhovú hodnotu vykonanej práce.

Nárast dopytu po ponuke kultúrneho, prírodného dedičstva a cestovného ruchu sa spája s vyskytom mnohých potenciálnych ekonomických nákladov, ktoré vyplývajú predovšetkým zo zvýšenia tlaku na životné prostredie alebo objekty kultúrneho a prírodného dedičstva:

- nadmerné využívanie zdrojov životného prostredia (zvýšený odber vody, narušenie fungovania ekosystémov v dôsledku prítomnosti ľudí, zvýšené využívanie turistických chodníkov, znečisťovanie lesov, vodných plôch),

- vyššia intenzita premávky (vibrácie, opotrebovanie príjazdových ciest, hluk), dopravné problémy a riziko nehôd),
- zvýšenie úrovne znečistenia (odpadové vody, tuhé odpady, znečistenie vzduchu, hluk),
- zaťaženie pre obyvateľov.

Tieto náklady si môžu vyžadovať identifikáciu a zohľadnenie v ekonomickej analýze (vo forme opisnej multikriteriálnej analýzy alebo kvantifikovaných peňažných hodnôt ako negatívne vonkajšie efekty).

V prípade investícií, ktoré nie sú „veľkými“ investíciami, je možné uskutočniť ekonomickú analýzu formou opisnej multikriteriálnej analýzy (MKA) v súlade s požiadavkami uvedenými v bode 4.1. všeobecnej časti *Pokynov*. Je potrebné pritom venovať mimoriadnu pozornosť spoľahlivej identifikácii všetkých prínosov a potenciálnych sociálnych a environmentálnych nákladov, ktoré môžu nastať v dôsledku realizácie danej investície.

V prípade vypracovania kompletnej analýzy nákladov a prínosov treba v hárku „An. ekonomiczna / Ekonomická an.“ výpočtového hárku uviesť:

- finančné toky investície upravené o fiškálne korekcie a korekcie trhových cien,
- vonkajšie efekty stanovené pre danú investíciu.

Sociálne, ekonomické a environmentálne výsledky investície sú vyjadrené pomocou diskontných faktorov: ENPV, ERR a B/C (pozri všeobecnú časť *Pokynov*, bod 4.3). Okrem toho sa vo výpočtovom hárku nachádza časť so zjednodušenou analýzou citlivosti kľúčových ekonomických ukazovateľov.

1.6. Analýza rizika

Ku kľúčovým rizikovým faktorom v prípade investícií do kultúrneho a prírodného dedičstva patria:

- dopyt po službách, pretože zmeny množstva podmieňujú dosiahnutie finančných a ekonomických výsledkov v požadovanej miere,
- prekročenie investičných a prevádzkových nákladov,
- finančná udržateľnosť investície,
- koordinácia s doplnkovými projektmi, čo má mimoriadny význam pre investície v rámci Programu, kde práce realizované na oboch stranách hranice musia byť funkčne prepojené (súbežné investície zamerané na zlepšenie konkurencieschopnosti kultúrnych aktivít (a nepriamo cestovného ruchu), dopravnej dostupnosti, zlepšenia stavu životného prostredia) alebo prepojené z hľadiska sociálnych a ekonomických cieľov.

Medzi ostatnými oblasťami rizika, ktoré môžu ovplyvniť efektívnu realizáciu a prevádzku infraštruktúry dedičstva, je potrebné uviesť najmä:

- a) formálne a právne náležitosti – riziká spojené s administratívnymi postupmi (príprava technickej, environmentálnej dokumentácie, získanie požadovaných povolení a rozhodnutí),
- b) organizačné riziká – vytvorenie a zabezpečenie náležitého fungovania organizačnej štruktúry zodpovednej za realizáciu investície a spoluprácu s partnermi,
- c) otázky spojené s technickou udržateľnosťou – súvisiace predovšetkým s technologickým progresom konzervačných a reštaurátorských prác na pamiatkových objektoch, s opotrebovaním zariadenia, s objektmi malej architektúry, označením turistických trás atď.,
- d) riziko technickej poruchy – požiar, nekontrolovaný únik tekutín, emisia plynov, výbuch a pod., čo je dôležité najmä v prípade športových objektov (napr. systémy chladenia zimných štadiónov, objekty lyžiarskych vlekov, lanoviek a pod.),
- e) otázky vplyvu investície na životné prostredie (zmena vodných pomerov, eutrofizácia vôd, kontaminácia, erózia pôdy, vplyv na biotopy rastlín a zvierat),

- f) riziko súvisiace so zmenami klímy (ohrozenie investície vyplývajúce napr. z lokalizácie na území ohrozenom podomletím a povodňami, extrémnymi teplotami, búrkami a vetrom, zosuvmi pôdy a pod.).

V analýze rizika je potrebné zohľadniť hierarchiu dôležitosti uvedených aspektov a približne určiť pravdepodobnosť výskytu problematických situácií. Dodatočne sa pre každú kategóriu rizika vyžaduje určenie preventívnych opatrení týkajúcich sa oblastí rizika, ktoré môže partner ovplyvniť a opatrení týkajúcich sa negatívneho vplyvu udalostí, ktoré sa môžu vyskytnúť nezávisle od opatrení partnera.

Odporúčame analýzu vypracovať vo forme tabuľky – matice riadenia rizika, ktorá je opísaná v 5. kapitole všeobecnej časti *Pokynov*.

2. Ochrana prírodných zdrojov a biodiverzity

Aktivity súvisiace s ochranou biodiverzity sú súčasťou aktivít v rámci investičnej priority 6c *Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva* Programu PL-SK. Ide najmä o aktivity súvisiace s:

- propagáciou prírodných krás,
- spoluprácou inštitúcií a propagáciou spoločných aktivít týkajúcich sa ochrany prírodných zdrojov vrátane (okrem iného) ochrany biodiverzity; vypracovaním a implementáciou spoločných cezhraničných štandardov/nariadení; organizáciou spoločných školení v oblasti ochrany a zachovania prírodného dedičstva,
- aktivitami v prospech spoločnej ochrany prírodného prostredia vrátane:
 - ochrany a obnovy pôvodného stavu druhov a biotopov,
 - zabezpečenia zachovania ekologických väzieb,
 - zamedzenia prílivu cudzích druhov,
 - spomalenia degradácie prírody a hodnôt krajiny.

Ochrana pred nadmerným vplyvom ľudskej činnosti je mimoriadne dôležitá na územiach, ktoré sú zahrnuté do siete Natura 2000 a dôležité je aj zabezpečenie rozvoja ekosystémov vyskytujúcich sa v oblasti poľsko-slovenského pohraničia.

2.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika

Odporúčaný postup:

- 1) určenie oblasti vplyvu,
- 2) analýza problémov a ich príčin,
- 3) stanovenie cieľov projektu,
- 4) stanovenie (výber) aktivít,
- 5) určenie ich dopadov (produktov a výsledkov),
- 6) vytvorenie pravidiel pre monitorovanie.

Analýza oblasti vplyvu, problémov a príčin

Tak, ako v prípade ostatných typov projektov, základným parametrom, ktorý je potrebné určiť, je územie potenciálneho vplyvu investície (územie, ktoré môže mať vplyv, ďalej treba predstaviť cieľovú skupinu (fyzické osoby, podnikateľské subjekty, inštitúcie, mimovládne organizácie a pod.), na ktorú sa môžu vzťahovať realizované aktivity a budúce výsledky investície. V prípade aktivít spojených s ochranou prírodných zdrojov, je potrebné dodatočne určiť ekosystémy a druhy, ktoré budú predmetom konkrétnych investičných aktivít.

Základný rozsah informácií:

pre investície, ktorých predmetom sú priame aktivity spojené s ochranou a obnovou ekosystémov	pri podpore inštitúcií pôsobiacich v prospech ochrany životného prostredia
Charakteristika súčasného stavu a identifikácia rizík týkajúcich sa danej oblasti, vrátane: – charakteristiky prírodných hodnôt danej oblasti, – geologických pomerov, členitosti terénu, siete a vodných zdrojov, – rozlohy a druhov lesných oblastí,	Charakteristika súčasného stavu životného prostredia (oblasti, ekosystému, druhu), ktorého ochrana má byť cieľom danej organizácie a popis doteraz uskutočnených aktivít. Charakteristika cieľovej oblasti (alebo druhu),

– najdôležitejších chránených druhov fauny a flóry, – charakteristiky chránených biotopov, – formy právnej ochrany danej oblasti (národný park, prírodná rezervácia, chránená krajinná oblasť, oblasť Natura 2000, ekologicky obhospodarovaná pôda), – existencie oblasti čiastočnej ochrany (okolie parkov), – závažnosti vplyvu danej oblasti na stav prostredia susediacich oblastí (funkcie čistenia vôd, vzduchu), – spôsobov hospodárskeho využitia chránených oblastí (lesné hospodárstvo, poľnohospodárstvo, turistika, priemysel a služby), – rizík vyplývajúcich zo znečistenia vzduchu, pôdy, vody a z biologických faktorov, – zámerov územného plánovania, – vplyvu človeka (charakteristika miery intenzity a priestorových pomerov vplyvov človeka na dané územie, ktoré sa vyznačuje mimoriadnymi hodnotami životného prostredia).	ktorého ochrana je predmetom investície, a navyše: – environmentálne, geologické a geotechnické podmienky investičných aktivít, – právne podmienky (napr. vlastnícke právo k pozemkom), – objekty (majetok), finančné prostriedky a organizačné kapacity, ktoré má daná inštitúcia/organizácia k dispozícii, – škála doterajších aktivít realizovaných danou organizáciou, – či je územná politika v danej oblasti realizovaná v súlade s princípom trvalo udržateľného rozvoja, – ohrozenia spojené s ľudskou činnosťou, narušenie rovnováhy v ekosystémoch, – nebezpečenstvá pre danú populáciu vyplývajúce zo zhoršovania stavu životného prostredia a narušania biologickej rovnováhy.
--	---

Pre každý typ investície je potrebné popísať:

- cezhraničný dopad znečistení vytváraných na danom území,
- čistiace funkcie daného územia (najmä vplyv na procesy biologického a chemického čistenia vody a vzduchu, ochrana proti hluku) pri zohľadnení cezhraničných aspektov,
- podmienky migrácie zvierat (najmä chránených druhov) a rozširovania výskytu rastlín; je potrebné venovať mimoriadnu pozornosť expanzii rastlín a zvierat cudzích pre daný ekosystém, ktoré predstavujú hrozbu pre pôvodne existujúce biotopy,
- potreby obyvateľov, turistov a podnikateľov vo vzťahu ku kvalite životného prostredia, je potrebné venovať pozornosť najmä vplyvu znečistenia na turistickú atraktivitu oblasti (napr. turistické chodníky spájajúce obidve krajiny, lokalizácia lyžiarskych stredísk, hospodárske využitie lesov pri hranici atď.),
- súčasný stav uspokojenia potrieb cieľového prostredia investície, problémy vyplývajúce zo zlého stavu (nedostatku) infraštruktúry na ochranu životného prostredia a prevádzkových podmienok investície, objekty komunálnej, priemyselnej a dopravnej infraštruktúry (vodovody a kanalizácie, skládky odpadov, priemyselné závody, ktoré významným spôsobom znečisťujú životné prostredie, dopravné koridory, ktoré pretínajú cesty migrácie zvierat a emitujú dopravný hluk),
- zdravotné následky pre populáciu, na ktorú má investícia dopad, aktuálne hrozby spôsobené znečistením životného prostredia.

Stanovenie cieľov projektu

Na základe identifikovaných potrieb rozvoja územia a spoločnosti, ktorej sa týkajú dané problémy, treba zdefinovať ciele a rozsah investície.

Ciele environmentálnej investície sa musia týkať zlepšenia stavu cezhraničnej poľsko-slovenskej infraštruktúry zameranej na prírodnú integráciu ako aj na zvýšenie atraktivity prihraničného regiónu pre obyvateľov a turistov za podmienok trvale udržateľného rozvoja. Najčastejšie sa čiastkové ciele budú týkať:

- nárastu početnosti alebo predchádzania poklesu populácie ohrozeného druhu,
- ochrany prírodných zdrojov, biotopov a druhov uvedených v *Smerniciach Rady (ES) č. 79/409 z 2. apríla 1979 o ochrane voľne žijúcich vtákov* (v znení neskorších predpisov)

a č. 92/43 z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín,

- obnovy genetického fondu v podmienkach kontrolovaného pestovania/chovu a reintrodukcie druhu, ktorý sa v prirodzených podmienkach nevyskytuje,
- usmernenia turistického ruchu na chránených územiach, a to najmä prostredníctvom vhodnej infraštruktúry prírodných a turistických trás,
- zlepšenia efektivity fungovania existujúcich zariadení a foriem ochrany prírody,
- rozvoja vzdelávacej, vedeckej, propagačnej činnosti ekologických organizácií,
- implementácie zmien v oblastiach „ekologického rizika”.

Investícia sa nemôže týkať výlučne výstavby alebo modernizácie budov využívaných napr. na účely sporadických stretnutí alebo školení.

Každý projekt v rámci Programu PL-SK sa musí vyznačovať tzv. cezhraničným dopadom. V súvislosti s tým sa musia uvedené popisy týkať územia Poľskej aj Slovenskej republiky. Hore uvedené podmienky sa musia predovšetkým vzťahovať na súčasné ohrozenia životného prostredia v prihraničných oblastiach oboch krajín. Rovnako dôležité je ukázať, v akom stupni ohrozujú zachovanie dobrého stavu životného prostredia, obmedzujú rozvoj cestovného ruchu a znižujú kvalitu života obyvateľov daného regiónu.

Odporúča sa, aby boli popisy týkajúce sa súčasného stavu environmentálnej infraštruktúry danej oblasti ako aj popisy účelnosti investície, doplnené mapami (schémami) zobrazujúcimi lokalizáciu:

- mimoriadne vzácnych oblastí z prírodného hľadiska,
- turistických trás,
- turisticky atraktívnych oblastí,
- trás, ktoré predstavujú prírodnú bariéru,
- obytné, komerčné a priemyselné zóny,
- súčasnej infraštruktúry ochrany životného prostredia.

Označenie naplánovanej investície na schéme (mapke) zjednoduší analýzu priestorových prekážok a možností zlepšenia fungovania daného ekosystému.

Investícia týkajúca sa infraštruktúry ochrany životného prostredia je vždy podmienená spôsobom hospodárskeho využitia daného územia a existujúcimi prírodnými zdrojmi; realizácia investície bude najčastejšie súčasťou implementácie národných, regionálnych alebo miestnych stratégií v oblasti ochrany prírody. Počas analýzy je preto potrebné zvážiť:

- funkčné zapojenie plánovanej infraštruktúry do existujúceho alebo plánovaného systému ochrany prírody, biodiverzity alebo ekologického vzdelávania (lokálny, medziregionálny alebo národný) pri zohľadnení cezhraničných vplyvov,
- súdržnosť zásad realizácie a riadenia plánovanej infraštruktúry s vnútroštátnymi predpismi a európskou politikou ochrany životného prostredia vrátane predchádzania rizikám ohrozenia chránených biotopov a vtáčích území – Natura 2000; súlad so životnými podmienkami daného druhu,
- stupeň súdržnosti s inými projektmi a/alebo rozvojovými plánmi pripravenými pre oblasť investície, pri zohľadnení aktivít, ktoré môžu ovplyvniť fungovanie ekosystému, ktorý je predmetom investície (turistické atrakcie, pôdne hospodárstvo, územné plány, plány vytvorenia alebo rozšírenia chránených oblastí).

Stanovenie aktivít a ich dopadov

Investíciu je potrebné zdefinovať pri konkrétnom stanovení nižšie uvedených elementov:

Aktivity in situ (ochrana druhu na mieste jeho výskytu v životnom prostredí)	Aktivity ex situ (ochrana druhu realizovaná prostredníctvom jeho prenesenia do náhradného ekosystému, kde môže ďalej samostatne žiť v prirodzených podmienkach alebo do umelo vytvoreného prostredia, kde sa oňho musí nepretržite starať človek)	Spoločné aktivity v prospech ochrany životného prostredia
Opis lokalizácie sa týka: – hranice oblastí, v ktorých sa daný druh vyskytuje, – určenia miest, kde sa budú realizovať konkrétne aktivity (napr. introdukcia a výsadba druhu, oblasť lesných kultúr, lokalizácia kŕmidiel, kosenie lúk a pod.).	– obcí a konkrétnych pozemkov, na ktorých sa budú pestovať rastliny alebo chovať chránené zvieratá (vrátane miest pestovania rastlín, stavebných a zemných prác, voliér, oplotení, napájadiel, kŕmidiel, inkubátorov atď.).	– obcí a konkrétnych pozemkov, adries sídiel organizácií, ktorých sa týkajú stavebné práce, alebo v ktorých bude umiestnené zariadenie - predmet investície, – oblasti, v ktorej pôsobí daná organizácia (oblasť, ktorá je predmetom vzdelávacích, vedeckých, ochranných aktivít a obce a komunity, na ktoré budú zamerané vzdelávacie a environmentálne aktivity).
Opis vecného rozsahu, ktorý je treba realizovať, sa týka: – množstva rastlín alebo oblastí, kde sa bude realizovať výsadba, rekultivácia, kosenie a pod., – množstva a druhu zariadení, objektov lesnej architektúry, – počtu a dosahu zariadení pre monitorovanie, označovanie zvierat, – dĺžky oplotení, počtov koridorov pre zvieratá, – charakteristiky iných zariadení a lesných prác.	– množstva rastlín alebo oblastí, kde sa bude realizovať výsadba, rekultivácia, kosenie a pod., – množstva a druhu zariadení, objektov lesnej architektúry, – dĺžky oplotení, – dĺžky siete zásobovania vodou alebo priekop na odvádzanie vody, – charakteristiky prác spojených s prípravou miest pre pestovanie chránených rastlín.	– popisu stavebných prác a zakúpených zariadení potrebných na realizáciu environmentálnych cieľov danej organizácie, – uvedenie aktivít realizovaných danou organizáciou pre dosiahnutie environmentálnych cieľov (školenia, konferencie, vedecké výskumy, monitoring životného prostredia, inventarizácia zdrojov životného prostredia, propagácia proekologického správania sa, podpora cezhraničnej spolupráce na ochranu prírody atď.).

V každom prípade je nevyhnutné konkrétne určiť ekosystém, druhy a biotopy, na ktoré sa daná investícia vzťahuje.

Údaje (čo sa týka druhu a početnosti druhov) sa musia zakladať na uskutočnenej inventarizácii prírodných zdrojov. Popis musí uvádzať trendy zmien v početnosti chránených druhov pozorované v posledných rokoch.

Označenie cieľových skupín (obce, počtu obyvateľov), na ktoré má zámer priamy dopad, vrátane aktivít v rozsahu environmentálneho vzdelávania, je základom pre určenie výsledkov zámeru. Partner by mal taktiež zväžiť stanovenie napr.:

- počtu chránených druhov rastlín/zvierat, vrátane druhov ohrozených vyhynutím,
- rozlohy území/ biotopov chránených vďaka realizácii investície,
- rozlohy areálov alebo počet druhov (jednotlivých zvierat), ktoré sú zahrnuté do systému prírodného monitoringu,
- počtu zvierat, druhov rastlín, ktoré sú zahrnuté do systému chovu/pestovania za podmienok *ex situ*,
- počtu osôb, ktoré využívajú ponuku ekologických organizácií,
- rozlohy areálu zahrnutého do plánu ochrany/inventarizácie prírodných zdrojov.

Nakoniec sa musia jasne stanoviť pravidlá monitorovania výsledkov zámeru.

2.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností

Na základe technickej dokumentácie je potrebné uviesť vecný rozsah investície, vrátane charakteristiky hlavných parametrov navrhovaných objektov, zariadení, stavebných prác (alebo zariadenia), ktoré tvoria zložky investície ako aj podľa typu investície:

- požiadavky týkajúce sa chovu zvierat/technológie pestovania rastlín patriacich k ohrozeným druhom,
- postupy naplánovaných aktivít pre podporu rozvoja genetického fondu ohrozeného druhu,
- technické údaje, štruktúru a parametre práce systémov monitorovania životného prostredia,
- rôzne usporiadanie a rôzne druhy náučných a turistických chodníkov.

V rámci podpory organizácií, ktoré pôsobia v prospech ochrany prírody, treba opísať:

- v prípade vzdelávacích a propagačných aktivít v prospech proekologického správania sa - uviesť komunikačný plán, rozsah a formy propagačnej kampane, zoznam a rozpočet plánovaných reklamných/vzdelávacích akcií a metódu merania účinnosti realizovaných aktivít,
- v prípade investičných prvkov (výstavba, zariadenie), ktoré sú nevyhnutným doplnením tzv. neinvestičných aktivít, treba: opísať hlavné architektonické a stavebné parametre, uviesť charakteristiku vnútorných rozvodov, funkcie a zariadenia miestností.

Opisy musia obsahovať konkrétne odôvodnenie tézy, že navrhované riešenia sú najvhodnejším spôsobom na dosiahnutie cieľov zámeru. Ak má zámer niekoľko etáp alebo je súčasťou väčšieho zámeru, je potrebné popísať každú z nich.

Odporúčame, aby zdôvodnenie prijatých aktivít zahŕňalo problematiku zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia a aktivity súvisiace s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám (najmä zmeny biotopu vyvolané zmenou klímy, a tiež „odolnosť“ infraštruktúry voči riziku povodní, extrémnym teplotám, búrkam a vetru, zosuvom pôdy).

V investičnej dokumentácii treba tiež poukázať na možné alternatívne projektové riešenia. Alternatívne možnosti sa týkajú napr.:

- lokalizácie – navrhované varianty sa môžu napr. týkať inej lokalizácie biotopov *ex situ*, terénov a objektov na rehabilitáciu alebo skúšobný chov, oblasti reintrodukcie druhu, lesných pestovateľských celkov, zariadení na pomoc zvieratám (krmidlá, napájadlá), sídiel ekologických organizácií,
- iného rozsahu alebo veľkosti investície – inej technológie pestovania chránených rastlín, systému monitorovania prírody, druhu prác spojených s ošetrovaním, aktivít na posilnenie ekologických organizácií.

Vo vzťahu k navrhnutým alternatívam je potrebné určiť cieľové skupiny a mieru uspokojenia potrieb lokálnej/regionálnej spoločnosti a vplyv takejto investície na rozvoj spolupráce v oblasti ochrany prírody prihraničných oblastí Slovenska a Poľska.

Minimálnou požiadavkou je vypracovanie analýzy možností pomocou opisných a kvalitatívnych metód v súlade so zásadami opísanými v bode 2.2. všeobecnej časti *Pokynov*. Odporúčame, aby sa do hodnotiacich kritérií alternatívnych možností zahrnula problematika zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia a aktivity súvisiace s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám.

V prípade vypracovania kvantifikovanej analýzy alternatívnych možností, je potrebné uviesť približné zjednodušené prognózy peňažných tokov jednotlivých navrhovaných variantov a odhadovanú úroveň kľúčových výsledkov. Týka sa to:

- investičných výdavkov (celkových, bez zohľadnenia novej dotácie),
- prevádzkových nákladov,
- výsledkov (napr. počtu chránených druhov, povrchu chránených území v rámci danej investície, počtu osôb, ktoré sa zúčastňujú environmentálneho vzdelávania).

Na základe uvedených prognóz sa odporúča stanoviť ukazovatele DGC pre jednotlivé navrhované možnosti, ktoré sa vypočítajú podľa vybraných výsledkov zámeru (zásady a príklad výpočtu - pozri bod 2.2 všeobecnej časti *Pokynov*).

2.3. Otázky týkajúce sa štátnej pomoci

Ak investícia v oblasti ochrany prírody a biodiverzity nie je spojená s vyberaním poplatkov za poskytované služby, partner by mal uviesť argumenty, že zámer nie je ohrozením voľnej súťaže na spoločnom trhu (analýza kritérií Altmark).

Niektoré investície však budú spojené s predajom tovaru, služieb alebo s vyberaním poplatkov (napr. predaj vstupeniek na turistické trasy v národných parkoch, do botanických záhrad, poplatky za účasť na vzdelávacích aktivitách v oblasti biodiverzity, predaj sadeníc atď.). V takejto situácii by mal partner uviesť argumenty, že zámer:

- nie je ohrozením verejnej súťaže na spoločnom trhu,
- spĺňa predpoklady poskytnutia oprávnenej štátnej pomoci, v súlade s nižšie uvedenými predpismi.

Ak sa investícia môže spájať s prípadným ohrozením podmienok verejnej súťaže, finančný príspevok môže byť poskytnutý iba v prípade:

- a) obmedzenia úrovne pomoci na limity pomoci *de minimis*,
- b) individuálnej notifikácie,
- c) realizácie investície v súlade s nariadením č. 651/2014, na základe napr.:
 - čl. 53 Pomoc na kultúru a zachovanie kultúrneho dedičstva,
 - čl. 55 Pomoc na športové a multifunkčné rekreačné infraštruktúry,
 - čl. 56 Investičná pomoc na miestne infraštruktúry,
 - čl. 14 Regionálna investičná pomoc,
- d) realizácie investície v tzv. všeobecnom hospodárskom záujme, v súlade s rozhodnutím Komisie z 20. decembra 2011 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za poskytovanie služby vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

Výklad, či patrí daná investícia do sféry verejných služieb, musí byť založený na jednoznačnom vyjadrení národného orgánu príslušného vo veciach ochrany verejnej súťaže (Protimonopolný Úrad SR alebo Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów RP). Podľa situácie si môže finančná analýza investície vyžadovať rozšírenie o analýzu úrovne náhrady poskytovanej prevádzkovateľovi z verejných zdrojov na úhradu nákladov súvisiacich s poskytovaním služieb vo verejnom záujme.

Tu treba podčiarknuť, že samotný fakt predaja (napr. vstupeniek do národného parku) neoprávňuje subjekt k podaniu žiadosti o štátnu pomoc.

2.4. Finančná analýza

Finančná analýza investícií týkajúcich sa ochrany prírody sa môže vyznačovať nedostatkom finančných príjmov (poplatkov od osôb a subjektov, ktoré ju využívajú), čo oslobodzuje partnera od povinnosti monitorovať úroveň čistých príjmov generovaných projektom a prevádzkou navrhutej infraštruktúry. Napriek tomu je pre všetky strany spolupracujúce na hodnotení a realizácii investície dôležitá otázka budúcej finančnej udržateľnosti, to znamená schopnosti partnera udržať investíciu, ktorá je najčastejšie nerentabilná.

Analýza sa pripravuje tzv. prírastkovou metódou (pozri 3. kapitolu všeobecnej časti *Pokynov*), jedine že by bolo možné objektívne oddeliť príjmy, prevádzkové náklady a investičné náklady na realizáciu investície od celkových finančných tokov subjektu, ktorý žiada o finančný príspevok (napr. realizácia novej investície).

Analýza zohľadňuje 15-ročné referenčné obdobie.

Platí 4% diskontná sadzba pre finančné projekcie vedené v stálych cenách.

Základom pre určenie hodnoty investičných nákladov budú rozpočty jednotlivých investícií. V prípade tohto typu investícií môže byť daň DPH oprávneným nákladom v situácii, keď nebude dochádzať k predaju služieb alebo tovarov spojenému s predmetom investície. V analýze je potrebné uviesť konkrétnu skutkovú a právnu argumentáciu v prípade uznania DPH za oprávnený náklad, ktorý môže byť spolufinancovaný.

V prípade, že je investícia zameraná na aktivity veľkého rozsahu (väčšia oblasť, dlhodobé aktivity), je potrebné obrátiť pozornosť na lehoty realizácie verejného obstarávania, požiadavky spojené s ochranou životného prostredia (napr. pozastavenie prác počas liahnutia vtáctva, čo je častou požiadavkou realizácie prác v oblasti Natura 2000) a na klimatické podmienky v teréne, ktoré môžu mať vplyv na možnosť realizácie zemných a stavebných prác počas zimného obdobia.

V analýze sa odporúča zohľadniť reprodukčné náklady a náklady na opravy. Tieto sa musia ukázať najmä v investíciách, v ktorých je prijaté obdobie amortizácie kratšie ako 15 rokov (napr. objekty malej architektúry). Reprodukčné náklady je potrebné pritom zohľadniť vo fáze prevádzkovania investície (ako osobitnú položku nákladov podľa druhov), a to v súlade s účtovnou metódou, t.j. v celkovej hodnote v momente ich vynaloženia.

Európska komisia tiež vyžaduje, aby bola odhadnutá hodnota investície po ukončení referenčného obdobia, za ktoré sa finančná analýza vypracováva. Zostatková hodnota sa vypočíta automaticky vo výpočtovom hárku (v hárku „Dane_Dáta”) na základe:

- počiatočnej hodnoty dlhodobého majetku (v roku jeho výstavby, dodania to môže byť súčet výdavkov za niekoľko rokov realizácie výstavby),
- sadzby odpisov (ročná amortizácia hodnoty investície).

V prípade, že sa realizácia investície spája s generovaním príjmov (napr. predaj dreva pochádzajúceho z ošetrovania lesa, získavanie príjmov z titulu prevádzky objektov alebo predaja vstupeniek), je potrebné popísať a odôvodniť prognózy týkajúce sa množstiev a uplatňovaných cien. Ak sú tieto poplatky spojené s využívaním životného prostredia, je potrebné pri výpočte cien zohľadniť požiadavky princípu „znečisťovateľ platí“ a cenovej dostupnosti.

V rozsahu nákladov spojených so životnosťou investícií je potrebné venovať pozornosť zmenám:

- opotrebovania materiálov, ktoré sa používajú v procese pestovania alebo chovu (popísať druhy, normy opotrebovania),
- nákladov na energie objektov alebo zariadení,

- úrovne výdavkov za externé služby, vrátane nákladov na prehliadky a servis zariadení, monitorovacích, komunikačných systémov, na poistenia,
- nákladov na bežné opravy a drobný spotrebný materiál,
- výdavkov na reprodukciu majetku,
- nákladov na mzdy a nákladov na sociálne poistenie v súvislosti so zamestnaním nových zamestnancov,
- dane z nehnuteľností,
- poplatkov za využívanie životného prostredia vypočítané v súlade s platnými vnútroštátnymi predpismi,
- nákladov na zhodnotenie odpadov vznikajúcich počas prevádzky investície atď.

V prípade investícií týkajúcich sa modernizácie existujúcej infraštruktúry môže dôjsť k úsporám výdavkov. Tieto úspory treba zohľadniť v analýzach (s opačným znamienkom ako ostatné náklady).

Úspory tvoria prítomný prvok, ktorý sa zohľadňuje ako príjem v prípade požiadavky na vypočítanie čistých príjmov investície.

Na základe odhadnutých peňažných tokov sa vo výpočtovom hárku stanoví finančný výsledok zámeru ako aj diskontné faktory FNPV a FRR (pozri všeobecnú časť *pokynov*, bod 3.7).

Pre projekty:

- s hodnotou oprávnených výdavkov vyšších ako 1 mil. EUR, u ktorých je predpoklad, že príjmy (z predaja, prenájmu alebo poplatkov) prevýšia náklady,
- spolufinancovaných formou investičnej pomoci na miestnu infraštruktúru (čl. 56 nariadenia č. 651/2014, bez ohľadu na hodnotu výdavkov a pomoci)

sa výška finančného príspevku stanovuje na základe výpočtu medzery vo financovaní (pozri zásady a príklad vo všeobecnej časti *Pokynov*, bod 3.9).

Výpočtový hárok ďalej vypočíta:

- výsledky analýzy finančnej citlivosti investície na základe zmien investičných výdavkov, príjmov a prevádzkových nákladov,
- koeficienty výkonnosti investovaného národného kapitálu. Investícia môže vykazovať kladné hodnoty FNPV/K a FRR/K > diskontná sadzba, čo znamená, že v období finančnej prognózy investícia prinesie príjmy väčšie ako pôvodná výška výdavkov vynaložených národnými subjektmi.

V poslednej etape finančnej analýzy environmentálnej investície treba uviesť odhad jej finančnej udržateľnosti a schopnosti partnera/prevádzkovateľa znášať výdavky spojené s realizáciou a neskoršou prevádzkou investície (pozri bod 3.10 všeobecnej časti *Pokynov*).

2.5. Ekonomická analýza

V prípade investícií, ktoré nie sú „veľkými“ investíciami, je možné uskutočniť ekonomickú analýzu formou opisnej multikriteriálnej analýzy (MKA) v súlade s požiadavkami uvedenými v bode 4.1 všeobecnej časti *Pokynov*. Je potrebné pritom venovať mimoriadnu pozornosť spoľahlivej identifikácii všetkých prínosov a potenciálnych sociálnych a environmentálnych nákladov, ktoré môžu nastať v dôsledku realizácie danej investície.

Priame aktivity v ekosystémoch	Spolupráca v prospech ochrany životného prostredia
Príklady prínosov: – rozvoj alebo udržanie prírodných hodnôt danej oblasti, – zvýšenie početnosti a genetickej biodiverzity ohrozeného druhu, – zlepšenie podmienok rozvoja daného ekosystému, – rozšírenie aktivít na oblasti chránené na základe právnych predpisov (národný park, prírodná rezervácia, chránené krajinné územie, oblasť Natura 2000, ekologicky obhospodarovaná pôda), vytvorenie ochranných zón, – umožnenie hospodárskeho využitia chránených oblastí v súlade s princípom trvalo udržateľného rozvoja, – eliminácia rizík vyplývajúcich zo znečistenia vzduchu, pôdy vody a z biologických faktorov, – obmedzenie vplyvu človeka (intenzity a priestorových pomerov vplyvov človeka na daný areál), – menšie znečisťovanie (vzduchu, pôdy, vody) ekologicky ohrozených oblastí, – zvýšenie povedomia v oblasti pestovania, chovu ohrozených druhov, – zvýšenie povedomia o stave rastlín a správania sa zvierat zahrnutých do systému monitoringu, – predchádzanie erózii pôdy, regulácia vodných zdrojov.	Príklady prínosov: – zvýšenie povedomia cieľových skupín v oblasti ochrany životného prostredia, – popularizácia environmentálneho myslenia,, – organizácia akcií na ochranu prírody (napr. upratovanie lesa, výsadby), – zavedenie systémov monitorovania stavu rastlín ako aj počtu zvierat a ich migračných koridorov (monitoring), – propagácia ekologického cestovného ruchu v danom regióne.
Príklady ekonomických nákladov: – poškodenie životného prostredia vyplývajúce z narušenia ekosystému, – obmedzenie hospodárskeho využitia územia (nevyužitie pôdy na poľnohospodárske účely, obmedzenie hospodárskeho využívania lesov, určenie zón obmedzeného využívania), – negatívne vplyvy počas realizácie stavebných a zemných prác.	Príklady ekonomických nákladov: – alternatívne využitie nehnuteľností, – negatívne javy sprevádzajúce stavebné práce, – negatívny dopad zvýšeného počtu turistov.

V prípade vypracovania kompletnej analýzy nákladov a prínosov treba v hárku „An. ekonomiczna / Ekonomická an.” výpočtového hárku uviesť:

- finančné toky investície upravené o fiškálne korekcie a korekcie trhových cien,
- vonkajšie efekty stanovené pre danú investíciu.

Sociálne, ekonomické a environmentálne výsledky investície sú vyjadrené pomocou diskontných faktorov: ENPV, ERR a B/C (pozri všeobecnú časť *Pokynov*, bod 4.3). Okrem toho sa vo výpočtovom hárku nachádza časť so zjednodušenou analýzou citlivosti kľúčových ekonomických ukazovateľov.

2.6. Analýza rizika

Preskúmanie faktorov, ktoré ovplyvňujú istotu partnera, či budú dosiahnuté stanovené výsledky investície, má mimoriadny význam v prípade investícií zasahujúcich do prirodzeného rozvoja prírodných zdrojov, keďže zmeny životného prostredia zapríčinené človekom, sú najčastejšie dlhodobé a prípadné environmentálne škody je ťažké napraviť.

Ku kľúčovým rizikovým faktorom v prípade environmentálnych investícií patria:

- úspešnosť ochranných opatrení alebo opatrení pre zvýšenie populácie chránených druhov, pretože kvantitatívne zmeny podmieňujú dosiahnutie ekonomických výsledkov v primeranej miere,
- prekročenie investičných a prevádzkových nákladov,
- finančná udržateľnosť investície,
- koordinácia s doplnkovými projektmi, čo má mimoriadny význam pre investície v rámci Programu PL-SK, kde sa práce na oboch stranách hranice musia realizovať pri zohľadnení princípu trvalo udržateľného rozvoja.

Medzi ostatnými oblasťami rizika, ktoré môžu ovplyvniť efektívnu realizáciu a prevádzku environmentálnej infraštruktúry, je potrebné uviesť najmä:

- a) formálne a právne záležitosti – riziká spojené s administratívnymi postupmi (príprava technickej, environmentálnej dokumentácie, získanie požadovaných povolení a rozhodnutí),
- b) organizačné riziká – vytvorenie a zabezpečenie náležitého fungovania organizačnej štruktúry zodpovednej za realizáciu investície a spoluprácu s partnermi,
- c) problematiku udržateľnosti z biologického hľadiska – čo je predovšetkým spojené s technológiou ochranných postupov, metódou pestovania/chovu, monitorovania stavu daného ekosystému,
- d) riziko narušenia rovnováhy ekosystému – nekontrolovaného rozšírenia populácie jedného druhu, introdukcie „cudzieho“ druhu do daného prostredia a porušenia biologickej rovnováhy oblasti atď.,
- g) riziko zvýšeného cestovného ruchu,
- h) riziko súvisiace so zmenami klímy (ohrozenie investície vyplývajúce napr. z lokalizácie na území ohrozenom podomletím a povodňami, extrémnymi teplotami, búrkami a vetrom, zosuvmi pôdy a pod.).

V analýze rizika je potrebné zohľadniť hierarchiu dôležitosti uvedených aspektov a približne určiť pravdepodobnosť výskytu problematických situácií. Dodatočne sa pre každú kategóriu rizika vyžaduje určenie preventívnych opatrení týkajúcich sa oblastí rizika, ktoré môže partner ovplyvniť a opatrení týkajúcich sa negatívneho vplyvu udalostí, ktoré sa môžu vyskytnúť nezávisle od opatrení partnera.

Odporúčame analýzu vypracovať vo forme tabuľky – matice riadenia rizika, ktorá je opísaná v 5. kapitole všeobecnej časti *Pokynov*.

3. Investície do cestnej infraštruktúry

Dopravná infraštruktúra má mimoriadny význam pre rozvoj prihraničných oblastí, najmä z hľadiska príležitostí pre naštartovanie dynamického rozvoja sektora služieb v cestovnom ruchu v oblasti Karpát. Členitosť terénu zároveň významným spôsobom vplýva na stavebné náklady a na náklady na údržbu siete cestnej infraštruktúry.

Ako vyplynulo z hodnotiacich prác v rámci Programu, cezhraničné cestné spojenia, najmä lokálne a regionálne, sú jedným z najväčších nedostatkov hraničnej oblasti. Program bude preto podporovať investície, ktoré by viedli k tvorbe integrovanej dopravnej siete spájajúcej obidve strany, k zjednodušeniu prístupu ku koridorom TEN-T a k aplikácii ekologických riešení.

Investície týkajúce sa cestnej infraštruktúry sa môžu realizovať v rámci prioritnej osi 2 Programu PL-SK, *Trvalo udržateľná cezhraničná doprava*. Spolufinancovanie je možné len pri takých projektoch, ktoré umožnia prepojenie sekundárnych a terciárnych uzlov so sieťou TEN-T, a ktoré posilnia cezhraničnú spoluprácu, napr.:

- výstavba nových a rekonštrukcia existujúcich ciest, mostov,
- výstavba doplnkovej infraštruktúry – cyklistických trás, chodníkov (pozdĺž celého projektovaného úseku cesty).

Pre potreby vypracovania finančnej a ekonomickej analýzy bol vypracovaný samostatný výpočtový hárok.

3.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika

Odporúčaný postup:

- 1) určenie oblasti vplyvu,
- 2) analýza problémov a ich príčin,
- 3) stanovenie cieľov projektu,
- 4) stanovenie (výber) aktivít,
- 5) určenie ich dopadov (produktov a výsledkov),
- 6) vytvorenie pravidiel pre monitorovanie.

Analýza oblasti vplyvu, problémov a príčin

V prípade cestnej infraštruktúry je základným parametrom, ktorý treba určiť, územie potenciálneho vplyvu investície (územie, ktoré môže mať vplyv) a treba tiež predstaviť cieľovú skupinu (fyzické osoby, ekonomické subjekty, inštitúcie atď.), na ktorú sa môžu vzťahovať realizované aktivity a budúce výsledky investície.

Popis musí obsahovať najmä informácie ohľadom:

- charakteristiky súčasného dopravného systému oblasti a okolo oblasti, ktorá je zahrnutá do investície (dĺžka, hustota siete/km², stav a kvalita cestnej infraštruktúry, prepojenie s inými strediskami z lokálneho/regionálneho/štátneho hľadiska),
- napojenia na koridory TEN-T,
- prepojenia so sekundárnymi a terciárnymi dopravnými uzlami vrátane prepojení s hraničnými priechodmi,
- potrieb obyvateľov, turistov a podnikateľov čo sa týka cieľov cestovania, dochádzky za prácou, centra regiónu/okresu/obce, lokalizácie škôl, kultúrno-zábavných centier, turistických objektov, kostolov a pod.,

- súčasnej kvality uspokojovania potrieb cieľových skupín investície, ukázania problémov vyplývajúcich z nevyhovujúceho stavu (nedostatku) dopravných spojení,
- prevádzkových podmienok mostov dôležitých z hľadiska investície,
- rozsahu fungovania služieb hromadnej dopravy,
- aktuálnych ohrození bezpečnosti premávky.

V prípade turisticky atraktívnej oblasti je rovnako dôležitá charakteristika ubytovacích kapacít, gastronomických a rekreačných zariadení, keďže tieto môžu zvýšenie hustoty premávky počas letných a zimných prázdnin. Je tiež potrebné rozlíšiť, či investícia rieši tranzitnú dopravu alebo je zameraná na lokálnu dopravu.

Stanovenie cieľov projektu

Na základe identifikovaných potrieb rozvoja územia a spoločnosti, ktorej sa týkajú dané problémy, treba zadefinovať ciele a rozsah investície.

Každá investícia v rámci Programu PL-SK sa musí vyznačovať tzv. cezhraničným dopadom. V rámci Programu bude podporená infraštruktúra, ktorá zlepši prepojenie oboch strán hranice a podporí spoločné dopravné väzby. V súvislosti s tým sa musia uvedené opisy týkať územia Poľskej republiky aj Slovenskej republiky. Hore spomenuté opisy musia predovšetkým zohľadňovať súčasné problémy pri cestovaní medzi oboma krajinami.

Odporúča sa, aby boli opisy týkajúce sa súčasného stavu cestnej infraštruktúry v danej oblasti ako aj účelnosti investície, doplnené situačnými mapami zobrazujúcimi súčasné prekážky a možnosti zlepšenia fungovania dopravného systému.

Ciele investície do cestnej infraštruktúry sa musia týkať zlepšenia jej prepojenia so sieťou TEN-T. Dodatočné ciele investície môžu súvisieť s priestorovou integráciou pohraničia, so zlepšením bezpečnosti premávky, zvýšením dopravnej dostupnosti a atraktivity regiónu pre obyvateľov, investorov a turistov. Čiastkové ciele sa najčastejšie budú týkať:

- zlepšenia kvality cestovania, najmä zvýšením rýchlosti cestovania, znížením nákladov na prevádzku vozidiel a zlepšením bezpečnosti,
- minimalizácie znečistenia a obmedzenia negatívneho vplyvu na životné prostredie,
- doplnenia chýbajúcich úsekov alebo nedostatočných prepojení ciest na sieť TEN-T a poľsko-slovenských hraničných priechodov,
- zníženia počtu dopravných zápch vďaka sprejazdneniu jednotlivých úsekov (a mostov) prostredníctvom výstavby alternatívnych trás cez TEN-T.

Podmienkou je preukázať cezhraničný charakter investície.

Investícia musí vytvárať alebo zlepšiť prepojenia so sieťou TEN-T.

Investície, ktoré nespĺňajú tieto požiadavky, nemôžu získať finančný príspevok v rámci Programu PL-SK.

Stanovenie aktivít a ich dopadov

Pri definovaní investície treba konkrétne uviesť:

- cestu, ktorej sa týka (číslo, relácia),
- počet kilometrov, na ktorých sú plánované práce,
- rozsah plánovaných prác.

Cestná investícia je vždy prepojená s existujúcou dopravnou sieťou. Okrem toho bude predmetom implementácie časti národných, regionálnych alebo lokálnych stratégií rozvoja dopravy.

Počas analýzy je preto potrebné zvážiť:

- funkčné zapojenie plánovanej infraštruktúry do existujúceho alebo plánovaného dopravného systému (lokálny, medziregionálny alebo štátny) pri zohľadnení cezhraničných spojení,
- súlad pravidiel realizácie a správy plánovanej infraštruktúry s regionálnou a národnou dopravnou politikou (príslušne – v Poľsku a na Slovensku), navrhované ceny (ak sa to týka danej investície), environmentálne obmedzenia, technické normy,
- zosúladenie s inými projektmi a/alebo rozvojovými plánmi, pripravenými pre oblasť investície, pri zohľadnení aktivít, ktoré môžu zvýšiť dopyt po preprave (turistické atrakcie, pozemkové úpravy, územné plány, priemyselné zóny).

Označenie cieľových skupín (obce, počet obyvateľov), ktoré budú priamo ovplyvnené novou alebo modernizovanou dopravnou infraštruktúrou, je základom pre určenie výsledkov zámeru. Tieto hodnoty musia zodpovedať parametrom prognóz cestnej premávky, ktorých zásady sú uvedené v ďalších bodoch štúdie. Od intenzity premávky a zlepšenia kvality cestovania (času, bezpečnosti) závisia výsledky ekonomickej analýzy investícií do cestnej infraštruktúry. Nakoniec sa musia jasne stanoviť pravidlá monitorovania výsledkov zámeru.

3.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností

Na základe technickej dokumentácie je potrebné uviesť hlavné projektované technické parametre ciest, na ktoré sa investícia vzťahuje:

- dĺžku úseku(-ov), počet kilometrov,
- označenie úsekov, ktoré nie sú zahrnuté do prác (ak sa také vyskytujú),
- druh terénu a priemerné pozdĺžne klesanie na cestnom úseku,
- druh cesty a trieda zaťažiteľnosti,
- počet a šírka vozoviek,
- charakter cestnej premávky (podnikateľský, turistický, rekreačný),
- súčasný stav povrchu,
- šírku krajníc,
- spôsob odvádzania vody,
- druh územia, ktorým cesta prechádza (zastavané, mimo obce),
- štruktúru vrstiev cesty v priereze,
- úseky s viditeľnosťou umožňujúcou predchádzanie,
- kvalita cesty,
- sprievodnú infraštruktúru a kolízie s líniovými stavbami.

V prípade mostov a iných inžinierskych objektov sa vyžaduje dodatočné určenie geodetických podmienok základov, súčasnej a cieľovej zaťažiteľnosti, uvedenie stručného popisu nosných konštrukcií a materiálových požiadaviek objektu.

Odporúčame, aby zdôvodnenie prijatých technických riešení zahŕňalo problematiku zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia a aktivity súvisiace s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám (najmä „odolnosť“ infraštruktúry voči riziku povodní, extrémnym teplotám, búrkam a vetru, zosuvom pôdy).

Dodatočne sa pre každú investíciu odporúča uviesť popis zariadení, ktoré slúžia na ochranu životného prostredia, vrátane požiadaviek na zachovanie migračných koridorov zvierat, ochranu proti hluku (protihlukové zábrany) a spôsob čistenia odpadovej vody (napr. usadzovacie nádrže, odlučovače ropných látok na odvodňovacom systéme ciest).

Ak má zámer niekoľko etáp alebo je súčasťou väčšieho zámeru, je potrebné popísať každú z nich.

Vo výpočtovom hárku v časti „Založenia_Predpoklady” **treba uviesť základné technické parametre cesty** pred realizáciou investície a projektovaný stav po ukončení plánovaných prác:

- dĺžku úseku,
- priemernú šírku vozovky,
- technický stav (na výber sú 3 kategórie: A - *veľmi dobrý technický stav*, B - *neuspokojivý technický stav*, C - *veľmi zlý technický stav a nespevnené cesty*).

8. Parametry techniczne - stan obecny (0):

Technické parametre - súčasná situácia (0):

Długość odcinka: Dĺžka úseku:	2000	m
Średnia szerokość jezdni: Priemerná šírka vozovky:	5,00	m
Powierzchnia nawierzchni: Celková rozloha povrchu:	10000,00	m ²
Stan techniczny: Technický stav cesty:	C	- stan techniczny bardzo zły i drogi nieutwardzone. - veľmi zlý technický stav a nespevnené cesty.

9. Parametry techniczne - stan projektowany (1):

Technické parametre - navrhovaný stav (1):

Długość odcinka: Dĺžka úseku:	2000	m
Średnia szerokość jezdni: Priemerná šírka vozovky:	7,00	m
Powierzchnia nawierzchni: Celková rozloha povrchu:	14000,00	m ²
Stan techniczny: Technický stav cesty:	A	- stan techniczny bardzo dobry. - veľmi dobrý technický stav.

V investičnej dokumentácii treba tiež poukázať na možné alternatívne projektové riešenia. Alternatívne možnosti sa týkajú napr.:

- a) realizácie prestavby/výstavby úseku cesty v inej lokalizácii (medzi tými istými uzlami),
- b) realizácie prestavby/výstavby úseku cesty v inej lokalizácii (medzi rôznymi uzlami),
- c) inej technológie realizácie úseku (iná štruktúra prierezu, iné prípustné zaťaženie),
- d) iných technických parametrov (menšia/väčšia šírka, kl'ukatost', odlišný spôsob odvádzania vody),
- e) použitia iných druhov križovatiek a výjazdov,
- f) použitie iných zariadení pre zaistenie bezpečnosti cestnej premávky (zábrany, oddel'ujúce pásy, signalizácia, chodník, ostrovčeky, infraštruktúra priechodov pre chodcov).

Vo vzťahu k navrhnutým alternatívam je potrebné určiť cieľové skupiny a mieru uspokojenia potrieb lokálnej/regionálnej spoločnosti a vplyv takejto investície na rozvoj prihraničnej spolupráce Slovenska a Poľska.

Minimálnou požiadavkou je vypracovanie analýzy alternatívnych možností pomocou opisných a kvalitatívnych metód v súlade so zásadami opísanými v bode 2.2. všeobecnej časti *Pokynov*. Odporúčame, aby sa do hodnotiacich kritérií alternatívnych možností zahrnula problematika zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia a aktivity súvisiace s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám.

V prípade vypracovania kvantifikovanej analýzy alternatívnych možností je potrebné uviesť približné zjednodušené prognózy peňažných tokov jednotlivých navrhovaných variantov a odhadovanú úroveň kľúčových výsledkov. Týka sa to:

- investičných výdavkov (celkové, bez zohľadnenia možnej dotácie),
- prevádzkových nákladov (bežná údržba a opravy),
- výsledkov (napr. počet osôb využívajúcich navrhovanú infraštruktúru, intenzita premávky, rýchlosť prepravy atď.).

Na základe uvedených prognóz sa odporúča stanoviť ukazovatele DGC pre jednotlivé navrhované varianty, ktoré sa vypočítajú podľa vybraných výsledkov zámeru (zásady a príklad výpočtu - pozri bod 2.2 všeobecnej časti *Pokynov*).

3.3. Zjednodušená finančná analýza

- 1) Základnou metódou analýzy je prírastková metóda.

V prípade prestavby cesty sa toky uvádzajú ako rozdiel medzi:

- variantom s realizáciou investície (V_1),
- a variantom bez investície (V_0).

V prípade výstavby novej cesty sa v analýze premávky, finančných a ekonomických tokov určuje rozdiel medzi:

- časom a nákladmi súvisiacimi s užívaním nového úseku (V_1),
- a časom a nákladmi dopravy na súčasne používaných alternatívnych trasách (V_0).

- 2) „Analytickou jednotkou” v rámci finančnej analýzy sú v tomto prípade určené finančné toky a parametre intenzity premávky, ktoré sa týkajú daného úseku cesty. V situácii, keď sú projektový partner a budúci prevádzkovateľ danej cesty rôzne subjekty, treba vypracovať konsolidovanú analýzu (pozri 3. kapitolu bod 5 všeobecnej časti *Pokynov*). V takom prípade sa zohľadňujú:

- investičné výdavky partnera projektu,
- prevádzkové náklady prevádzkovateľa cesty.

- 3) Pre vypracovanie cestných analýz je k dispozícii samostatný výpočtový hárok.

- 4) Na začiatok treba v hárku „Założenia_Predpoklady” uviesť:

- rok podania žiadosti a plánovaného ukončenia investície (hodnoty v rozmedzí 2015-2023),
- a tiež základné technické parametre cesty.

Potom v hárku „Dane_Dáta” treba v tabuľkách uviesť:

- a) hodnoty investičných výdavkov,
- b) určiť úroveň požadovaného spolufinancovania z EFRR v % a opísať štruktúru financovania investície,
- c) údaje, ktoré slúžia na výpočet zostatkovej hodnoty investície.

Výpočty treba robiť v súlade so zásadami uvedenými vo všeobecnej časti *Pokynov* (body 3.1-3.3).

- 5) Vzhľadom na verejný charakter cestnej infraštruktúry sa v spomínaných investíciach spravidla nebudú vyskytovať finančné príjmy. V závislosti od predmetu investície sa však môžu vyskytnúť napr. poplatky za prejazd alebo za parkovanie. V takejto situácii treba odhady a výpočty uviesť v tabuľke „3. PRZYCHODY / 3. PRÍJMY”.

- 6) Ďalším krokom finančnej analýzy je odhad nákladov na údržbu daného úseku. Náklady súvisiace s prevádzkou cesty sa vypracujú podľa kombinovanej metódy analýzy – pre variant bez investície (V_0) a s investíciou (V_1). Treba stanoviť:

- a) jednotkové náklady (EUR/m² povrchu cesty) pre:
 - pravidelné opravy,
 - čiastkové opravy,
 - a bežnú údržbu,
- b) časový plán čiastkových opráv, ktoré môžu byť rôzne v závislosti od technického stavu cesty. Do políčka roku, v ktorom je plánovaný daný typ opravy, sa zapisuje „1”.

Zmena nákladov v zjednodušenom analytickom modeli vyplýva zo zmeny:

- povrchu úseku,
- jednotkových nákladov závislých od technického stavu,
- a frekvencie opráv.

Príklad: tabuľka s nákladmi na údržbu ciest (bez investície) a plán frekvencie opráv.

Częstotliwość remontów:	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Časový plán opráv:	W roku planowanego remontu wpisz "1". V roku plánovanej opravy, zadajte "1".								
Stan techniczny A:									
Stav technický A:									
- remonty okresowe									
- pravidelné opravy									
- remonty cząstkowe									
- čiasťkové opravy									1
Stan techniczny B:									
Technický stav B:									
- remonty okresowe									
- pravidelné opravy									
- remonty cząstkowe							1		
- čiasťkové opravy									
Stan techniczny C:									
Technický stav C:									
- remonty okresowe									
- pravidelné opravy									1
- remonty cząstkowe									
- čiasťkové opravy		1				1			

Pravidelné a čiasťkové opravy sa nesmú realizovať v tom istom roku.

Príklad: tabuľka s nákladmi na údržbu ciest (s investíciou).

Koszty jednostkowe utrzymania (roczne, po inwestycji):			
Náklady na bežnú údržbu (ročné, po investícii):			
- remonty okresowe	8,00	€/m ²	Podaj wartość. Zadajcie hodnotu.
- pravidelné opravy			
- remonty cząstkowe	2,00	€/m ²	
- čiasťkové opravy			
- utrzymanie bieżące	0,30	€/m ²	
- bežná údržba			

Koszty utrzymania - stan projektowany:	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Náklady na bežnú údržbu - variant s investíciou:							
- remonty okresowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- pravidelné opravy							
- remonty cząstkowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- čiasťkové opravy							
- utrzymanie bieżące	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0
- bežná údržba							
Razem - stan projektowany:							
Celkové náklady - variant s investíciou:	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0	3000,0

Hodnoty jednotkových nákladov ako aj plán opráv si vyžadujú zdôvodnenie.

Výpočtový hárok automaticky prepočíta náklady na údržbu ciest v prípade neuskutočnenej investície ako aj pre variant počítajúci s jej realizáciou.

V tabuľke 4.4 hárku „Dane_Dáta” je možné uviesť dodatočné prevádzkové náklady, ktoré sa môžu vyskytnúť v prípade realizácie investície. Budú sa týkať doplnkovej infraštruktúry, napr. nákladov na mzdu zamestnanca, ktorý stráži parkovisko.

- 7) Vo finančnej analýze investícií do cestnej infraštruktúry treba venovať pozornosť úsporám nákladov (napr. bežnej údržby alebo opráv), ktoré môžu nastať v dôsledku zlepšenia dopravnej infraštruktúry. Úspory sú v súlade s čl. 61 nariadenia č. 1303/2013 považované za príjmy projektu.

Tabuľku 4.5. v hárku „Dane_Dáta” treba vyplniť v prípade, že v súvislosti s úsporami nákladov dôjde k zníženiu externej dotácie subjektu, ktorý je zodpovedný za údržbu danej cesty. Konkrétne zásady vyúčtovania úspor sú uvedené v bode 3.6 všeobecnej časti *Pokynov*.

- 8) Finančné výpočty treba ukončiť doplnením tabuľky č. 5, ktorá znázorňuje zjednodušený výkaz peňažných tokov investície.

- 9) Výsledky finančnej analýzy sa automaticky ukážu v hárku „Wyniki_Výsledky”. Ak investícia vytvára príjmy v zmysle čl. 61 nariadenia č. 1303/2013, treba zohľadniť mieru spolufinancovania, ktorá vyplýva z:
- výpočtov diskontovaných príjmov,
 - alebo paušálnych sadzieb príjmov.

10) Analýza udržateľnosti

V prípade cestnej infraštruktúry je nutné dokázať, že:

- si partner môže dovoliť realizovať investíciu,
- bude mať prostriedky nevyhnutné na úhradu výdavkov na opravy a bežnú údržbu daného úseku cesty.

Je preto potrebné uviesť konkrétne zdroje bilancovania dodatočných výdavkov. Analýza má formu zjednodušeného výkazu peňažných tokov (hárok „Trwałość_Udržateľnosť”), ktorý treba vyplniť v súlade s požiadavkami uvedenými v bode 3.10 všeobecnej časti *Pokynov*.

3.4. Analýza cestnej premávky

Úlohou analýz cestnej premávky je určiť skutočné a prognózované potreby v rozsahu využitia infraštruktúry, ktorá je predmetom investície. V ich dôsledku je možné určiť priemernú dennú intenzitu dopravy na danom úseku (PDIP), mieru intenzity dopravy a rýchlosť cestovania.

Analýzu treba začať od odhadu priemernej dennej intenzity dopravy (PDIP). Pre určenie priemernej dennej intenzity dopravy vo východiskovom roku, ktorá je základom pre výpočet prognózy intenzity premávky na danom úseku cesty, je potrebné uskutočniť priame merania intenzity premávky podľa nasledujúcich zásad:

- meranie sa realizuje počas 2 dní, v čase od 6⁰⁰ do 22⁰⁰, v priereze cesty, bez rozlišovania smeru jazdy,
- prieskum je potrebné vykonať počas dní v týždni a počas mesiacov, v ktorých sa priemerná denná intenzita premávky najviac približuje k priemernej intenzite cestnej premávky počas roka,
- body merania musia byť rozmiestnené takým spôsobom, aby bola nameraná intenzita premávky reprezentatívna pre celý úsek cesty,
- merania by sa nemali realizovať počas dní, keď sa cestná premávka líši od bežného stavu (slávnosti, trhy, obdobie intenzívnych poľnohospodárskych prác atď.).

V prieskume je potrebné zohľadniť štruktúru premávky – kategórie vozidiel, ako:

- osobné vozidlá (Ov),
- dodávkové vozidlá (Dv),
- nákladné vozidlá bez prívesov (Nvb),
- nákladné vozidlá s prívesom (Nvp),
- autobusy (A).

Intenzitu premávky treba určiť pomocou prírastkovej metódy. V prípade:

- prestavby cesty sa toky určia pomocou rozdielu medzi variantom s realizáciou investície (V_1) a variantom bez investície (V_0),
- výstavby novej cesty sa v analýze premávky, finančných a ekonomických tokov určuje rozdiel medzi: časom a nákladmi súvisiacimi s užívaním nového úseku (V_1) a časom a nákladmi na dopravu po súčasne používaných alternatívnych trasách (V_0).

Výsledky	meraní	počtu	Rodzaj pojazdów Typ vozidla	Średni ruch dobowy (SDR)	Roczna zmiana SDR
----------	--------	-------	--------------------------------	-----------------------------	----------------------

jednotlivých kategórií vozidiel treba zapísať do tabuľky v hárku „An. ruchu_An. cestnej premávky”. Následne treba určiť predpokladaný ročný nárast intenzity premávky. Pre zjednodušenie analýz budú tieto hodnoty nemenné počas celého referenčného obdobia. Odhadované hodnoty treba zdôvodniť.

PDP₀ sa pre dané prognózované obdobie vypočíta automaticky.

V ďalšom kroku treba stanoviť súčasnú rýchlosť premávky pre dve kategórie vozidiel:

- osobné a dodávkové vozidlá,
- nákladné vozidlá a autobusy.

		Priemerná denná intenzita dopravy (PDIP)	Medziročná zmena PDIP
Samochody osobowe Osobné vozidlá	- So / Ov	500	1,00%
Samochody dostawcze Dodávkové vozidlá	- Sd / Dv	200	1,00%
Samochody ciężarowe bez przyczep Nákladné vozidlá bez prívesov	- Sc / Nvb	10	0,50%
Samochody ciężarowe z przyczepami Nákladné vozidlá s prívesom	- Scp / Nvp	5	0,50%
Autobusy Autobusy	- A / A	20	0,00%
Razem SDR Spolu PDIP	-	735	-

Prędkość podróży - stan obecny (km/h) Prepravná rýchlosť - variant bez investície (km/h)	2016	2017	2018
- So i Sd: - Ov a Dv:	30,0	Podaj wartość. Zadaćte hodnotu. 1,72	29,44
- Sc, Scp i A: - Nvb, Nvp a A:	25,0	24,76	24,53
Czas przejazdu So, Sd (s): Čas cestovania Ov, Dv (s):	240	242	245
Czas przejazdu Sc, Scp, A (s): Čas cestovania Nvb, Nvp, A(s):	288	291	293

Rýchlosť premávky pre ďalšie roky referenčného obdobia sa vypočíta automaticky. Rýchlosť sa bude úmerne znižovať k rastúcemu počtu vozidiel.

1.2. NATĘŻENIE RUCHU - stan projektowany (SDR₁)

1.2. INTENZITA PREMÁVKY - variant s investíciou (PDP₁)

W wyniku realizacji inwestycji nastąpi zmiana V dôsledku realizácie investície dôjde k zmene		SDR o: PDIP o:	Prędkości podróży o: Rýchlosti cestovania o:
Samochody osobowe Osobné vozidlá	- So / Ov	5%	25%
Samochody dostawcze Dodávkové vozidlá	- Sd / Dv	10%	Podaj wartość z zakresu +/- 100%. Zadaćte hodnotu v rozmedzi +/- 100%.
Samochody ciężarowe bez przyczep Nákladné vozidlá bez prívesov	- Sc / Nvb	10%	25%
Samochody ciężarowe z przyczepami Nákladné vozidlá s prívesom	- Scp / Nvp	5%	
Autobusy Autobusy	- A / A	10%	

V ďalšej tabuľke treba určiť, o koľko sa v dôsledku realizácie investície zmení intenzita premávky (PDIP) a rýchlosti premávky pre jednotlivé kategórie vozidiel. Očakávané hodnoty treba konkrétne zdôvodniť.

Zmena počtu vozidiel a rýchlosti premávky sa môžu týkať:

- dočasných užívateľov,
- premávky, ktorá bude presunutá z iných úsekov (dlhších alebo v horšom stave),
- nových užívateľov (napr. turistov).

Ak realizácia investície spôsobí presun premávky vozidiel z iných trás alebo vytvorenie nových trás v dôsledku vzniknutej infraštruktúry, treba:

- použiť sieťové prognostické metódy, nevyhnutné pre analýzu cestných investícií, ktoré významným spôsobom menia štandard prepojenia zdrojov a cieľových bodov premávky, predovšetkým v prípade výstavby nových úsekov ciest,
- odhadnúť hodnotu dodatočnej priemernej dennej intenzity dopravy, ktorá pre variant realizácie (V₁) musí byť pripočítaná k hodnotám odhadovaným po realizácii prác na cestách,
- cieľové hodnoty doplniť do cieľového výpočtového hárka.

Pri výpočte by mal partner uviesť informácie ohľadom:

- charakteru premávky (podnikateľská, turistická, rekreačná),
- členitosti terénu,

- kľukatosti cesty,
- šírky vozovky.

3.5. Ekonomická analýza

Ekonomická analýza týkajúca sa vonkajších vplyvov zahŕňa stanovenie:

- 1) úspor prevádzkových nákladov vozidiel,
- 2) úspor spojených s časom pri preprave cestujúcich,
- 3) úspor spojených s časom pri nákladnej preprave,
- 4) úspor nákladov spojených s elimináciou nehôd,
- 5) úspor nákladov na ochranu životného prostredia.

Výpočty treba spraviť v tabuľkách 3–6 v hárku „An. ruchu_An. cestnej premávky” výpočtového hárka.

Pre určenie ceny jednotlivých ekonomických premenných môžete využiť *Príručku HEATCO* dostupnú na internetovej stránke <http://heatco.ier.uni-stuttgart.de/>.²

- 1) Základom výpočtu **nákladov na prevádzku vozidiel** sú:

- počet najazdených kilometrov podľa jednotlivých kategórií (osobné vozidlá, dodávkové vozidlá, nákladné vozidlá bez prívesov, nákladné vozidlá s prívesmi, autobusy),
- rýchlosť vozidiel V_{pdr} vyjadrená v km/h, ktorá závisí od členitosti terénu, vlastností ciest a intenzity premávky,
- ukazovatele jednotkových prevádzkových nákladov každej kategórie vozidiel priradené príslušným rýchlostiam V_{pdr} v závislosti od členitosti terénu.

Do výpočtového hárku musí partner doplniť jednotkové náklady na prevádzku jednotlivých typov vozidiel (EUR/km) pri používaní ciest s najhorším technickým stavom (kategória C). Tieto hodnoty si vyžadujú konkrétne zdôvodnenia. Sú považované za konštanty, čiže v prípade zlepšenia technického stavu na kategóriu B, dôjde k zníženiu nákladov na prevádzku vozidiel o 5 % a v prípade kategórie A o 15 %.

2.1. KOSZTY EKSPLOATACJI POJAZDÓW - stan obecny (KEP₀)

2.1.1. PREVÁDZKOVÉ NÁKLADY VOZIDIEL - variant bez investície (PNV₀)

Koszty jednostkowe (€/km) według stanu technicznego drogi: Jednotkové prevádzkové náklady (€/km) v závislosti od technického stavu cesty:	C	B (-5%)	A (-15 %)
- So / Ov	0,15	0,14	0,13
- Sd / Dv	0,30	0,29	0,26
- Sc / Nvb	0,80	0,76	0,68
- Scp / Nvp	1,30	1,23	1,11
- A / A	1,10	1,04	0,94
Koszty eksploatacji (roczne): Prevádzkové náklady (ročné):	2016	2017	2018
- So / Ov	54750	55297,5	55845
- Sd / Dv	43800	44238	44676
- Sc / Nvb	5840	5840	5840
- Scp / Nvp	4745	4745	4745
- A / A	16060	16060	16060
KEP₀ razem:			
Spolu PNV₀:	125195	126180,5	127166

Ostatné výpočty, vrátane nákladov na prevádzku vozidiel po realizácii investície, sa vykonávajú automaticky.

- 2) Ďalšie premenné ekonomickej analýzy investícií do cestnej infraštruktúry sú **Náklady spojené s časom prepravy užívateľov cestnej infraštruktúry**.

Zosumarizované náklady na čas prepravy variantov V_0 a V_1 sa vypočítajú vynásobením ročného počtu najazdených kilometrov:

- osobných vozidiel a autobusov (náklady na čas cestovania v osobnej doprave),
- dodávkových vozidiel, nákladných vozidiel bez prívesu a s prívesom (nákladná doprava),

na analyzovanom úseku cesty jednotkovými nákladmi na čas cestovania priradenými danému druhu vozidla.

² HEATCO. Developing Harmonised European Approaches for Transport Costing and Project Assessment, IER Germany.

Pre výpočet úspor nákladov na čas prepravy cestujúcich treba v hárku „An. ruchu_An. cestnej premávky” uviesť:

- priemerný počet cestujúcich v osobných autách a autobusoch,
- jednotkovú časovú hodnotu na prepravu cestujúcich (EUR/hod.).

3.1. KOSZTY CZASU PASAŻERÓW - stan obecny (KP₀)

3.1. NÁKLADY SPOJENÉ S ČASOM PREPRAVY – OSOBNÁ DOPRAVA - variant bez investície (NCO₀)

Koszty jednostkowe czasu pasażerów Jednotkové náklady spojené s časom prepravy cestujúceho	Liczba pasażerów Počet cestujúcich	Wartość czasu €/godz./os. Časová hodnota €/hod./os.
- So / Ov	1,5	4,00
- A / A	10	

Podaj wartość.
Zadajcie hodnotu.

Pre výpočet úspor nákladov na čas prepravy tovaru treba v hárku „An. ruchu_An. cestnej premávky” stanoviť jednotkovú časovú hodnotu (EUR/hod. pre jedno vozidlo).

Uvedené parametre si vyžadujú zdôvodnenie.

4.1. KOSZTY CZASU W PRZEWOZACH TOWAROWYCH - stan obecny (KPT₀)

4.1. NÁKLADY SPOJENÉ S ČASOM PREPRAVY – NÁKLADNÁ DOPRAVA - variant bez investície (NCN₀)

Koszty jednostkowe w przewozach towarowych Jednotkové náklady spojené s časom prepravy v nákladnej doprave	Wartość czasu €/pojazd/godz. Časová hodnota € / voz. / hod.
- Sd / Dv	4,00
- Sc / Nvb	6,00
- Scp / Nvp	7,00

Podaj wartość.
Zadajcie hodnotu.

Náklady spojené s časom prepravy sa pre variant s investíciou i bez nej vypočítajú automaticky. Rozdiel nákladov tvorí ekonomické prínosy investície.

- 3) Ciele investícií zamerané na zlepšenie bezpečnosti cestnej premávky sa odzrkadľujú v ekonomickej analýze vo forme zmien úrovne prognózovaných **nákladov spojených s nehodami v cestnej premávke**. Vypočítavajú sa na základe hypotetického a prognózovaného počtu dopravných nehôd na analyzovanom úseku cesty, ktorých pravdepodobnosť výskytu závisí od:
- intenzity premávky,
 - šírky vozovky,
 - výskytu nebezpečných miest.

Pri výpočtoch nákladov na nehody je potrebné zohľadniť existujúce a navrhované prvky, ktoré prispievajú k zlepšeniu bezpečnosti premávky. V hárku „An. ruchu_An. cestnej premávky” treba uviesť, či sa pred a po realizácii investície vyskytujú:

- križovatky a koľaje (jednoúrovňové, kruhové objazdy, odkanalizované),
- prekážky a poškodenia okrajov vozovky,

5.1. KOSZTY WYPADKÓW DROGOWYCH - stan obecny (KW₀)

5.1. NÁKLADY SPOJENÉ S NEHODAMI - variant bez investície (NSN₀)

Mnożniki: Multiplikatory:	tak / nie áno / nie	współczynnik ukazovateľ
- skrzyżowania jednopoziomowe - jednoúrovňové križovatky ciest	tak / áno	Wybierz z listy. Vybrať zo zoznamu.
- przeszkody przy krawędzi, punktowe zawężenia - bočné prekážky pri krajnici, zúžené miesta	tak / áno	
- przejścia dla pieszych bez sygnalizacji - priechody pre chodcov bez semaforu	nie	1,00
- nawierzchnia śliska, koleiny - šmyklavý povrch vozovky, koľaje	tak / áno	1,50
- inne (jakie?)..... - ostatné (aké?).....		1,00
- szerokość jezdni - šírka vozovky	5,00	1,20
Razem mnożniki: Celkom multiplikatory:		4,05

Podaj wartość
(0-3).
Zadajcie
hodnotu (0-3).

Pozycja: Špecifikácia:	€/ szt. €/ ks.	Podaj wartość. Zadajcie hodnotu.
Jednostkowy koszt wypadku drogowego: Jednotkové náklady spojené s nehodami:	200 000,0	

- priechody pre chodcov bez signalizácie,
- iné nebezpečné miesta (treba uviesť aké).

Riziko nehôd rastie, ak sa na danom úseku vyskytujú nebezpečné miesta. V analýze je to zohľadnené prostredníctvom ukazovateľov.

Takisto treba uviesť hodnotu jednotkových ekonomických nákladov spojených s nehodami (EUR/nehoda), ktorá by mala zohľadňovať hodnotu ľudského života a poškodenia zdravia, hodnotu zničeného majetku a náklady na záchrannú akciu.

Udávané hodnoty si vyžadujú zdôvodnenie. Zmena ukazovateľov vplyvujúcich na pravdepodobnosť výskytu nehôd si vyžaduje zohľadnenie príslušných prác v rámci vecného rozsahu investície, napr.:

- výstavba svetelnej signalizácie,
- likvidácia koľají,
- vyrovňavanie krajnice vozovky,
- výstavba chodníkov atď.

5.2. KOSZTY WYPADKÓW DROGOWYCH - stan projektowany (KW₁)

5.2. NÁKLADY SPOJENÉ S NEHODAMI - variant s investíciou (NSN₂)

Množníci:	tak / nie	współczynnik
Multiplikatory:	áno / nie	ukazovateľ
- skrzyżowania jednopoziomowe	tak / áno	1,50
- jednoúrovňové križovatky ciest		
- przeszkody przy krawędzi, punktowe zawężenia	nie	1,00
- bočné prekážky pri krajnici, zúžené miesta		
- przejścia dla pieszych bez sygnalizacji	nie	1,00
- przejścia dla pieszych bez semaforu		
- nawierzchnia śliska, koleiny	nie	1,00
- śmykawy powrch vozovky, koľaje		
- inne (jakie?).....		1,00
- ostatné (aké?).....		
- szerokość jezdní	7,00	1,00
- šířka vozovky		
Razem mnożniki:		1,50
Celkom multiplikatory:		

Výpočtový hárok na základe uvedených predpokladov vypočíta pravdepodobný počet nehôd, ku ktorým môže dôjsť počas 25-ročného referenčného obdobia pre variant s investíciou aj bez nej. Rozdiel nákladov týchto variantov predstavuje ekonomické prínosy investície.

- 4) **Cestná premávka má negatívny dopad na životné prostredie**, hlavne kvôli emisiám produktov spaľovania tekutých palív a hluku vytváranému vozidlami. Úroveň zásahu cestnej infraštruktúry do životného prostredia je jednou z premenných ekonomickej analýzy investícií do cestnej infraštruktúry. Odhad súčasnej (V₀) a cieľovej (V₁) úrovne emisie spalín a hluku by mal poukazovať na úspory pre životné prostredie (investícia sa musí vyznačovať súladom s politikou ochrany životného prostredia).

Základom pre výpočet nákladov spojených so znečistením životného prostredia je funkcia, v ktorej sú zohľadnené tieto činitele:

- rýchlosť prepravy,
- kategória vozidiel,
- intenzita premávky (tis. voz. km),
- stav povrchu vozovky (A-C),
- a jednotkové náklady na emisie (v EUR).

Jednotkové náklady na emisie spalín a hluku boli stanovené na základe *Modrej knihy pre cestnú infraštruktúru* vypracovanej nástrojom JASPERS³.

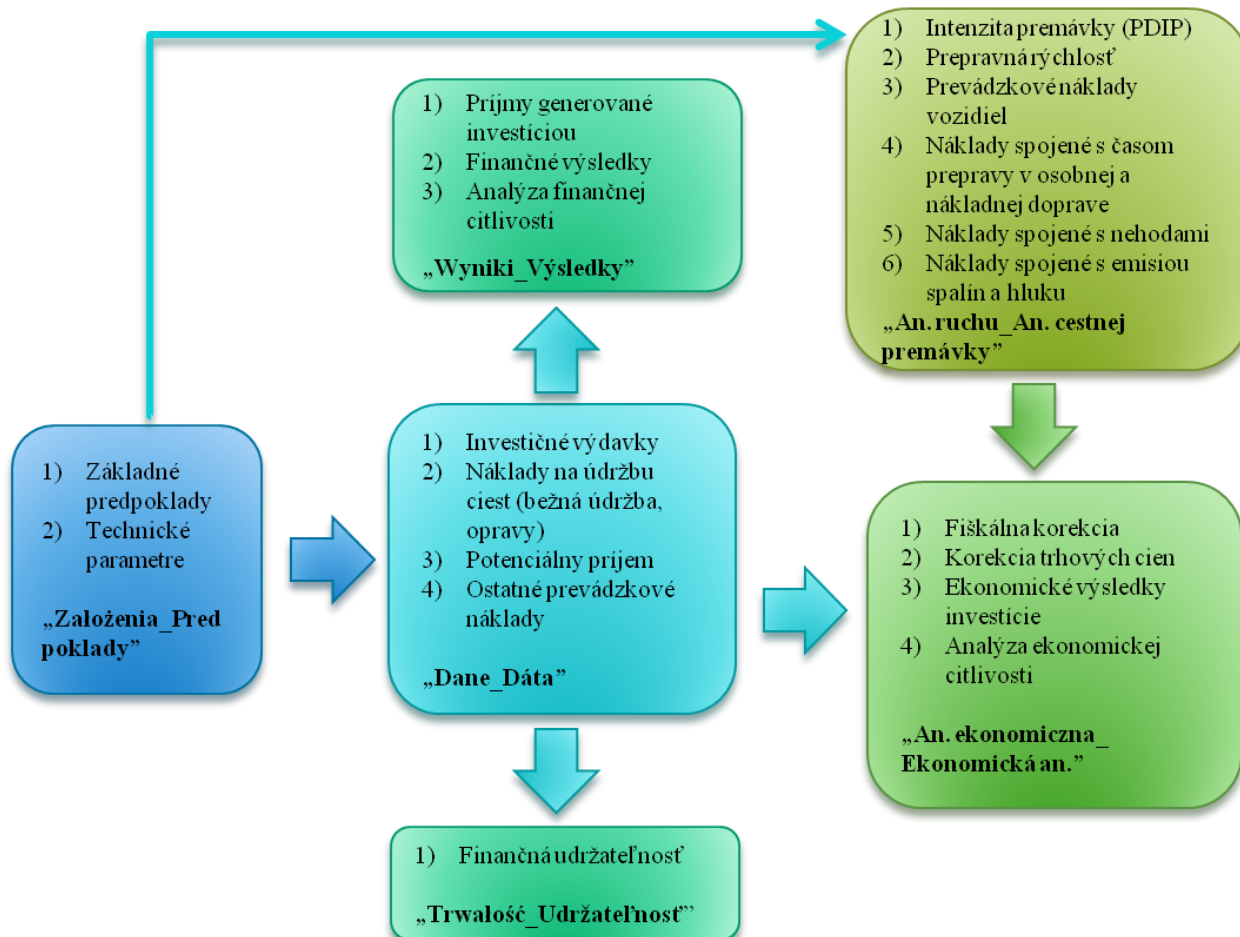
Výpočtový hárok automaticky vypočíta rozdiel nákladov na znečistenie životného prostredia medzi variantom s investíciou a bez nej. Nárast rýchlosti prepravy súvisí so znížením emisií, čo predstavuje ekonomický prínos zámeru.

Do hárku „An. ekonomiczna / Ekonomická an.” treba doplniť tabuľky súvisiace s:

- fiškálnou korekciou investičných nákladov,
- a korekciou trhových cien.

Pokyny k tejto časti analýzy sú opísané vo všeobecnej časti *Pokynov* (bod 4.3).

³ <http://www.drogipubliczne.eu/pliki/KsiegiUE/nkdrogi.pdf>

Sociálne, ekonomické a environmentálne výsledky cestnej investície budú predstavené pomocou diskontných ukazovateľov: ENPV, ERR a B/C pri 5 % diskontnej sadzbe. Dodatočne sa vo výpočtovom hárku nachádza časť so zjednodušenou analýzou citlivosti kľúčových ekonomických premenných.

3.6. Analýza rizika

Ku kľúčovým rizikovým faktorom v prípade cestných investícií patria:

- dopyt po preprave, pretože zmeny priemernej dennej intenzity dopravy podmieňujú dosiahnutie ekonomických výsledkov v požadovanej miere,
- prekročenie investičných a operačných nákladov,
- závislosť na iných investíciách v oblasti dopravy a cestnej infraštruktúry.

Z ostatných rizikových oblastí, ktoré môžu ovplyvniť efektívnu realizáciu a prevádzku cestnej infraštruktúry, treba spomenúť najmä:

- a) formálne a právne záležitosti – riziká spojené s administratívnymi postupmi (príprava technickej, environmentálnej dokumentácie, získanie požadovaných povolení a rozhodnutí),
- b) organizačné riziká – vytvorenie a zabezpečenie náležitého fungovania organizačnej štruktúry zodpovednej za realizáciu investície a spoluprácu s partnermi,
- c) otázky spojené s technickou udržateľnosťou – súvisiace predovšetkým s:
 - konštrukciou podkladu a povrchu,
 - odolnosťou a zaťažiteľnosťou inžinierskych objektov (mostov, priepustov),
 - odolnosťou voči premázaniu,
 - prispôbením sa geologickým pomerom,
 - navrhovaným zaťažením, intenzitou a kategóriou premávky,

- kvalitou obrusnej vrstvy, systémom odvádzania vody atď.
- d) riziko súvisiace so zmenami klímy (ohrozenie investície vyplývajúce napr. z lokalizácie na území ohrozenom podomletím a povodňami, extrémnymi teplotami, búrkami a vetrom, zosuvmi pôdy a pod.).

V analýze rizika je potrebné zohľadniť hierarchiu dôležitosti uvedených aspektov a určiť približnú pravdepodobnosť výskytu problematických situácií. Dodatočne sa pre každú kategóriu rizika vyžaduje určenie preventívnych opatrení týkajúcich sa oblastí rizika, ktoré môže partner ovplyvniť a opatrení týkajúcich sa negatívneho vplyvu udalostí, ktoré sa môžu vyskytnúť nezávisle od opatrení partnera.

Odporúčame analýzu vypracovať vo forme tabuľky – matice riadenia rizika, ktorá je opísaná v 5. kapitole všeobecnej časti *Pokynov*.

4. Multimodálna doprava

Jedným z cieľov Programu PL-SK na obdobie 2014-2020 je vytvorenie cestnej infraštruktúry integrujúcej dopravný systém po oboch stranách hranice pri využití riešení nezaťažujúcich životné prostredie, a tým uľahčiť prístup ku koridorom TEN-T. Ide okrem iného o investície v oblasti koordinácie dopravných služieb na oboch stranách hranice a medzi rôznymi druhmi dopravy.

Takéto zámery môžu byť realizované v rámci prioritnej osi 2 Programu PL-SK, *Trvalo udržateľná cezhraničná doprava, investičná priorita 7c - Vývoj a zlepšovanie ekologicky priaznivých, vrátane nízkohlukových a nízkouhlíkových dopravných systémov, vrátane vnútrozemských vodných ciest a námornej dopravy, prístavov, multimodálnych prepojení a letiskovej infraštruktúry v záujme podpory udržateľnej regionálnej a miestnej mobility*, ktorá zahŕňa:

- spoločné plánovanie a koordináciu rozvoja verejnej dopravy (tvorba nových cestných ťahov, koordinácia cestovných poriadkov, tvorba spoločných systémov cestovných lístkov),
- a s tým súvisiace investície do infraštruktúry napr. rozvoj dopravných uzlov umožňujúcich cestujúcim prestúpiť z jedného dopravného prostriedku na druhý.

V súlade so zámerom tvorcov Programu rozvoj verejnej dopravy v oblasti pohraničia prispeje k vzniku funkčných cezhraničných spojov pri využití rôznych dopravných prostriedkov. Je to nevyhnutné pre rozvoj cestovného ruchu, zvýšenie konkurencieschopnosti miestnych podnikateľských subjektov a zvýšenie životnej úrovne obyvateľov.

4.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika

Odporúčaný postup:

- 1) určenie oblasti vplyvu,
- 2) analýza problémov a ich príčin,
- 3) stanovenie cieľov projektu,
- 4) stanovenie (výber) aktivít,
- 5) určenie ich dopadov (produktov a výsledkov),
- 6) vytvorenie pravidiel pre monitorovanie.

Analýza oblasti vplyvu, problémov a príčin

Na začiatku analýzy treba identifikovať územie, na ktorom sú najväčšie problémy s organizáciou verejnej dopravy pre cieľové skupiny (obyvateľov, turistov, podnikateľské subjekty, inštitúcie atď.), ktorých sa môžu týkať realizované aktivity a budúce dopady investície.

Opisná časť by mala predovšetkým obsahovať informácie v rozsahu:

- charakteristiky súčasnej dopravnej siete na a v okolí územia investície (dĺžka, hustota cestnej siete/km², stav a kvalita cestnej infraštruktúry, prepojenia s inými strediskami na miestnej/regionálnej/štátnej úrovni,
- napojenia na koridory TEN-T,
- napojenia na hraničné priechody,
- potrieb obyvateľov, turistov a podnikateľských subjektov ohľadne smerov cestovania, spôsobov dochádzania do práce, do administratívnych a obchodných centier, umiestnenia škôl, kostolov a pod.,
- lokalizácie kultúrno-zábavných a rekreačných stredísk, objektov a turistických trás spojených s cestovným ruchom,

- súčasnej kvality uspokojovania potrieb cieľových skupín investície, označenia problémov vyplývajúcich z nevyhovujúceho stavu (nedostatku) dopravných spojení.

K hlavným príčinám potreby realizácie investície bude najčastejšie patriť nízka úroveň prepravných služieb vo verejnej doprave na slovensko-poľskom pohraničí, nízky počet autobusových a vlakových spojení medzi oboma krajinami najmä na lokálnej úrovni; okrem toho chýba infraštruktúra, ktorá by obyvateľom a turistom na danom území umožnila pohodlne využívať rôzne prostriedky verejnej dopravy. Treba preto opísať fungovanie služieb hromadnej dopravy, teda:

- smery spojení,
- frekvenciu jazd,
- časový harmonogram jazd,
- vozový park,
- možnosti prepojenia rôznych dopravných prostriedkov,
- úroveň cien,
- dostupnosť dopravy pre zdravotne postihnutých,
- dostupnosť parkovania atď.

Stanovenie cieľov projektu

Na základe identifikovaných potrieb rozvoja územia a komunity, ktorej sa týkajú dané problémy, treba zdefinovať ciele a rozsah investície.

Teba pritom dbať na to, aby sa každý projekt v rámci Programu PL-SK vyznačoval tzv. cezhraničným dopadom. V súvislosti s tým sa musia uvedené popisy týkať územia Poľskej aj Slovenskej republiky.

Ciele investície sa musia týkať rozvoja ekonomiky prihraničných regiónov prostredníctvom modernej ponuky dopravnej siete, ktorá bude využívať rôzne dopravné prostriedky. Najčastejšie sa čiastkové ciele budú týkať:

- riadenia, koordinácie a implementácie spoločných služieb cezhraničného systému verejnej dopravy a obsluhy cestujúcich,
- zlepšenia efektivity fungovania existujúcich dopravných objektov napr. prostredníctvom zvýšenia priepustnosti dopravného uzla,
- zvýšenia bezpečnosti cestujúcich,
- skrátenia času prepravy,
- zníženia emisií z individuálnej dopravy (pomocou propagácie hromadnej dopravy),
- zlepšenia dopravnej dostupnosti okrajových oblastí a uspokojenia potrieb ohľadom lepšej organizácie spojov,
- zvýšenia životnej úrovne prostredníctvom lepšej dostupnosti územia pre turistov a uľahčením cestovania miestnych obyvateľov.

Investícia bude vždy prepojená na existujúcu dopravnú infraštruktúru, preto treba v analýze zvážiť:

- funkčné zapojenie plánovanej infraštruktúry do existujúceho alebo plánovaného dopravného systému (cesty, železnice, cyklistické chodníky, parkoviská atď.) pri zohľadnení cezhraničných spojení,
- súlad zásad realizácie a riadenia dopravných služieb s regionálnou a národnou politikou rozvoja cestnej a železničnej siete (príslušne – v Poľsku a na Slovensku), navrhované ceny (ak je to v danej investícii potrebné), environmentálne obmedzenia, technické normy,
- zosúladenie s inými projektmi a/alebo rozvojovými plánmi, pripravenými pre oblasť investície, pri zohľadnení aktivít, ktoré môžu ovplyvniť dopyt po preprave (turistické atrakcie, pozemkové úpravy, územné plány, priemyselné zóny).

Odporúča sa, aby boli popisy týkajúce sa súčasného stavu dopravnej infraštruktúry doplnené mapami (schémami) zobrazujúcimi súčasné aj navrhované dopravné trasy a objekty, ktoré majú význam z

hľadiska dopravy (cestná a železničná infraštruktúra, školy, strediská celoživotného vzdelávania, priemyselné zóny, turistické objekty, prírodné atrakcie atď.). Označenie naplánovanej investície na schéme (mapke) zjednoduší analýzu priestorových prekážok a možností zlepšenia situácie v dôsledku jej realizácie.

Nakoniec sa musia jasne stanoviť pravidlá monitorovania výsledkov zámeru.

4.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností

Na základe technickej dokumentácie je potrebné uviesť:

- rozsah stavebných prác, dodávok a služieb, ktoré sú predmetom investície,
- funkčnosť navrhovaných technických a organizačných riešení,
- súlad technických parametrov projektovanej infraštruktúry (liniek, vozového parku, prestupných bodov, informačných a obslužných miest pre cestujúcich) s cieľmi projektu.

Pokiaľ ide o budovy, treba okrem iného uviesť:

- lokalizáciu objektu,
- vlastnícke práva,
- pôdne a vodohospodárske podmienky, dostupnosť a požiadavky sprievodnej infraštruktúry (napr. napojenie na štátne cesty, potrebné energie, napojenie na vodu, kanalizáciu),
- základné technické parametre (rozmery, úžitková plocha, počet podlaží, počet parkovacích miest, miest pre odstavenie bicyklov a iné),
- konštrukčné riešenia,
- vnútorné a vonkajšie inštalácie,
- účel využívania,
- iné údaje podľa typu objektu.

Odporúčame, aby zdôvodnenie prijatých technických a organizačných riešení zahŕňalo problematiku zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia (napr. v dôsledku obmedzenia premávky osobných automobilov a zvýšenia využívania hromadnej dopravy) a aktivity súvisiace s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám (najmä „odolnosť“ infraštruktúry voči riziku povodní, extrémnym teplotám, búrkam, vetru a zosuvom pôdy).

Podrobné informácie týkajúce sa rozsahu e-služieb súvisiacich s dopravou boli v krátkosti opísané v 6. kapitole tohto *Doplňku*. Treba uviesť charakteristiku konkrétnych vlastností vybranej technológie:

- typ aplikácií a zariadení,
- funkciu e-služieb, logistických systémov a systémov riadenia premávky,
- systémy na realizáciu platieb,
- zjednodušenie prístupu,
- systémy overovania užívateľov a ochrany údajov,
- iné dôležité informácie.

V rámci zdôvodnenia potreby realizácie investície bude možno nevyhnutné vypracovať modely pohybu cestujúcich, pričom sa zohľadní:

- intenzita premávky (vozidlá rôznych kategórií: autá, vlaky, autobusy, počet chodcov a cyklistov) v absolútnych hodnotách prepočítaných na jednotku času (napr. priemerná denná intenzita premávky) alebo na určenom úseku (vozidlové kilometre),
- počet cestujúcich na čas cestovania (hod./os.) a na dĺžku úseku (os./km),
- iné ukazovatele výkonnosti siete,
- aktuálne údaje pre vymenované ukazovatele a plánované hodnoty po realizácii investície.

V analýze možností treba poukázať na možné alternatívne projektové riešenia. Môžu sa týkať napr.:

- a) lokalizácie – čiže inej lokalizácie objektov, ktorých výstavba sa plánuje alebo iného umiestnenia zariadení, iných trás, lokalizácie uzlov,
- b) iného vecného rozsahu, iných funkcií e-služieb pre cestujúcich alebo škály investície.

Vo vzťahu k navrhnutým alternatívam je potrebné určiť cieľové skupiny a mieru uspokojenia potrieb spoločnosti a turistov, ako aj vplyv takejto investície na rozvoj cezhraničnej spolupráce Slovenska a Poľska. Treba pri tom zohľadniť minimálne technické požiadavky, aké musia dané systémy spĺňať a potrebu súdržnosti riešení s existujúcou infraštruktúrou a sieťou dopravných spojení.

Minimálnou požiadavkou je vypracovanie analýzy alternatívnych možností pomocou opisných a kvalitatívnych metód v súlade s pravidlami opísanými v bode 2.2. všeobecnej časti *Pokynov*. Do hodnotiacich kritérií alternatívnych možností treba zahrnúť problematiku zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia a aktivity súvisiace s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám.

V prípade vypracovania kvantifikovanej analýzy alternatívnych možností je potrebné uviesť približné zjednodušené prognózy peňažných tokov jednotlivých navrhovaných variantov a odhadovanú úroveň kľúčových výsledkov. Týka sa to:

- investičných výdavkov (celkových, bez zohľadnenia novej dotácie),
- prevádzkových nákladov (a tiež prípadných príjmov, ak sa budú vyskytovať),
- výsledkov (napr. počtu cestujúcich, času cestovania alebo iných ukazovateľov výkonnosti dopravnej siete atď.).

Na základe uvedených prognóz sa odporúča stanoviť ukazovatele DGC pre jednotlivé navrhované možnosti, ktoré sa vypočítajú podľa vybraných výsledkov zámeru (zásady a príklad výpočtu - pozri bod 2.2 všeobecnej časti *Pokynov*).

4.3. Otázky týkajúce sa štátnej pomoci

Služby v oblasti prepravy cestujúcich majú najčastejšie komerčný charakter a poskytujú sa v podmienkach konkurencie.

Neposkytnutie štátnej pomoci bude podmienené bezplatným, verejným a otvoreným prístupom k infraštruktúre ako zo strany cestujúcich tak aj subjektov poskytujúcich prepravné služby. Preto sa investície, ktoré môžu byť realizované v rámci Programu PL-SK, nebudú spájať s porušením podmienok voľnej súťaže – napr.: v prípade bezplatne dostupných cestovných poriadkov, vyhľadávačov a návrhov vyhľadávania, infraštruktúry a zariadenia zastávok – ak ich cestujúci a prepravcovia budú využívať bezplatne a za rovnakých podmienok.

Riziko poskytnutia štátnej pomoci sa môže týkať investícií, ktoré počítajú s poskytovaním platených služieb alebo takých, ktoré preferujú vybraných prepravcov, napr.:

- systémy predaja cestovných lístkov a automaty na lístky,
- zastávky (s obmedzeným prístupom prepravcov),
- platené parkoviská,
- kampane propagujúce konkrétnych prepravcov.

V takejto situácii by mal partner uviesť argumenty, že zámer:

- nie je ohrozením verejnej súťaže na spoločnom trhu,
- alebo spĺňa predpoklady poskytnutia oprávnenej štátnej pomoci, v súlade s nižšie uvedenými predpismi.

Ak sa investícia môže spájať s prípadným ohrozením podmienok verejnej súťaže, finančný príspevok môže byť poskytnutý iba v prípade:

- a) poskytnutia pomoci ako pomoci *de minimis*,

- b) individuálnej notifikácie,
- c) realizácie investície v súlade s nariadením č. 651/2014, na základe napr.:
 - čl. 56 Investičná pomoc na miestne infraštruktúry,
 - čl. 14 Regionálna investičná pomoc.

Tu treba podčiarknuť, že samotný fakt predaja alebo vyberania poplatkov neopravňuje subjekt k podaniu žiadosti o štátnu pomoc.

Ak sa v rámci investície poskytujú verejné služby v oblasti železničnej a cestnej prepravy cestujúcich, môže byť priznaná pomoc ako súčasť náhrady poskytovanej z titulu poskytovania služieb vo verejnom záujme na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 z 23. októbra 2007 *o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 1191/69 a (EHS) č. 1107/70*.

Poskytnutie náhrady alebo pomoci na základe čl. 56 nariadenia č. 651/2014 neznamena, že nie je potrebné vypočítať príjmy generované investíciou.

4.4. Finančná analýza

Investície spojené s dopravou budú v mnohých prípadoch generovať finančné príjmy (lístky, poplatky od osôb a subjektov, ktoré priamo využívajú infraštruktúru, dodatočný predaj, prenájom alebo úspory nákladov pre prepravcov a poskytovateľov dopravných služieb), partner bude preto povinný monitorovať úroveň čistých príjmov generovaných projektom a prevádzkou navrhutej infraštruktúry. Generovanie príjmov v značnej miere rozširuje rozsah povinných finančných prognóz. Povinným prvkom každej z analýz je tiež otázka budúcej finančnej udržateľnosti, t.j. schopnosti partnera financovať aspoň náklady na bežnú údržbu objektu.

Základom finančnej analýzy je správne vyčlenenie analytickej jednotky, pričom sa najčastejšie budú vyskytovať dve situácie:

- 1) partner samostatne realizuje a následne sa zaoberá prevádzkou predmetu investície – v takom prípade sa v analýze zohľadňujú investičné náklady a nárast nákladov a príjmov súvisiacich s neskoršou prevádzkou infraštruktúry,
- 2) partner realizuje investíciu, následne povinnosti spojené s jej prevádzkou prenáša na vyčlenený alebo osobitný subjekt – v takom prípade sa analýza týka investičných nákladov, ktoré vynaložil investor a zmien nákladov a príjmov spojených s realizáciou investície v tokoch subjektu zriadeného za účelom jej prevádzkovania.

Ak bude partnerom jednotka územnej samosprávy, ktorá realizuje činnosti vo viacerých oblastiach zameraných na uspokojovanie verejných potrieb obyvateľov, je predovšetkým potrebné sústrediť sa na analýzu rozpočtových príjmov a výdavkov spojených s činnosťou súvisiacou s témou investície (časti rozpočtu týkajúce sa dopravy a komunikácie).

Analýza sa pripravuje tzv. prírastkovou metódou (pozri 3. kapitolu všeobecnej časti *Pokynov*), štandardnú metódu môžeme využiť jedine v prípade, že je možné objektívne oddeliť príjmy, prevádzkové náklady a investičné náklady na realizáciu investície od celkových finančných tokov partnera (napr. realizácia novej investície).

Pre investície, ktoré sa týkajú:

- dopravnej infraštruktúry (stavby), analýza zohľadňuje 25-ročné referenčné obdobie,
- e-služieb a systémov koordinácie dopravy, sa analýzy môžu skrátiť na 5 rokov.

Platí 4% diskontná sadzba pre finančné prognózy vedené v stálych cenách.

Základom pre určenie hodnoty investičných nákladov budú rozpočty jednotlivých investícií. V prípade investícií do dopravy môže byť DPH neoprávneným nákladom, pretože sú spojené s poskytovaním platených služieb. Problematiku oprávnenosti DPH je potrebné riešiť na základe kapitoly 4 *Príručky pre prijímateľov* a daňových predpisov, pričom v analýze je potrebné uviesť konkrétne vysvetlenie.

V analýze sa odporúča zohľadniť reprodukčné náklady a náklady na opravy. Tieto sa musia ukázať najmä v investíciách, v ktorých je prijaté obdobie amortizácie kratšie ako 25 rokov. Takáto situácia sa týka napr. softvéru a aplikácií e-služieb, ozvučovacích systémov, objektov malej architektúry (doba amortizácie je 5-10 rokov). Tieto náklady je potrebné pritom zohľadniť vo fáze prevádzkovania investície (ako osobitnú položku nákladov podľa druhov) v celkovej hodnote a v momente ich vynaloženia.

Európska komisia tiež vyžaduje, aby bola odhadnutá hodnota investície po ukončení referenčného obdobia, za ktoré sa finančná analýza vypracováva. Zostatková hodnota sa vypočíta automaticky vo výpočtovom hárku (v hárku „Dane_Dáta”) na základe:

- počiatocnej hodnoty dlhodobého majetku (v roku jeho výstavby resp. dodania, môže to byť súčet výdavkov za niekoľko rokov realizácie výstavby),
- a sadzby odpisov (ročná amortizácia hodnoty investície).

Veľmi dôležitým prvkom finančnej analýzy je spoľahlivé a dôkladné vypracovanie analýzy trhu a potenciálneho dopytu po ponúkaných službách v oblasti koordinácie prepravy a obsluhy cestujúcich. Analýza v tomto rozsahu by mala zohľadňovať:

- vytváranie premávky – intenzita premávky, ktorá je výsledkom pohybu ľudí,
- rozloženie premávky v priestore - ako sa vyvíja v závislosti od vzdialenosti, času, počtu prestupov a cestovných nákladov,
- dopravné prostriedky,
- vlastnosti dopravnej siete,
- demografické a priestorové zmeny (napr. plány na výstavbu výrobných prevádzok alebo turistického zariadenia).

Stanovenie počtu cestujúcich, ktorí využívajú investíciu (a tempa nárastu dopytu po nej), sa bude najčastejšie opierať o odhady vyplývajúce z doterajších skúseností, o výskumy týkajúce sa potrieb obyvateľov, o aktuálnu intenzitu cestovného ruchu, škálu prepravných služieb atď.

Následne treba uviesť navrhované ceny za poskytované platené služby (lístky, permanentky, poplatky za parkovanie atď.) vrátane návrhov rôznych zliav, časových a skupinových lístkov, sezónnych zliav a pod. Je potrebné pritom pamätať, že dopravné služby sa vyznačujú pomerne vysokou mierou konkurencie.

V investíciách sa môžu takisto vyskytovať príjmy vyplývajúce z dodatočnej činnosti, napr. z:

- prenájmu priestorov na obchodné či gastronomické účely,
- predaja suvenírov,
- prenájmu reklamných plôch a poskytovania reklamných služieb.

V rozsahu nákladov spojených s fungovaním investícií je potrebné venovať pozornosť zmene:

- opotrebovania materiálov, ktoré sa používajú v procese poskytovania služieb (popísať druhy, normy opotrebovania),
- nákladov na palivo a energie,
- úrovně výdavkov na externé služby, vrátane nákladov na prehliadky a servis zariadení, monitorovacích systémov, na poistenia, reklamné služby atď.,
- nákladov na bežné opravy a drobný spotrebný materiál,
- výdavkov na reprodukciu majetku,
- nákladov na mzdy a nákladov na sociálne poistenie v súvislosti so zamestnaním nových zamestnancov,
- dane z nehnuteľností.

V prípade investícií týkajúcich sa modernizácie existujúcej infraštruktúry a zlepšenia systémov obsluhy cestujúcich môže dôjsť k úsporám výdavkov. Tieto úspory treba zohľadniť v analýzach nákladov (s opačným znamienkom ako ostatné náklady). **Úspory tvoria prítomný prvok, ktorý sa zohľadňuje ako príjem** v prípade požiadavky na vypočítanie čistých príjmov investície.

Na základe odhadnutých peňažných tokov sa vo výpočtovom hárku stanoví finančný výsledok zámeru ako aj diskontné faktory FNPV a FRR (pozri všeobecnú časť *Pokynov*, bod 3.7).

Výška finančného príspevku sa stanovuje na základe výpočtu medzery vo financovaní (pozri zásady a príklad vo všeobecnej časti *Pokynov*, bod 3.9), týka sa to projektov:

- s hodnotou oprávnených výdavkov vyšších ako 1 mil. EUR, u ktorých je predpoklad, že príjmy (z predaja, prenájmu alebo poplatkov) prevýšia prevádzkové náklady,
- spolufinancovaných formou investičnej pomoci na miestnu infraštruktúru (čl. 56 nariadenia č. 651/2014),
- ktoré sú súčasťou náhrady poskytovanej z titulu poskytovania služieb vo verejnom záujme na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 z 23. októbra 2007 o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave (...).

Výpočtový hárak ďalej vypočíta:

- výsledky analýzy finančnej citlivosti investície na základe zmien investičných výdavkov, príjmov a prevádzkových nákladov,
- koeficienty výkonnosti investovaného národného kapitálu. Investícia môže vykazovať kladné hodnoty FNPV/K a FRR/K > diskontná sadzba, čo znamená, že v období finančnej prognózy investícia prinesie príjmy väčšie ako pôvodná výška výdavkov vynaložených národnými subjektmi.

Poslednou etapou finančnej analýzy je vyhodnotenie finančnej udržateľnosti investície a schopnosti partnera/prevádzkovateľa znášať výdavky spojené s realizáciou a neskoršou prevádzkou investície (pozri bod 3.10 všeobecnej časti *Pokynov*).

4.5. Ekonomická analýza

V prípade investícií, ktoré nie sú „veľkými“ investíciami, je možné uskutočniť ekonomickú analýzu formou opisnej multikriteriálnej analýzy (MKA) v súlade s požiadavkami uvedenými v bode 4.1. všeobecnej časti *Pokynov*. Je potrebné pritom venovať mimoriadnu pozornosť spoľahlivej identifikácii všetkých prínosov a potenciálnych sociálnych a environmentálnych nákladov, ktoré môžu nastať v dôsledku realizácie danej investície.

V súlade s *Príručkou CBA 2014*, s. 76, k najdôležitejším ekonomickým prínosom investície v oblasti verejnej dopravy patria:

- prínosy pre cestujúcich (počítané ako rozdiel medzi cenou a potenciálnou ochotou zaplatiť za danú službu),
- prínosy pre prepravcov (definované ako zisky, ktoré je možné dosiahnuť vďaka realizácii investície),
- úspora času prepravy,
- úspory nákladov na prevádzku súkromných dopravných prostriedkov,
- zníženie rizika nehôd,
- prínosy pre životné prostredie – hlavne zníženie hluku a emisií do vzduchu.

K prínosom súvisiacim s e-službami a systémami informovania cestujúcich patria:

- zvýšené využívanie digitálnych služieb,
- zvýšenie kvality digitálnych služieb,
- zlepšenie e-služieb poskytovaných štátnymi subjektmi.

Pri príprave ekonomickej analýzy v sektore dopravy môžeme použiť Príručku HEATCO dostupnú na internetovej stránke <http://heatco.ier.uni-stuttgart.de/>.⁴

Nárast príjmov prepravcov odporúčame považovať za predpokladaný čistý zisk (vzhľadom na zásadu fiškálnej korekcie) nových podnikov na danom území a firiem, ktoré si zlepšia svoje finančné výsledky (napr. v dôsledku zvýšeného predaja lístkov, úspor nákladov a času práce zamestnancov).

Realizácia investície v oblasti dopravnej infraštruktúry sa môže spájať so vznikom ekonomických nákladov kvôli zvýšenému tlaku na životné prostredie v dôsledku pohybu vozidiel a turistov.

V prípade vypracovania kompletnej analýzy nákladov a prínosov treba v hárku „An. ekonomiczna / Ekonomická an.“ výpočtového hárku uviesť:

- finančné toky investície upravené o fiškálne korekcie a korekcie trhových cien,
- vonkajšie efekty stanovené pre danú investíciu.

Sociálne, ekonomické a environmentálne výsledky investície sú vyjadrené pomocou diskontných faktorov: ENPV, ERR a B/C (pozri všeobecnú časť *Pokynov*, bod 4.3). Okrem toho sa vo výpočtovom hárku nachádza časť so zjednodušenou analýzou citlivosti kľúčových ekonomických ukazovateľov.

4.6. Analýza rizika

Ku kľúčovým rizikovým faktorom v prípade investícií do prepravy cestujúcich patria:

- dopyt po preprave, pretože dopyt podmieňuje dosiahnutie finančných a ekonomických výsledkov v požadovanej miere,
- omeškanie realizácie,
- prekročenie investičných a prevádzkových nákladov,
- koordinácia s investíciami ostatných partnerov a inými doplnkovými projektmi, čo má mimoriadny význam pre investície v rámci Programu PL-SK, kde by dopravné siete realizované na oboch stranách hranice mali na seba funkčným spôsobom nadväzovať a zaisťovať kontinuálnu prepravu.

Medzi ostatnými oblasťami rizika, ktoré môžu ovplyvniť efektívnu realizáciu a prevádzku cestnej infraštruktúry, je potrebné uviesť najmä:

- a) formálne a právne záležitosti – riziká spojené s administratívnymi postupmi počas prípravy investície, a tiež s potenciálnymi zmenami legislatívy (napr. požiadavky na ochranu životného prostredia),
- b) organizačné riziká – vytvorenie a zabezpečenie náležitého fungovania organizačnej štruktúry zodpovednej za realizáciu investície a spoluprácu s partnermi,
- c) otázky spojené s technickou udržateľnosťou – súvisiace predovšetkým s:
 - udržateľnosťou stavieb,
 - užitočnosťou a jednoduchosťou používania systémov na informovanie cestujúcich a koordináciu premávky,

⁴ Pozri poznámku k bodu 3.5 tohto *Doplňku*.

- d) riziko súvisiace so zmenami klímy (ohrozenie investície vyplývajúce napr. z lokalizácie na území ohrozenom podomletím a povodňami, extrémnymi teplotami, búrkami a vetrom, zosuvmi pôdy a pod.).

V analýze rizika je potrebné zohľadniť hierarchiu dôležitosti uvedených aspektov a približne určiť pravdepodobnosť výskytu problematických situácií. Dodatočne sa pre každú kategóriu rizika vyžaduje určenie preventívnych opatrení týkajúcich sa oblastí rizika, ktoré môže partner ovplyvniť a opatrení týkajúcich sa negatívneho vplyvu udalostí, ktoré sa môžu vyskytnúť nezávisle od opatrení partnera.

Odporúčame analýzu vypracovať vo forme tabuľky – matice riadenia rizika, ktorá je opísaná v 5. kapitole všeobecnej časti *Pokynov*.

5. Vzdelávacie projekty

Vytvorenie a implementácia spoločného vzdelávania (vrátane profesijného a odborného) je cieľom prioritnej osi 3 *Rozvoj cezhraničného a celoživotného vzdelávania územia* Programu PL-SK. Aktivity sa budú sústreďovať na profesijné a odborné vzdelávanie a budú spočívať v:

- spoločných cezhraničných iniciatívach pre žiakov a učiteľov,
- spoločnom tvorení a propagácii ponuky vzdelávania,
- realizácii cezhraničných aktivít zameraných na podporu sociálnej integrácie,
- výmene dobrej praxe v oblasti implementácie vzdelávacích programov, modelových riešení v oblasti systému stredoškolského a celoživotného vzdelávania, a taktiež dobrej praxe v oblasti riadenia vzdelávania a financovania systému školstva,
- identifikácii potrieb profesijného a odborného vzdelávania (napr. kariérne poradenstvo).

Zvýšenie kvalifikovanosti obyvateľov prihraničných oblastí a posilnenie miestnych podnikov vďaka takýmto iniciatívam prispeje k zvýšeniu konkurencieschopnosti ekonomiky a úrovne života obyvateľov pohraničia.

Pre iniciatívy, ktoré nemajú infraštruktúrny charakter, je potrebné vypracovať *Analýzu uskutočniteľnosti* v rozsahu uvedenom v 6. kapitole všeobecnej časti *Pokynov*. Ak však bude súčasťou projektu investícia (v zmysle stavebných prác, dodávok, služieb), potom musí byť *Ekonomická a finančná analýza* vypracovaná v súlade s požiadavkami opísanými v *Pokynoch*.

5.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika

Odporúčaný postup:

- 1) určenie oblasti vplyvu,
- 2) analýza problémov a ich príčin,
- 3) stanovenie cieľov projektu,
- 4) stanovenie (výber) aktivít,
- 5) určenie ich dopadov (produktov a výsledkov),
- 6) vytvorenie pravidiel pre monitorovanie.

Analýza oblasti vplyvu, problémov a príčin

Oblasť potenciálneho vplyvu investície bude závisieť od druhu investície, počtu partnerov, formy aktivít realizovaných pre dosiahnutie cieľov v súlade s cieľmi Programu. V každom prípade je však potrebné určiť:

- zainteresované strany, ktorých sa zámer týka (fyzické osoby, podnikateľské subjekty, inštitúcie, mimovládne organizácie atď.),
- súčasnú ponuku vzdelávania, školení,
- potreby v oblasti zvyšovania vedomostí a zručností,
- činnosť organizácií a inštitúcií celoživotného vzdelávania,
- potenciál a podmienky realizácie vedeckých výskumov súvisiacich najmä s konkrétnymi potrebami a využitím v obchodnom sektore,
- rozsah kariérneho poradenstva a prieskumov trhu práce – podľa predmetu zámeru.

Popis musí uvádzať analýzu úrovne aktivity a rozvoja sféry vzdelávania a tiež prepojenia profesijného a odborného vzdelávania so sférou obchodu vrátane informácií uvedených v nasledovnej tabuľke:

Analýza vzdelávacieho potenciálu daného územia by mala zahŕňať:

- opis ľudských zdrojov na území (demografická štruktúra, úroveň vzdelania, ekonomický profil územia, úroveň podnikavosti, problematika nezamestnanosti a profesijných aktivít, migrácie, pracovná mobilita, nedostatkové povolania, hlavné sociálne problémy),
- ponuku služieb v oblasti rozvoja ľudských zdrojov v danom regióne (dostupnosť siete škôl, charakteristika vysokých škôl, organizácie zaoberajúce sa celoživotným vzdelávaním, sprostredkovanie práce a podpora nezamestnaných, organizácie pre podporu podnikania),
- analýzu silných a slabých stránok infraštruktúry vzdelávania, potrieb obyvateľov a podnikateľov v tomto rozsahu,
- územné plány a hospodárske využitie oblasti (obytné zóny, zóny, ktoré sú zamerané na poskytovanie služieb a podnikateľskú činnosť, rekreačné zóny, poľnohospodárske, lesné oblasti atď.), rozvojové zámery.

V prípade aktivít, ktoré sa týkajú spolupráce v oblasti vzdelávania (napr. študijné pobyty a výmeny žiakov/študentov, propagácia spoločnej ponuky a rozvoja profesijného a odborného vzdelávania, zámery zamerané na podporu sociálnej integrácie, výmena dobrej praxe, modelových riešení atď.), je dôležitý popis organizácií podporujúcich rozvoj ľudských zdrojov, vzdelávania a podnikania, popis nimi realizovaných aktivít, okrem iného v rozsahu:

- tvorby stratégie aktivít v oblasti vzdelávania, transferu technológií a miestnych predpisov v tomto rozsahu,
- informačných služieb spojených s podnikaním,
- podpory subjektov pôsobiacich v rozvojových odvetviach, ktoré implementujú inovácie v oblasti produktov a služieb,
- podpory miestnych malých a stredných podnikov,
- organizácie školení a konferencií,
- účasti na trhoch, usporadúvania propagačných, vzdelávacích podujatí a pod.,
- vypracovania publikácií propagujúcich hodnoty regiónu a možnosti investovania,
- iných foriem propagácie danej oblasti, malých a stredných podnikov, ponuky vzdelávania a iných služieb (veľkoplošná reklama, elektronické publikácie, tlačové materiály, Word-of-Mouth Marketing atď.).

Ak sa investícia týka budov alebo stavebných prác a zariadenia, je potrebné charakterizovať súčasnú situáciu v tomto rozsahu a potreby partnera/partnerov.

V prípade investícií, ktoré dopĺňajú vyššie vymenované aktivity, musí opis konkrétne zdôvodniť potrebu prispôbenia infraštruktúry, bez ktorej nie je možná realizácia neinvestičných aktivít, ktoré sú súčasťou žiadosti o finančný príspevok.

Je nutné predložiť prezentáciu úžitkových vlastností existujúcich objektov a prispôbenia ponuky infraštruktúry potrebám a rozvojovým možnostiam sektora vzdelávania a školení, a teda:

- technických parametrov a fyzických vlastností, konštrukcie budovy/stavby, technológie konštrukcie budovy, prevádzkových podmienok,
- súčasného spôsobu využitia objektu, jednotlivých miestností,
- podmienok bezpečnej prevádzky a organizácie služieb v oblasti vzdelávania, výskumu a vývoja atď.,
- dostupnosti pre zdravotne postihnutých,
- hygienického, gastronomického zázemia, knižnice, ponuky doplnkových služieb,
- miery zaťaženia obyvateľov a životného prostredia,
- miery vybavenia výpočtovou technikou a didaktickými pomôckami, prístupu k internetu,
- charakteristiky osôb využívajúcich ponuku daného objektu (počty žiakov/študentov zo Slovenska/Pol'ska, štruktúra, trendy zmien v posledných rokoch),
- popisu spolupráce subjektu, ktorý spravuje objekt, s partnermi.

V rámci Programu PL-SK sa nepočíta s finančným príspevkom pre aktivity, ktoré spočívajú len vo výstavbe alebo modernizácii infraštruktúry vzdelávania. Investičné aktivity môžu byť len doplnkovým elementom zámeru, v rámci ktorého sú naplánované vzdelávacie a propagačné aktivity.

Navyše je potrebné opísať:

- cezhraničný vplyv ponuky v oblasti vzdelávania, výskumu a vývoja, podpory podnikateľov a podobného doterajšieho pôsobenia partnera,
- potreby obyvateľov a podnikateľov týkajúce sa nových a rozvoja existujúcich služieb v oblasti vzdelávania; je potrebné venovať pozornosť najmä implikáciám, ktoré ovplyvňujú rozvoj ľudských zdrojov, nadväzovanie obchodnej spolupráce a spolupráce v oblasti výskumu a vývoja, zvyšovaniu profesijnej aktivity,
- súčasnú kvalitu uspokojovania potrieb cieľových skupín investície, poukázať na problémy vyplývajúce zo zlého stavu (nedostupnosť-bariéry, nedostatok) infraštruktúry pre školenia, z nástrojov na podporu ekonomických iniciatív, hospodárskej aktivizácie vidieka, diskriminačných javov atď.

Stanovenie cieľov projektu

Na základe identifikovaných potrieb rozvoja územia a komunity, ktorej sa týkajú dané problémy, treba zdefinovať ciele a rozsah investície.

Každý projekt v rámci Programu PL-SK sa musí vyznačovať tzv. cezhraničným dopadom. V súvislosti s tým sa musia uvedené popisy týkať územia Poľska aj Slovenskej republiky. Opísané podmienky by mali predovšetkým zohľadňovať súčasné obmedzenia rozvoja ekonomiky a potenciál ľudských zdrojov v prihraničných oblastiach oboch krajín. Rovnako dôležité je ukázať, v akej miere tento stav ovplyvňuje kvalitu života obyvateľov daného regiónu ako aj možnosti hospodárskeho rozvoja.

Ciele investície by sa mali týkať rozvoja ekonomík a ľudského kapitálu prihraničných regiónov na základe modernej ponuky siete spolupráce v oblasti obchodu a výskumu a vývoja, mali by tiež využívať miestne ľudské zdroje. Najčastejšie sa čiastkové ciele budú týkať:

- zavedenia nových alebo rozšírenia a zvýšenia kvality ponúkaných služieb v oblasti vzdelávania (výmena skúseností, dobrej praxe, rozvoj programov a iniciatív na rôznych úrovniach a v rôznych formách vzdelávania),
- uspokojenia špecializovaných potrieb v rozsahu odborného vzdelávania v určených priemyselných odvetviach,
- zabezpečenia lepšej situácie na trhu práce pre mladých ľudí, zabránenia diskriminácii z hľadiska sociálneho postavenia, národnosti, pohlavia, zdravotného postihnutia atď.,
- zlepšenia zručností a efektivity fungovania záchrannej služby,
- zvýšenia životnej úrovne prostredníctvom posilnenia miestnych podnikateľov, zlepšenia úrovne vedomostí a odborných kvalifikácií a zvýšenia pracovnej mobility.
- vplyvu investície na realizáciu cieľov:
 - *Stratégie EÚ pre región Baltského mora* (prioritná oblasť *Rozvoj inovatívneho vzdelávania mládeže*),
 - a *Stratégie EÚ pre dunajský región* (aktivity v rozsahu: rozvoj vedomostnej spoločnosti prostredníctvom výskumu, vzdelávania a informačných technológií, investovanie do rozvoja zručností ľudí).

Investícia sa nemôže týkať výlučne výstavby alebo modernizácie budov využívaných napr. na účely sporadických stretnutí alebo školení.

Odporúčame, aby popisy týkajúce sa súčasného stavu infraštruktúry vzdelávania na danom území, ako aj popisy cieľov investície, boli doplnené mapami (schémami), ktoré zobrazujú súčasnú lokalizáciu oblastí a objektov, ktoré majú pre vzdelávanie a podnikanie význam (dopravná infraštruktúra, školy, strediská celoživotného vzdelávania, priemyselné zóny, technologické parky, vysoké školy atď.). Umiestnenie naplánovaného zámeru na mape (schéme) zjednoduší analýzu priestorových prekážok a možností zlepšenia situácie v dôsledku realizácie investície.

Stanovenie aktivít a ich dopadov

Investíciu je potrebné zdefinovať pri konkrétnom určení nižšie uvedených parametrov:

zariadenie	budovy, (bodové investície)	spoločné vzdelávacie programy, vytváranie siete spolupráce
Opis lokalizácie sa týka:		
– objektov (adresy), v ktorých sa bude nachádzať, – územia, na ktorom sa bude používať mobilné zariadenie.	– obcí a konkrétnych pozemkov, na ktorých sa budú nachádzať budovy a stavby, realizovať zemné a stavebné práce.	– lokalizácie sídla danej organizácie, inštitúcie, – obce, územia, ktorého zdroje budú predmetom propagácie a spolupráce medzi partnermi.
Opis vecného rozsahu, ktorý treba realizovať, by mal obsahovať:		
– počet, druh, hlavné prevádzkové parametre zariadení, – možnosti využitia, – konkrétne prevádzkové podmienky (napr. potreba prispôbiť objekt, bezpečnostné podmienky).	– charakteristiku zemných, stavebných a inštalačných prác, špecializované práce (napr. laboratória), – opis navrhovaného využitia terénu vrátane infraštruktúry pre realizáciu služieb v oblasti vzdelávania, výskumu a vývoja, – bezbariérový prístup pre zdravotne postihnutých, – charakteristiku požadovaného zariadenia objektov.	– druh, rozsah a dosah plánovaných neinvestičných aktivít realizovaných za účelom propagácie ľudských zdrojov, spolupráce podnikov a škôl z prihraničných regiónov Slovenska a Poľska, – ak ide o stavbu: opis zariadenia, ktoré sa plánuje nakúpiť spolu so zdôvodnením rozsahu tejto potreby a súdržnosti s cieľmi zámeru.

Počas analýzy je tiež potrebné zdôvodniť:

- funkčné zapojenie plánovanej infraštruktúry do existujúcej alebo plánovanej ponuky profesijného a odborného vzdelávania (v miestnom, medziregionálnom alebo národnom meradle) pri zohľadnení cezhraničného dopadu,
- súlad zásad realizácie a riadenia plánovanej infraštruktúry so zásadou trvalo udržateľného rozvoja, zásadou ochrany životného prostredia, technickými a hygienickými normami, bezpečnostnými požiadavkami,
- mieru súladu s inými projektmi a/alebo rozvojovými plánmi vypracovanými pre oblasť investície pri zohľadnení aktivít, ktoré môžu mať vplyv na jej fungovanie (dopravný systém, infraštruktúra ochrany životného prostredia, rozvoj bytovej zástavby, priemyselné zóny atď.).

Je potrebné venovať mimoriadnu pozornosť potenciálne negatívnym vplyvom projektovanej infraštruktúry na životné prostredie. Investície sa budú najčastejšie spájať so zvýšeným odberom energie, vody zo životného prostredia, a tiež s vytváraním zväčšeného množstva odpadových vôd, znečisťovaním vzduchu, hlukom, cestnou premávkou. Partner musí konkrétnym spôsobom týmto rizikám predchádzať (opis aktivít).

Označenie cieľových skupín (obyvateľov, žiakov, študentov, škôl, firiem a inštitúcií), ktoré budú priamo ovplyvnené novou alebo modernizovanou infraštruktúrou vzdelávania, je základom pre určenie výsledkov zámeru. Mali by pomôcť obmedziť odchod ľudí z pohraničia, a najmä mladých ľudí a tých v produktívnom veku. Vytvorená ponuka vzdelávania musí zodpovedať reálnej potrebe zamestnávateľov na slovensko-poľskom pohraničí alebo sa musí prispieť k vytvoreniu pracovných miest v sektore, ktorý efektívnym spôsobom využíva zdroje na území pohraničia.

Nakoniec sa musia jasne stanoviť pravidlá monitorovania výsledkov zámeru.

5.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností

Na základe technickej dokumentácie je potrebné vypracovať vecný rozsah investície vrátane popisu hlavných parametrov projektovaných objektov, zariadení, stavebných prác alebo príslušenstva v rozsahu investície, ide najmä o:

- územný plán v oblasti plánovanej investície,
- hlavné architektonicko-stavebné parametre, popis vnútorných rozvodov, funkcia a zariadenie miestností (ak sa investícia týka stavieb),
- hlavné parametre zariadení, stavieb, konštrukcií, ktoré slúžia na vzdelávacie účely,
- príslušenstvo, ako: druhy a množstvá, hlavné technické parametre a potenciálne využitie spolu s odôvodnením, v akej miere prispievajú k zlepšeniu kvality a konkurencieschopnosti ponuky vzdelávania, školení, vedeckého výskumu alebo podpory podnikania na danom území (funkcie daného objektu, rozsah činností danej organizácie atď.),
- naplánované aktivity vzniknutej siete spolupráce, komunikačný plán, rozsah a formy komunikácie pri propagácii/školeniach, miesto usporiadania, počty účastníkov spoločných podujatí, zámery spolupráce pri implementácii inovácií, rozvoji technológií, spôsoby predchádzania nepriaznivým sociálnym javom, zoznam a rozpočet plánovaných reklamných/vzdelávacích aktivít, počet stánkov a formy propagácie na trhoch, metódu merania účinnosti realizovaných aktivít, v prípade, že investícia počíta s aktivitami propagujúcimi vzdelávanie v prospech konkrétnych potrieb ekonomiky v prihraničnej oblasti.

Popisy musia obsahovať konkrétne zdôvodnenie toho, že navrhované riešenia sú najvhodnejším spôsobom na dosiahnutie cieľov zámeru. Ak má celý zámer niekoľko etáp alebo je súčasťou väčšej investície, je potrebné popísať každú z nich.

Odporúčame, aby zdôvodnenie prijatých technických riešení zahŕňalo problematiku zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia a aktivity súvisiace s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám (najmä „odolnosť“ infraštruktúry voči riziku povodní, extrémnym teplotám, búrkam a vetru, zosuvom pôdy).

V investičnej dokumentácii treba tiež poukázať na možné alternatívne projektové riešenia. Alternatívne možnosti treba vypracovať pri zohľadnení:

- lokalizácie,
- rozsahu a metódy riešenia problému (napr. použitie inej technológie),
- škály projektu.

Vzhľadom na doplnkový charakter investičných aktivít v oblasti vzdelávania treba detailne zanalyzovať možnosti, ktoré využívajú alebo prenájmajú existujúcu infraštruktúru vzdelávania.

Minimálnou požiadavkou je vypracovanie analýzy alternatívnych možností pomocou opisných a kvalitatívnych metód v súlade so zásadami opísanými v bode 2.2. všeobecnej časti *Pokynov*. Odporúčame, aby sa do hodnotiacich kritérií alternatívnych možností zahrnula problematika zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia a aktivity súvisiace s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám.

V prípade vypracovania kvantifikovanej analýzy alternatívnych možností je potrebné uviesť približné zjednodušené prognózy peňažných tokov jednotlivých navrhovaných variantov a odhadovanú úroveň kľúčových výsledkov. Týka sa to:

- investičných výdavkov (celkových, bez zohľadnenia možnej dotácie),
- prevádzkových nákladov (a tiež prípadných príjmov, ak to bude aktuálne),
- výsledkov (napr. počtu žiakov, absolventov, podporených podnikov, podnikov, ktoré nadviazali spoluprácu, implementovaných inovačných technológií atď.).

Na základe uvedených prognóz sa odporúča stanoviť ukazovatele DGC pre jednotlivé navrhované varianty, ktoré sa vypočítajú podľa vybraných výsledkov zámeru (zásady a príklad výpočtu - pozri bod 2.2 všeobecnej časti *Pokynov*).

5.3. Otázky týkajúce sa štátnej pomoci

Aktivita súvisiaca s infraštruktúrou verejného vzdelávania na základnom a strednom stupni v rámci verejného systému vzdelávania nie je predmetom predpisov týkajúcich sa štátnej pomoci.

Štátna pomoc sa však môže poskytnúť v prípade:

- investície týkajúcej sa vysokých škôl (platené štúdium, špecializované kurzy a nadstavbové štúdium),
- centier celoživotného vzdelávania,
- niektorých foriem činností odborných škôl (napr. školské dielne, ktoré svoje služby ponúkajú na trhu),
- činností v oblasti výskumu a vývoja,
- rôznych foriem podpory pre podnikateľov,
- všeobecných a špecializovaných školení.

V takejto situácii by mal partner uviesť argumenty, že zámer:

- nie je ohrozením voľnej súťaže na spoločnom trhu,
- alebo spĺňa predpoklady poskytnutia oprávnenej štátnej pomoci, v súlade s predpismi uvedenými ďalej v tomto odseku.

Tu treba zdôrazniť, že fakt predaja (napr. služieb poskytovaných v školských dielnach) neoprávňuje subjekt k podaniu žiadosti o štátnu pomoc. Najmä v prípade odborného vzdelávania treba zvážiť:

- či a v akom rozsahu sa činnosť týka foriem verejného vzdelávania (tj. či je činnosť subjektu financovaná v prevažnej časti z verejných prostriedkov a či prebieha na základe programov či štandardov určených štátnymi orgánmi),
- či sa činnosť v prevažnej miere zakladá na organizácii komerčných kurzov, ktorých rozsah a forma nie sú určené štátnymi orgánmi,
- či uvedené ceny spadajú pod legislatívny rámec regulácie cien (napr. cena za technickú kontrolu vozidla),
- priestorový rozsah vplyvu ponuky služieb daného zariadenia (čo môže byť náročné vzhľadom na ciele cezhraničného programu).

V analýzach potreby štátnej pomoci, ktoré pripravuje partner, môžu byť nápomocné zdôvodnenia uvedené v:

- rozhodnutí SD z 27/09/1988 vo veci C263/86, Humble and Edel (<http://curia.europa.eu/>),
- programe pomoci NN54/2006 – Czech Republic Přerov Logistics College (<http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>).

Ak sa investícia môže spájať s prípadným ohrozením podmienok verejnej súťaže, finančný príspevok môže byť poskytnutý iba v prípade:

- a) obmedzenia úrovne pomoci na limity pomoci *de minimis*,
- b) individuálnej notifikácie,
- c) realizácie investície v súlade s nariadením č. 651/2014, na základe napr.:
 - predpisov oddielu 4 Pomoc na výskum, vývoj a inovácie,
 - čl. 14 Regionálna investičná pomoc,
 - čl. 31 Pomoc na podporu vzdelávania,
 - čl. 56 Investičná pomoc na miestne infraštruktúry,
- d) realizácie investície v tzv. všeobecnom hospodárskom záujme, v súlade s rozhodnutím Komisie z 20. decembra 2011 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za poskytovanie služby vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

Interpretácia, či daná investícia patrí do sféry verejných služieb, musí byť založená na jednoznačnom vyjadrení národného orgánu príslušného vo veciach ochrany obchodnej súťaže (Protimonopolný Úrad SR alebo Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów RP). Podľa situácie si môže finančná analýza investície vyžadovať rozšírenie o analýzu úrovne náhrady poskytovanej prevádzkovateľovi z verejných zdrojov na úhradu nákladov súvisiacich s poskytovaním služieb vo verejnom záujme.

5.4. Finančná analýza

Investície spojené s infraštruktúrou vzdelávania môžu priniesť príjmy z poplatkov od osôb a subjektov, ktoré priamo využívajú infraštruktúru, z dodatočného predaja alebo prenájmu, na základe čoho bude partner povinný monitorovať úroveň čistých príjmov generovaných projektom a prevádzkou navrhutej infraštruktúry. Vytváranie príjmov v značnej miere rozširuje rozsah povinných finančných prognóz. Uvedené sa nebude týkať verejnej infraštruktúry sprístupňovanej bezplatne (napr. povinnej školskej dochádzky atď.). Povinným prvkom každej z analýz je však otázka budúcej finančnej udržateľnosti, t.j. schopnosti partnera financovať aspoň náklady na bežnú údržbu objektu.

Analýza sa pripravuje tzv. prírastkovou metódou (pozri 3. kapitolu všeobecnej časti *Pokynov*), štandardnú metódu môžeme využiť jedine v prípade, že je možné objektívne oddeliť príjmy, prevádzkové náklady a investičné náklady na realizáciu investície od celkových finančných tokov subjektu, ktorý žiada o finančný príspevok (napr. realizácia novej investície).

Základom finančnej analýzy je správne vyčlenenie analytickej jednotky, pričom sa najčastejšie budú vyskytovať dve situácie:

- partner samostatne realizuje a následne prevádzkuje predmet investície – v takom prípade sa v analýze zohľadňujú investičné náklady a nárast nákladov a príjmov súvisiacich s neskoršou prevádzkou infraštruktúry,
- partner realizuje investíciu, následne povinnosti spojené s jej prevádzkou prenáša na vybraný subjekt – v takom prípade sa analýza týka:
 - investičných nákladov, ktoré vynaložil investor,
 - a zmien nákladov a príjmov spojených s prevádzkou investície v tokoch subjektu zriadeného za účelom jej prevádzkovania.

Analýza zohľadňuje 15-ročné referenčné obdobie. Platí 4% diskontná sadzba pre finančné prognózy vedené v stálych cenách.

Základom pre určenie hodnoty investičných nákladov budú rozpočty jednotlivých investícií a výpočty nákladov na neinvestičné aktivity. Problematiku oprávnenosti DPH je potrebné riešiť na základe kapitoly 4 *Príručky pre prijímateľov* a daňových predpisov, pričom v analýze je potrebné uviesť konkrétne vysvetlenie.

V analýze sa odporúča zohľadniť reprodukčné náklady a náklady na opravy. Tieto sa musia ukázať najmä v investíciách v ktorých je prijaté obdobie amortizácie kratšie ako 15 rokov. Takáto situácia sa týka napr. softvéru, počítačového vybavenia, ozvučovacích systémov, projektorov v konferenčných miestnostiach (doba amortizácie je 5-10 rokov). Tieto náklady je potrebné pritom zohľadniť vo fáze prevádzkovania investície (ako osobitnú položku nákladov podľa druhov). Takéto náklady treba v analýze zohľadniť v súlade s účtovnou metódou, t.j. v celkovej hodnote v momente ich vynaloženia.

Európska komisia tiež vyžaduje, aby bola odhadnutá hodnota investície po ukončení referenčného obdobia, za ktoré sa finančná analýza vypracováva. Zostatková hodnota sa vypočíta automaticky vo výpočtovom hárku (v hárku „Dane_Dáta”) na základe:

- počiatočnej hodnoty dlhodobého majetku (v roku jeho výstavby, dodania to môže byť súčet výdavkov za niekoľko rokov realizácie výstavby),
- a sadzby odpisov (ročná amortizácia hodnoty investície).

Veľmi dôležitým prvkom finančnej analýzy je spoľahlivé a dôkladné vypracovanie analýzy trhu v oblasti vzdelávacích služieb a potenciálneho dopytu po ponúkaných službách v oblasti podpory sietí spolupráce ekonomického sektora a sféry výskumu a vývoja. Určenie ročného počtu osôb (poslucháčov), smerovania a tempa zmien dopytu po ponuke plánovanej investície, sa bude najčastejšie zakladať na:

- odhadoch vyplývajúcich z doterajších štatistík,
- demografických podmienkach,
- výskumoch týkajúcich sa potrieb obyvateľov v oblasti vzdelávania a potrieb podnikov,
- súčasnej úrovni dostupnosti a aktivity spojenej so získavaním vedomostí a zručností,
- miere migrácie,
- porovnávacích analýzach týkajúcich sa dopytu po službách konkurenčných inštitúcií atď.

Ak bude infraštruktúra prístupná za poplatok, je potrebné predložiť prognózu cenového plánu. Je potrebné pritom pamätať, že vzdelávacie služby patria v hierarchii potrieb k vyššiemu radu a vyznačujú sa pomerne vysokou cenovou a príjmovou citlivosťou.

V investíciách sa môžu takisto vyskytovať príjmy vyplývajúce z dodatočnej činnosti, napr. z:

- činnosti dielní na odborných školách,
- prenájmu priestorov na obchodné alebo gastronomické účely,
- platených služieb (napr. kopírovanie, predaj didaktických materiálov a pod.),
- prenájmu reklamných plôch,
- štátnych transferov (subvencie, dotácie), darov, sponzoringu – ktoré nie sú príjmami podliehajúcimi monitorovaniu na základe čl. 61 nariadenia Rady č. 1303/2013.

V rozsahu nákladov spojených s fungovaním investícií je potrebné venovať pozornosť zmene:

- opotrebovania materiálov, ktoré sa používajú v procese poskytovania služieb (popísať druhy, normy opotrebovania),
- nákladov na energie daného objektu (zariadenia, osvetlenie, tepelná energia),
- úrovne výdavkov za externé služby, vrátane nákladov na prehliadky a servis zariadení, monitorovacích systémov, údržbu informatických, komunikačných a dopravných systémov, na poistenia, na mzdy externých zamestnancov pre realizáciu školení a výskumov, na ochranu, cateringové služby, reklamné služby, prevádzkové náklady spojené s externými dodávkami – voda, odpadová voda, tuhý odpad a pod.,
- nákladov na bežné opravy a drobný spotrebný materiál,

- výdavkov na reprodukciu majetku,
- nákladov na mzdy a nákladov na sociálne poistenie v súvislosti so zamestnaním nových zamestnancov,
- dane z nehnuteľností.

V prípade investícií týkajúcich sa modernizácie existujúcej infraštruktúry môže dôjsť k úsporám výdavkov. Tieto úspory treba zohľadniť v analýzach (s opačným znamienkom ako ostatné náklady).

Úspory tvoria prítom prvok, ktorý sa zohľadňuje ako príjem v prípade požiadavky na vypočítanie čistých príjmov investície.

Na základe odhadnutých peňažných tokov sa vo výpočtovom hárku stanoví finančný výsledok zámeru ako aj diskontné faktory FNPV a FRR (pozri všeobecnú časť *Pokynov*, bod 3.7).

Výška finančného príspevku sa stanovuje na základe výpočtu medzery vo financovaní (pozri zásady a príklad vo všeobecnej časti *Pokynov*, bod 3.9), týka sa to projektov:

- s hodnotou oprávnených výdavkov vyšších ako 1 mil. EUR, u ktorých je predpoklad, že príjmy (z predaja, prenájmu alebo poplatkov) prevýšia prevádzkové náklady,
- spolufinancovaných formou investičnej pomoci na miestnu infraštruktúru (čl. 56 nariadenia č. 651/2014),
- spolufinancovaných sumou viac ako 1 mil. EUR vo forme pomoci v oblasti kultúry a zachovania kultúrneho dedičstva (čl. 53 nariadenia č. 651/2014) a pomoci na športové a multifunkčné rekreačné infraštruktúry (čl. 55 nariadenia č. 651/2014).

Výpočtový hárok vypočíta:

- výsledky analýzy finančnej citlivosti investície na základe zmien investičných výdavkov, príjmov a prevádzkových nákladov,
- koeficienty výkonnosti investovaného národného kapitálu. Investícia môže vykazovať kladné hodnoty FNPV/K a FRR/K > diskontná sadzba, čo znamená, že v období finančnej prognózy investícia prinesie príjmy väčšie ako pôvodná výška výdavkov vynaložených národnými subjektmi.

Poslednou etapou finančnej analýzy je vyhodnotenie finančnej udržateľnosti investície a schopnosti partnera/prevádzkovateľa znášať výdavky spojené s realizáciou a neskoršou prevádzkou investície (pozri bod 3.10 všeobecnej časti *Pokynov*).

5.5. Ekonomická analýza

V prípade investícií, ktoré nie sú „veľkými“ investíciami, je možné uskutočniť ekonomickú analýzu formou opisnej multikriteriálnej analýzy (MKA) v súlade s požiadavkami uvedenými v bode 4.1. všeobecnej časti *Pokynov*. Je potrebné pritom venovať mimoriadnu pozornosť spoľahlivej identifikácii všetkých prínosov a potenciálnych sociálnych a environmentálnych nákladov, ktoré môžu nastať v dôsledku realizácie danej investície.

K najdôležitejším ekonomickým prínosom investície v oblasti vzdelávania patria:

- zvýšenie príležitostí pre potenciálnych študentov/poslucháčov na trhu práce, prínosy je možné kvantifikovať a určiť ich hodnotu na základe predpokladaného nárastu príjmov študentov/poslucháčov vďaka získanej kvalifikácii (obmedzenie zamestnania na čiastočný úväzok, lepšie postavenie na trhu práce),

- udržanie alebo nárast príjmov študentov, ktorí našli (alebo sa predpokladá, že nájdu) dobré zamestnanie, a bez tohto konkrétneho školenia by boli nezamestnaní, alebo by našli zamestnanie za horších podmienok.

Alternatívnou metódou je porovnanie ochoty zaplatiť školné v priemernej výške, ktoré by žiaci museli uhradiť za podobný kurz v súkromnom stredisku. Pri uplatňovaní tejto metódy je potrebné dávať pozor, pretože výsledky môžu byť skreslené: napr. kvalita ponúkaných školení sa môže odlišovať od školení súčasne ponúkaných v komerčných strediskách. Dôležitá je takisto príjmová citlivosť dopytu po vzdelávacích službách.

K prínosom spojeným so spoločnými cezhraničnými investíciami do osvetu môžeme zahrnúť napr.:

- šírenie vedomostí a zručností osôb využívajúcich novú ponuku vzdelávania a iné aktivity plánované v projekte,
- zvýšenie kvalifikácie zamestnancov,
- nárast mobility zamestnancov,
- výhody vyplývajúce z propagácie,
- hodnotu zavedených inovácií (hospodársky využívaných technológií),
- dostupnosť služieb dôležitých pre náležité fungovanie podnikov.

Nárast príjmov podnikov odporúčame považovať za predpokladaný čistý zisk (vzhľadom na zásadu fiškálnej korekcie) nových podnikov na danom území a firiem, ktoré si zlepšia svoje finančné výsledky. Pomocne je možné použiť odhady prínosov vyplývajúcich z nového alebo udržaného zamestnania, je však potrebné pamätať, že mzdy sú pre podniky nákladmi a spájajú sa so značnými daňovými zaťažzeniami a ich výška nemusí odzrkadľovať skutočnú trhovú hodnotu vykonanej práce.

Realizácia investície zameranej na vzdelávanie a spoluprácu vzdelávacích inštitúcií sa môže spájať s ekonomickými nákladmi kvôli zväčšeniu tlaku na životné prostredie (nadmerné využitie zdrojov životného prostredia, nárast intenzity premávky, komunikačné problémy a riziko nehôd, väčšie znečistenie, zaťaženie obyvateľov).

V prípade vypracovania kompletnej analýzy nákladov a prínosov treba vo výpočtovom hárku „An. ekonomická / Ekonomická an.” uviesť:

- finančné toky investície upravené o fiškálne korekcie a korekcie trhových cien,
- vonkajšie vplyvy stanovené pre danú investíciu.

Sociálne, ekonomické a environmentálne výsledky investície sú vyjadrené pomocou diskontných faktorov: ENPV, ERR a B/C (pozri všeobecnú časť *Pokynov*, bod 4.3). Okrem toho sa vo výpočtovom hárku nachádza časť so zjednodušenou analýzou citlivosti kľúčových ekonomických ukazovateľov.

5.6. Analýza rizika

Ku kľúčovým rizikovým faktorom v prípade investícií v oblasti vzdelávania patria:

- dopyt po službách, pretože zmeny množstva podmieňujú dosiahnutie finančných a ekonomických výsledkov v požadovanej miere,
- spoločenská akceptácia navrhovaných aktivít a vzdelávacej ponuky (týka sa to hlavne marginalizovaných skupín),
- prekročenie investičných a prevádzkových nákladov,
- finančná udržateľnosť investície,

- koordinácia s doplnkovými projektmi, čo má mimoriadny význam pri investíciach v rámci Programu PL-SK, kde by práce realizované na oboch stranách hranice mali na seba nadväzovať (súbežné investície zamerané na zlepšenie konkurencieschopnosti ekonomiky, dostupnosti vzdelávania, zvýšenie kvalifikácií ľudských zdrojov).

Z ostatných oblastí rizika, ktoré môžu ovplyvniť efektívnu realizáciu a prevádzku vzdelávacej infraštruktúry, je potrebné spomenúť najmä:

- formálne a právne náležitosti – riziká spojené s administratívnymi postupmi (príprava technickej, environmentálnej dokumentácie, získanie požadovaných povolení a rozhodnutí), ochrana autorských práv,
- organizačné – vytvorenie a zabezpečenie náležitého fungovania organizačnej štruktúry zodpovednej za realizáciu investície a spoluprácu s partnermi,
- dostupnosť vhodných vedeckých odborníkov a škooliteľov,
- otázky spojené s technickou udržateľnosťou – súvisiace predovšetkým s technológiou výstavby, opotrebovaním zariadení, IT príslušenstva, výpočtovej techniky a obnovou programového vybavenia atď.,
- riziko technickej poruchy – nekontrolovaný prístup k IT údajom, emisia plynov, požiar, výbuch a pod.; poruchy IT zariadení,
- otázky spojené s vplyvom investície na životné prostredie,
- riziko súvisiace so zmenami klímy (ohrozenie investície vyplývajúce napr. z lokalizácie na území ohrozenom podomletím a povodňami, extrémnymi teplotami, búrkami a vetrom, zosuvmi pôdy a pod.).

V analýze rizika je potrebné zohľadniť hierarchiu dôležitosti uvedených aspektov a približne určiť pravdepodobnosť výskytu problematických situácií. Dodatočne sa pre každú kategóriu rizika vyžaduje určenie preventívnych opatrení týkajúcich sa oblasti rizika, ktoré môže partner ovplyvniť a opatrení týkajúcich sa negatívneho vplyvu udalostí, ktoré sa môžu vyskytnúť nezávisle od opatrení partnera.

Odporúčame analýzu vypracovať vo forme tabuľky – matice riadenia rizika, ktorá je opísaná v 5. kapitole všeobecnej časti *Pokynov*.

6. Investície týkajúce sa e-služieb

Zlepšenie dostupnosti a využitia informácií a informačných technológií je zahrnuté do cieľov nižšie uvedených prioritných osí Programu PL-SK:

- a) prioritná os 1 *Ochrana a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva cezhraničného územia* – v rozsahu:
 - využitia informačných technológií za účelom zachovania a propagácie zdrojov prírodného a kultúrneho dedičstva, aplikácie pre mobilné zariadenia, internetových stránok,
 - rozvoja cezhraničných ekologických a e-produktov a služieb,
 - digitalizácie a digitálnych metód zdieľania zdrojov,
 - multimediálne prezentácie cezhraničného dedičstva,
 - výmena know-how v oblasti digitalizácie kultúrneho dedičstva,
 - tvorba spoločných repozitórií atď.
- b) prioritná os 2 *Trvalo udržateľná cezhraničná doprava* - v rozsahu e-služieb súvisiacich s obsluhou verejnej dopravy v prihraničnej oblasti, napr.: elektronické vyhľadávače spojov, cestovných poriadkov, systémy informovania cestujúcich.

Informácie uvedené v tomto bode *Doplňku* môžu byť aplikované aj v prípade realizácie projektov súvisiacich s implementáciou iných spoločných elektronických služieb, ktoré môžu byť dôležitou súčasťou investície, napríklad v oblasti vzdelávania.

Vo výsledku takýchto aktivít sa očakáva zvýšenie kvality a zlepšenie procesov výmeny informácií a zníženie tzv. digitálnej exklúzie oblastí a komunít, ktoré nemajú prístup k informačným technológiám, a ktoré ich nevedia používať.

6.1. Definícia projektu, príčiny realizácie, intervenčná logika

Odporúčany postup:

- 1) určenie oblasti vplyvu,
- 2) analýza problémov a ich príčin,
- 3) stanovenie cieľov projektu,
- 4) stanovenie (výber) aktivít,
- 5) určenie ich dopadov (produktov a výsledkov),
- 6) vytvorenie pravidiel pre monitorovanie.

Analýza oblasti vplyvu, problémov a príčin

Oblasť potenciálneho vplyvu investície bude závisieť od druhu investície, počtu partnerov, foriem aktivít prijímaných pre dosiahnutie cieľov v súlade s cieľmi Programu. V každom prípade je však potrebné určiť zainteresované strany, ktorých sa zámer týka (fyzické osoby, podnikateľské subjekty, inštitúcie, mimovládne organizácie atď.), súčasnú ponuku služieb prístupu k IT sieťam, ponuky e-služieb vo verejnom sektore – podľa predmetu zámeru.

Popis musí uvádzať východisko aktivít daných komunít v rozsahu výmeny informácií v elektronickej forme, vrátane:

- analýzy ľudských zdrojov oblasti (demografická štruktúra, vzdelanie, ekonomický profil oblasti, miera podnikania),

- druhu, stupňa rozvoja a funkčnosti súčasnej infraštruktúry zabezpečujúcej prístup k IT sieťam,
- ponuky služieb v rozsahu prístupu k internetu v danej oblasti (prístupnosť sietí, náklady spojené s prístupom, kvalita a jednoduchosť obsluhy, kapacita, poruchovosť siete),
- rozsahu a kvality informácií súvisiacich s daným regiónom, spoločenstvom, ktoré sú v súčasnosti prístupné v elektronickej forme (tematické portály, e-služby pre danú oblasť),
- potreby a úrovne uvedomelosti obyvateľov a podnikateľov v oblasti využitia IT nástrojov vrátane miery digitálnej exklúzie.

Opísané podmienky by mali predovšetkým zohľadňovať:

- spôsoby využitia informačných technológií pri aktuálnej spolupráci (napr. v oblasti kultúry, informácií o osobnej preprave, medzi podnikateľmi, v rámci aktivít v sektore verejných služieb – na oboch stranách hranice) inej doterajšej činnosti žiadateľa a partnerov,
- príležitosti rozvoja informačného povedomia a zručností obyvateľov, zlepšenia konkurencieschopnosti miestneho hospodárstva vďaka zlepšeniu kvality a funkčnosti e-služieb.

Stanovenie cieľov projektu

Na základe identifikovaných potrieb rozvoja územia a komunity, ktorej sa týkajú dané problémy, treba zadefinovať ciele a rozsah investície.

Každý projekt v rámci Programu PL-SK sa musí vyznačovať tzv. cezhraničným dopadom. V súvislosti s tým sa musia uvedené popisy týkať územia Poľska aj Slovenskej republiky.

Ciele investície by sa mali týkať popularizácie informačných technológií a ich každodenného využívania komunitami, podnikateľmi a verejnými organizáciami v prihraničnej oblasti. Bude to podporovať zvyšovanie kvality a konkurencieschopnosti v sociálnej a ekonomickej oblasti (vrátane vzdelávania a cestovného ruchu) pri využití moderných foriem výmeny informácií, vytvárania sietí spolupráce a za účasti miestnych ľudských zdrojov. Najčastejšie sa čiastkové ciele budú týkať:

- uspokojenia potrieb obyvateľov ohľadom využitia aplikácií e-služieb,
- zvýšenia úrovne využitia informačných technológií (zvýšenie povedomia a zručností, zvýšenie vedomostí a odborných kvalifikácií, využitie IT nástrojov v turistickom sektore, pri informovaní cestujúcich, v ekonomických a vzdelávacích procesoch atď.),
- sprevádzkovania nových elektronických služieb (e-služby), najmä na propagáciu zdrojov kultúrneho a prírodného dedičstva,
- propagácie ekonomiky a cestovného ruchu v prihraničných regiónoch.

Program nepočíta s výstavbou siete a infraštruktúry pre prístup na internet. Aplikácie a IT služby plánované v rámci investície, majú slúžiť na zvýšenie využívania: ponuky kultúrneho, prírodného dedičstva, integrovaného cezhraničného systému verejnej dopravy v prihraničnej oblasti (napr. systému služieb pre cestujúcich).

Odporúčame, aby popisy týkajúce sa súčasného stavu IT infraštruktúry daného územia ako aj účelnosti investície, boli doplnené mapami (schémami), ktoré zobrazujú súčasnú lokalizáciu oblastí a objektov, ktoré majú význam pre predmet investície (napr. turistické a prírodné atrakcie, dopravná sieť, smery pohybu turistov a obyvateľov) a tiež mapami pre navrhované technické riešenia (napr. lokalizácia sieťovej infraštruktúry, prístupových bodov atď.). Umiestnenie naplánovaného zámeru na mape (schéme) zjednoduší analýzu priestorových prekážok a možností zlepšenia fungovania daného systému infraštruktúry v dôsledku realizácie investície.

Stanovenie aktivít a ich dopadov

Základné informácie o investícii:

Príslušenstvo a IT infraštruktúra		Spoločné e-služby
Opis lokalizácie sa týka:		
– objektov (adresy), v ktorých sa bude nachádzať, – územia, na ktorom sa bude používať mobilné zariadenie, – obcí a konkrétnych pozemkov, na ktorých sa budú nachádzať budovy a stavby, realizovať sieťové práce.		– lokalizácie sídla danej organizácie, inštitúcie, – obce, územia, ktorého zdroje budú predmetom e-služieb a spolupráce medzi partnermi.
Opis vecného rozsahu, ktorý je treba realizovať, by mal zahŕňať:		
– počet, druh, hlavné prevádzkové parametre súčasného zariadenia, – možnosti využitia, – konkrétne prevádzkové podmienky (napr. potreba prispôbiť objekt, bezpečnostné podmienky).	– charakteristiku zemných, stavebných a IT prác, – opis navrhovaného využitia terénu vrátane infraštruktúry pre realizáciu IT služieb, – opis vybavenosti objektu, – súlad s požiadavkami ochrany životného prostredia (obmedzenia pre zariadenia bezdrôtového pripojenia na internet).	– opis zariadenia a softvéru, ktoré sa plánujú nakúpiť spolu so zdôvodnením rozsahu tejto potreby a súdržnosti s cieľmi projektu, – druh, rozsah a dosah plánovaných neinvestičných aktivít realizovaných za účelom propagácie IT technológií, e-služieb a spolupráce prihraničných regiónov Slovenska a Poľska, – funkciu e-služieb, – uľahčenie prístupu, – mechanizmy ochrany údajov, – opisu konkrétnych vlastností vybranej technológie.

Počas analýzy je tiež potrebné zvážiť:

- funkčné zapojenie plánovanej infraštruktúry do existujúcich sietí pri zohľadnení technických podmienok,
- konkurencieschopnosť navrhovaných zlepšení a e-služieb voči infraštruktúre a servisom, ktoré už existujú,
- mieru súdržnosti s inými projektmi a/alebo rozvojovými plánmi vypracovanými pre oblasť investície pri zohľadnení aktivít, ktoré môžu mať vplyv na jej fungovanie (cestovný ruch, dopravný systém a rozvoj verejnej dopravy, turistické atrakcie, objekty kultúrneho a prírodného dedičstva, priemyselné zóny atď.).

Označenie cieľových skupín (obyvateľov, žiakov, študentov, firiem a inštitúcií), ktoré budú priamo ovplyvnené novou alebo modernizovanou infraštruktúrou vzdelávania, je základom pre určenie výsledkov zámeru. Pokiaľ ide o investície súvisiace s implementáciou e-služieb, treba nevyhnutne vypracovať ukazovatele, ktoré sa budú týkať odhadu počtu osôb (aktívnych užívateľov) daného servisu.

Nakoniec sa musia jasne stanoviť pravidlá monitorovania výsledkov zámeru.

6.2. Technická analýza a analýza alternatívnych možností

Na základe technickej dokumentácie je potrebné vypracovať vecný rozsah investície vrátane popisu hlavných parametrov projektovaných objektov, zariadení, IT systémov v rozsahu investície.

Čo sa týka nákupu príslušenstva, treba opísať: druhy a množstvá, hlavné technické parametre a potenciálne použitie spolu s odôvodnením, v akej miere prispievajú k zlepšeniu kvality a dostupnosti IT služieb v danej oblasti.

Povinne treba uviesť charakteristiku typu a najdôležitejších funkcií softvéru, ktorý je predmetom nákupu, IT štruktúru (topológiu) daného systému/servisu, systémy zabezpečenia siete.

Ak investícia počíta s propagačnými aktivitami využívajúcimi IT technológie v prihraničnej oblasti - je potrebné predstaviť rozsah a formy komunikácie pri propagácii/školeniach:

- plánované aktivity,
- funkcie e-služieb,
- jednoduchosť obsluhy, prístupu a odberu,
- atraktivitu a čitateľnosť informácie,
- zámery spolupráce pri implementácii inovácií a e-služieb,
- rozšírenie IT technológií používaných pri vzdelávaní, v ekonomike, cestovnom ruchu,
- metódu merania účinnosti realizovaných aktivít.

Popisy musia obsahovať konkrétne zdôvodnenie toho, že navrhované riešenia predstavujú najvhodnejší spôsob dosiahnutia cieľov zámeru. Zároveň sa v texte nesmie *a priori* vybrať konkrétna technológia a výrobca, keďže musí byť dodržaná zásada „technologickej neutrálnosti” a „otvoreného prístupu”. Ak má celý zámer niekoľko etáp alebo je súčasťou väčšej investície, je potrebné popísať každú z nich.

Ak navrhovaná e-služba využíva existujúce platformy na výmenu údajov, mala by investícia zaistiť potrebnú kompatibilitu systémov.

V investičnej dokumentácii treba tiež poukázať na možné alternatívne projektové riešenia. Alternatívne možnosti sa týkajú napr.:

- a) lokalizácie – čiže iného umiestnenia plánovaných vysielačov alebo IT siete,
- b) iného rozsahu e-služieb alebo škály investície (rôzne protokoly vysielania, iné technológie komutácie/pripojenia, aplikácie na mobilné zariadenia, rôzny stupeň interakcie užívateľa so systémom).

Vo vzťahu k navrhnutým alternatívam je potrebné určiť cieľové skupiny a mieru uspokojenia potrieb lokálnej/regionálnej spoločnosti a podnikateľov, ako aj vplyv takejto investície na rozvoj prihraničnej spolupráce Slovenska a Poľska. Treba pritom zohľadniť minimálne technické požiadavky (normy, odporúčania), ktorým musia vyhovovať systémy a potrebu kompatibility nového systému s doteraz využívanou technológiou.

Minimálnou požiadavkou je vypracovanie analýzy alternatívnych možností pomocou opisných a kvalitatívnych metód v súlade so zásadami opísanými v bode 2.2. všeobecnej časti *Pokynov*. Pokiaľ je to možné, treba do hodnotiacich kritérií alternatívnych možností zahrnúť problematiku zníženia emisií vypúšťaných do ovzdušia a aktivity súvisiace s politikou prispôsobenia sa a boja proti klimatickým zmenám.

V prípade vypracovania kvantifikovanej analýzy alternatívnych možností je potrebné uviesť približné zjednodušené prognózy peňažných tokov jednotlivých navrhovaných variantov a odhadovanú úroveň kľúčových výsledkov. Týka sa to:

- investičných výdavkov (celkových, bez zohľadnenia možnej dotácie),
- prevádzkových nákladov (a tiež prípadných príjmov, ak to bude aktuálne),
- výsledkov (napr. počtu individuálnych užívateľov, verejných subjektov, podnikov, implementovaných inovačných technológií, funkcií sprístupnených v systéme e-služieb, počtu používateľov miest verejného prístupu na internet atď.).

Na základe uvedených prognóz sa odporúča stanoviť ukazovatele DGC pre jednotlivé navrhované alternatívy, ktoré sa vypočítajú podľa vybraných výsledkov zámeru (zásady a príklad výpočtu - pozri bod 2.2 všeobecnej časti *Pokynov*).

6.3. Otázky týkajúce sa štátnej pomoci

Štátna pomoc sa týka porušenia voľnej súťaže na komerčných trhoch, nebude sa teda týkať investícií verejných inštitúcií spojených s poskytovaním administratívnych služieb elektronickou cestou a implementáciou informačných systémov. Riziko poskytnutia štátnej pomoci sa môže týkať investícií, ktoré predpokladajú poskytovanie platených služieb, vrátane:

- investícií týkajúcich sa infraštruktúry IT sietí (chýba tu tzv. prirodzený monopol),
- rôznych foriem podpory pre podnikateľov (e-slужby pre podniky),
- e-slужieb pre turistov, cestujúcich a obyvateľov,
- všeobecných a špecializovaných školení.

V takejto situácii by mal partner uviesť argumenty, že zámer:

- nie je ohrozením verejnej súťaže na spoločnom trhu,
- spĺňa predpoklady poskytnutia oprávnenej štátnej pomoci, v súlade s nižšie uvedenými predpismi.

Ak sa investícia môže spájať s prípadným ohrozením podmienok verejnej súťaže, finančný príspevok môže byť poskytnutý iba v prípade:

- a) poskytnutia pomoci ako pomoci *de minimis*,
- b) individuálnej notifikácie,
- c) realizácie investície v jednotlivých sektoroch e-slужieb v súlade s nariadením č. 651/2014, na základe napr.:
 - čl. 53 Pomoc na kultúru a zachovanie kultúrneho dedičstva,
 - čl. 55 Pomoc na športové a multifunkčné rekreačné infraštruktúry,
 - čl. 56 Investičná pomoc na miestne infraštruktúry,
 - čl. 14 Regionálna investičná pomoc,
- d) realizácie investície v tzv. všeobecnom hospodárskom záujme, v súlade s rozhodnutím Komisie z 20. decembra 2011 o uplatňovaní článku 106 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na štátnu pomoc vo forme náhrady za poskytovanie služby vo verejnom záujme udeľovanej niektorým podnikom povereným poskytovaním služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

Ak je e-slужba súčasťou dopravnej investície, môže byť pomoc priznaná ako súčasť náhrady poskytovanej z titulu poskytovania služieb vo verejnom záujme na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1370/2007 z 23. októbra 2007 *o službách vo verejnom záujme v železničnej a cestnej osobnej doprave, ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 1191/69 a (EHS) č. 1107/70.*

Tu treba podčiarknuť, že samotný fakt predaja alebo vyberania poplatkov neopravňuje subjekt k podaniu žiadosti o štátnu pomoc.

6.4. Finančná analýza

V rámci investícií IT sa môžu vyskytnúť príjmy z poplatkov od osôb a subjektov, ktoré priamo využívajú infraštruktúru, z dodatočného predaja a prenájmu. Z tohto dôvodu bude partner povinný monitorovať úroveň čistých príjmov generovaných projektom a prevádzkou navrhutej infraštruktúry. Generovanie príjmov v značnej miere rozširuje rozsah povinných finančných prognóz. Nebude sa to týkať verejnej infraštruktúry a informácií poskytovaných bez poplatku. Povinným prvkom každej z analýz je tiež otázka budúcej finančnej udržateľnosti, t.j. schopnosti partnera financovať aspoň náklady na bežnú údržbu objektu.

Základom finančnej analýzy je správne vyčlenenie analytickej jednotky, pričom sa najčastejšie budú vyskytovať dve situácie:

- partner samostatne realizuje a následne prevádzkuje predmet investície – v takom prípade sa v analýze zohľadňujú investičné náklady a nárast nákladov a príjmov súvisiacich s neskoršou prevádzkou infraštruktúry,
- partner realizuje investíciu, následne povinnosti spojené s jej prevádzkou prenáša na vybraný subjekt – v takom prípade sa analýza týka:
 - investičných nákladov, ktoré vynaložil investor,
 - a zmien nákladov a príjmov spojených s realizáciou investície v peňažných tokoch subjektu zriadeného za účelom jej prevádzkovania.

Ak bude partnerom jednotka územnej samosprávy, ktorá realizuje činnosti vo viacerých oblastiach zameraných na uspokojovanie verejných potrieb obyvateľov, je potrebné sa predovšetkým sústrediť na analýzu rozpočtových príjmov a výdavkov spojených s činnosťou súvisiacou s témou investície (napr. výdavky súvisiace s činnosťou úradu v prípade investícií, ktoré sa týkajú implementácie elektronického obehu dokumentov).

Analýza sa pripravuje tzv. prírastkovou metódou (pozri 3. kapitolu všeobecnej časti *Pokynov*), štandardnú metódu môžeme využiť jedine v prípade, že je možné objektívne oddeliť príjmy, prevádzkové náklady a investičné náklady na realizáciu investície od celkových finančných tokov subjektu, ktorý žiada o finančný príspevok (napr. realizácia novej investície).

Analýza zohľadňuje referenčné obdobie:

- 5 rokov, pokiaľ sa investícia týka sieťových zariadení, e-služieb, softvéru a počítačového príslušenstva,
- 15 rokov – v prípade IT infraštruktúry, ktorá je potrebná pre fungovanie e-služieb (napr. siete, vysielacie, stavby).

Platí 4% diskontná sadzba pre finančné prognózy vedené v stálych cenách.

Základom pre určenie hodnoty investičných nákladov budú rozpočty jednotlivých investícií a výpočty nákladov na neinvestičné aktivity. Problematiku oprávnenosti DPH je potrebné riešiť na základe kapitoly 4 *Príručky pre prijímateľov* a daňových predpisov, pričom v analýze je potrebné uviesť konkrétne vysvetlenie.

V analýze sa odporúča zohľadniť reprodukčné náklady a náklady na opravy. Tieto sa musia ukázať najmä v investíciách, v ktorých je prijaté obdobie amortizácie kratšie ako 15 rokov. Takáto situácia sa týka napr. softvéru, počítačového príslušenstva, systémov riadiacich vnútorné siete (doba amortizácie je 3-5 rokov). Tieto náklady je potrebné pritom zohľadniť vo fáze prevádzkovania investície (ako osobitnú položku nákladov podľa druhov) v celku a vo chvíli ich vynaloženia.

Európska komisia tiež vyžaduje, aby bola odhadnutá hodnota investície po ukončení referenčného obdobia, za ktoré sa finančná analýza vypracováva. Zostatková hodnota sa vypočíta automaticky vo výpočtovom hárku (v hárku „Dane_Dáta”) na základe:

- počiatočnej hodnoty dlhodobého majetku (v roku jeho výstavby, dodania to môže byť súčet výdavkov za niekoľko rokov realizácie výstavby),
- a sadzby odpisov (ročná amortizácia hodnoty investície).

Veľmi dôležitou časťou finančnej analýzy je spoľahlivé a dôkladné vypracovanie analýzy trhu a potenciálneho dopytu po ponúkaných IT službách. Stanovenie počtu užívateľov za rok (a tempa nárastu efektívneho dopytu po ponuke investície), sa bude najčastejšie opierať o odhady vyplývajúce z doterajších štatistík, demografických podmienok, výskumov komunikačných potrieb obyvateľov a podnikov, súčasnej úrovne prístupu k internetu, porovnávacích analýz týkajúcich sa dopytu po uvedených službách v susedných oblastiach atď.

Ak bude infraštruktúra sprístupňovaná za poplatok, je potrebné uviesť prognózu cenového plánu. Prijaté ceny musia zohľadňovať cenovú dostupnosť nových služieb pre osoby s nízkymi príjmami.

V investíciách sa môžu takisto vyskytovať príjmy vyplývajúce z dodatočnej činnosti, napr. z:

- reklám a inzercie zverejňovaných na internetových portáloch,
- prenájmu plôch, priestorov na obchodné alebo gastronomické účely (napr. pri miestach verejného prístupu k internetu),
- platených služieb (napr. kopírovanie, tlač, predaj počítačového príslušenstva a pod.).

V rozsahu nákladov spojených s fungovaním investícií je potrebné venovať pozornosť zmene nákladov na:

- služby administrátorov a moderátorov,
- obsluhu a konfiguráciu počítačov, počítačovej siete a serverov,
- diagnostiku a prevenciu porúch,
- robenie bezpečnostných kópií údajov,
- usporiadanie, inventarizáciu hardvérovej a softvérovej platformy,
- správu databáz,
- analýzu situácií a technologických potrieb,
- poradenstvo a technickú podporu,
- materiály a energie počas poskytovania služieb,
- externé služby, vrátane nákladov na prehliadky a servis zariadení, monitorovacích systémov, údržbu IT systémov, na poistenia, externých školiťov, ochranu, reklamné služby atď.,
- aktualizáciu softvéru a reprodukciu majetku.

V prípade investícií týkajúcich sa modernizácie existujúcej infraštruktúry alebo informatizácie niektorých služieb (napr. elektronický obeh dokumentov) môže dôjsť k úsporám výdavkov. Tieto úspory treba zohľadniť v analýzach (s opačným znamienkom ako ostatné náklady). **Úspory tvoria pritom prvok, ktorý sa zohľadňuje ako príjem** v prípade požiadavky na vypočítanie čistých príjmov investície.

Na základe odhadnutých peňažných tokov sa vo výpočtovom hárku stanoví finančný výsledok zámeru ako aj diskontné faktory FNPV a FRR (pozri všeobecnú časť *Pokynov*, bod 3.7).

Výška finančného príspevku sa stanovuje na základe výpočtu medzery vo financovaní (pozri zásady a príklad vo všeobecnej časti *Pokynov*, bod 3.9), týka sa to projektov:

- s hodnotou oprávnených výdavkov vyšších ako 1 mil. EUR, u ktorých je predpoklad, že príjmy (z predaja, prenájmu alebo poplatkov) prevýšia prevádzkové náklady,
- spolufinancovaných formou investičnej pomoci na miestnu infraštruktúru (čl. 56 nariadenia č. 651/2014),
- spolufinancovaných sumou viac ako 1 mil. EUR vo forme pomoci v oblasti kultúry a zachovania kultúrneho dedičstva (čl. 53 nariadenia č. 651/2014) a pomoci na športové a multifunkčné rekreačné infraštruktúry (čl. 55 nariadenia č. 651/2014).

Výpočtový hárok ďalej vypočíta:

- výsledky analýzy finančnej citlivosti investície na základe zmien investičných výdavkov, príjmov a prevádzkových nákladov,
- koeficienty výkonnosti investovaného národného kapitálu. Investícia môže vykazovať kladné hodnoty FNPV/K a FRR/K > diskontná sadzba, čo znamená, že v období finančnej prognózy investícia prinesie príjmy väčšie ako pôvodná výška výdavkov vynaložených národnými subjektmi.

Poslednou etapou finančnej analýzy je vyhodnotenie finančnej udržateľnosti investície a schopnosti partnera/prevádzkovateľa znášať výdavky spojené s realizáciou a neskoršou prevádzkou investície (pozri bod 3.10 všeobecnej časti *Pokynov*).

6.5. Ekonomická analýza

V prípade investícií, ktoré nie sú „veľkými“ investíciami, je možné uskutočniť ekonomickú analýzu formou opisnej multikriteriálnej analýzy (MKA) v súlade s požiadavkami uvedenými v bode 4.1. všeobecnej časti *Pokynov*. Je potrebné pritom venovať mimoriadnu pozornosť spoľahlivej identifikácii všetkých prínosov a potenciálnych sociálnych a environmentálnych nákladov, ktoré môžu nastať v dôsledku realizácie danej investície.

V súlade s *Príručkou CBA*, s. 238, k najdôležitejším ekonomickým prínosom investície v oblasti IT patria:

- zvýšené využívanie digitálnych služieb v domácnostiach a podnikoch,
- zvýšenie kvality digitálnych služieb,
- zlepšenie e-služieb poskytovaných štátnymi subjektmi.

K prínosom spojeným s fungovaním sietí spolupráce založených na IT technológiách môžeme priradiť napr.:

- šírenie vedomostí a zručností v podnikoch a subjektoch využívajúcich novú infraštruktúru alebo služby,
- zvýšenie kvalifikácie zamestnancov,
- vytvorenie nových alebo posilnenie existujúcich firiem zameraných na poskytovanie služieb,
- propagáciu, rozvoj obchodných kontaktov (najmä medzi obidvomi krajinami),
- prínosy spojené s dobrým menom,
- tok informácií týkajúcich sa inovačných produktov a služieb,
- dostupnosť služieb dôležitých pre náležité fungovanie podnikov (vrátane obchodu, cestovného ruchu, transferu technológií).

Nárast príjmov podnikov odporúčame považovať za predpokladaný čistý zisk (vzhľadom na zásadu fiškálnej korekcie) nových podnikov na danom území a firiem, ktoré si zlepšia svoje finančné výsledky (napr. v dôsledku nových obchodných kontaktov, propagácie ponuky, úspor času práce zamestnancov). Pomocne je možné použiť odhady prínosov vyplývajúcich z nového alebo udržaného zamestnania, je však potrebné pamätať, že mzdy sú pre podniky nákladmi a spájajú sa so značnými daňovými zaťažieniami a ich výška nemusí odzrkadľovať skutočnú trhovú hodnotu vykonanej práce.

Realizácia investície zameranej na IT infraštruktúru sa môže spájať so vznikom ekonomických nákladov kvôli:

- zvýšenému tlaku na životné prostredie (inštalácia sieťových káblov, vysieláčov, zvýšenie emisie elektromagnetických vĺn),
- realokácii podnikov.

V prípade vypracovania kompletnej analýzy nákladov a prínosov treba v hárku „An. ekonomiczna / Ekonomická an.“ výpočtového hárku uviesť:

- finančné toky investície upravené o fiškálne korekcie a korekcie trhových cien,
- vonkajšie vplyvy stanovené pre danú investíciu.

Sociálne, ekonomické a environmentálne výsledky investície sú vyjadrené pomocou diskontných faktorov: ENPV, ERR a B/C (pozri všeobecnú časť *Pokynov*, bod 4.3). Okrem toho sa vo výpočtovom hárku nachádza časť so zjednodušenou analýzou citlivosti kľúčových ekonomických ukazovateľov.

6.6. Analýza rizika

Ku kľúčovým rizikovým faktorom v prípade IT investícií patria:

- dostupnosť a dopyt po službách, pretože zmeny množstva podmieňujú dosiahnutie finančných a ekonomických výsledkov v požadovanej miere,
- modernosť a kompatibilita použitej technológie,
- prekročenie investičných a prevádzkových nákladov,
- koordinácia s doplňujúcimi projektmi, čo má mimoriadny význam pre investície v rámci Programu PL-SK, kde práce realizované na oboch stranách hranice musia byť prepojené (súbežné investície zamerané na zlepšenie konkurencieschopnosti ekonomiky, dostupnosti vzdelávania, zvýšenie kvalifikácií ľudských zdrojov).

Medzi ostatnými oblasťami rizika, ktoré môžu ovplyvniť efektívnu realizáciu e-služieb, je potrebné uviesť najmä:

- užitočnosť a jednoduchosť využívania e-služieb,
- formálne a právne záležitosti – riziká spojené s administratívnymi postupmi, autorskými právami, riadením výmeny informácií,
- organizačné riziká – vytvorenie a zabezpečenie náležitého fungovania organizačnej štruktúry zodpovednej za realizáciu investície a spoluprácu s partnermi, dostatočné množstvo špecialistov, priebežná aktualizácia informácií, ktoré prepravcovia pridávajú do systémov databáz, tematických portálov atď.,
- otázky spojené s technickou udržateľnosťou – súvisiace predovšetkým s technológiou daného systému, tiež s opotrebovaním zariadení, príslušenstva, so zastaraním počítačov a softvéru atď.,
- riziko technickej poruchy – ochrana pred neoprávneným prístupom k údajom, preťažením (príliš veľký počet súčasne pripojených užívateľov) a antivírusové programy,
- riziko súvisiace so zmenami klímy (ohrozenie investície vyplývajúce napr. z extrémnych teplôt, búrok).

V analýze rizika je potrebné zohľadniť hierarchiu dôležitosti uvedených aspektov a približne určiť pravdepodobnosť výskytu problematických situácií. Dodatočne sa pre každú kategóriu rizika vyžaduje určenie preventívnych opatrení týkajúcich sa oblasti rizika, ktoré môže partner ovplyvniť a opatrení týkajúcich sa negatívneho vplyvu udalostí, ktoré sa môžu vyskytnúť nezávisle od opatrení partnera.

Odporúčame analýzu vypracovať vo forme tabuľky – matice riadenia rizika, ktorá je opísaná v 5. kapitole všeobecnej časti *Pokynov*.